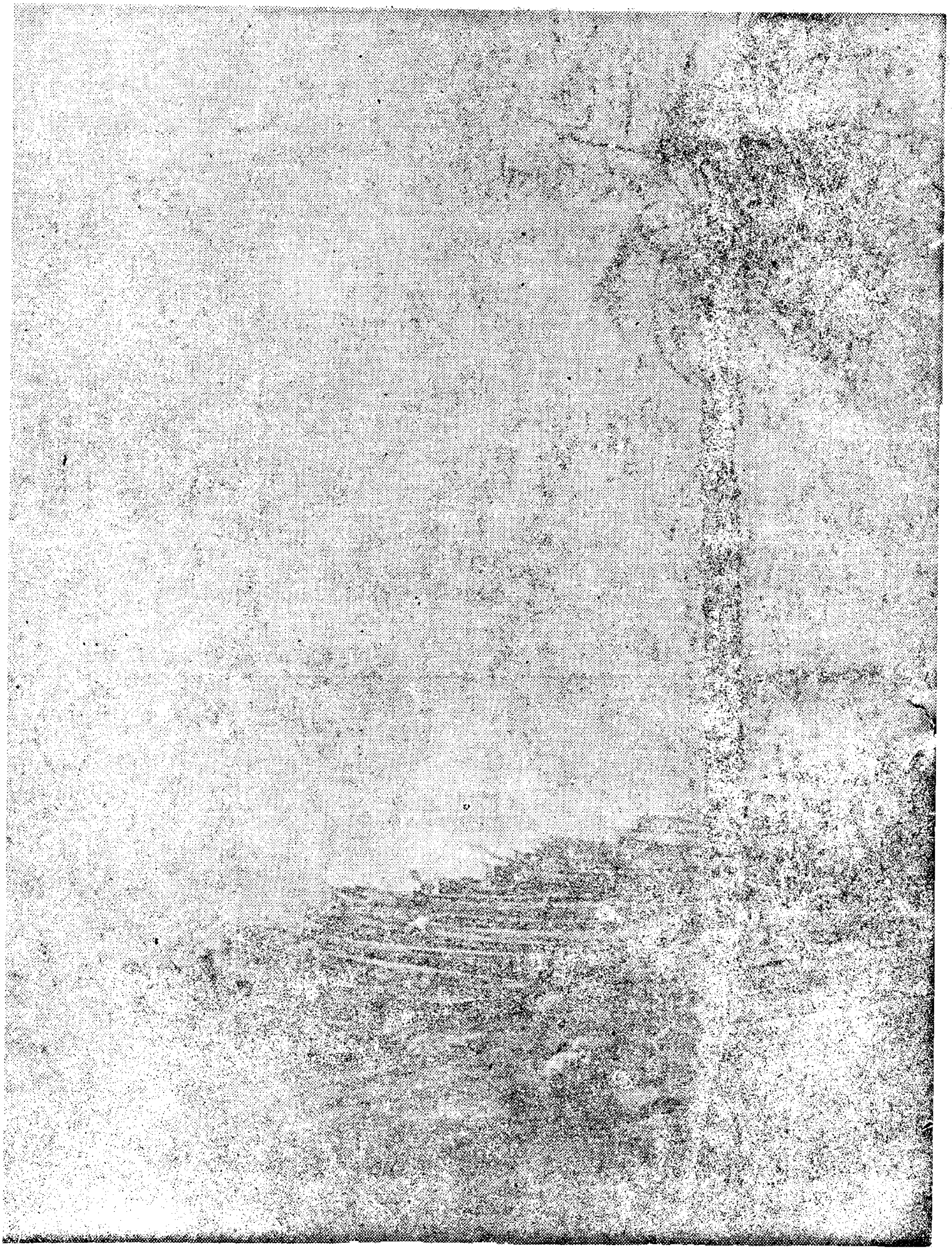

ఆంధ్రపత్రిక సచిత్రవారపత్రిక
ANDHRA PATRIKA
ILLUSTRATED WEEKLY
25 నయా

పడవలబారు

ఫొటో: పి. వి. నారాయణ్.

పెండ్లికూతురు

జానపద చిత్రం ః —చిత్రకారుడు ః పూర్ణానందశర్మ

సంవత్సర చందా
రు. 13-0-0
విడిప్రతిక 25న.పై

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వారపత్రిక

సంపుటము 52
సంచిక 34
16-4-58

Founder : K. NAGESWARA RAO

విలంబి చైత్ర బహుళ త్రయోదశి బుధవారం

★

విషయానుక్రమణిక

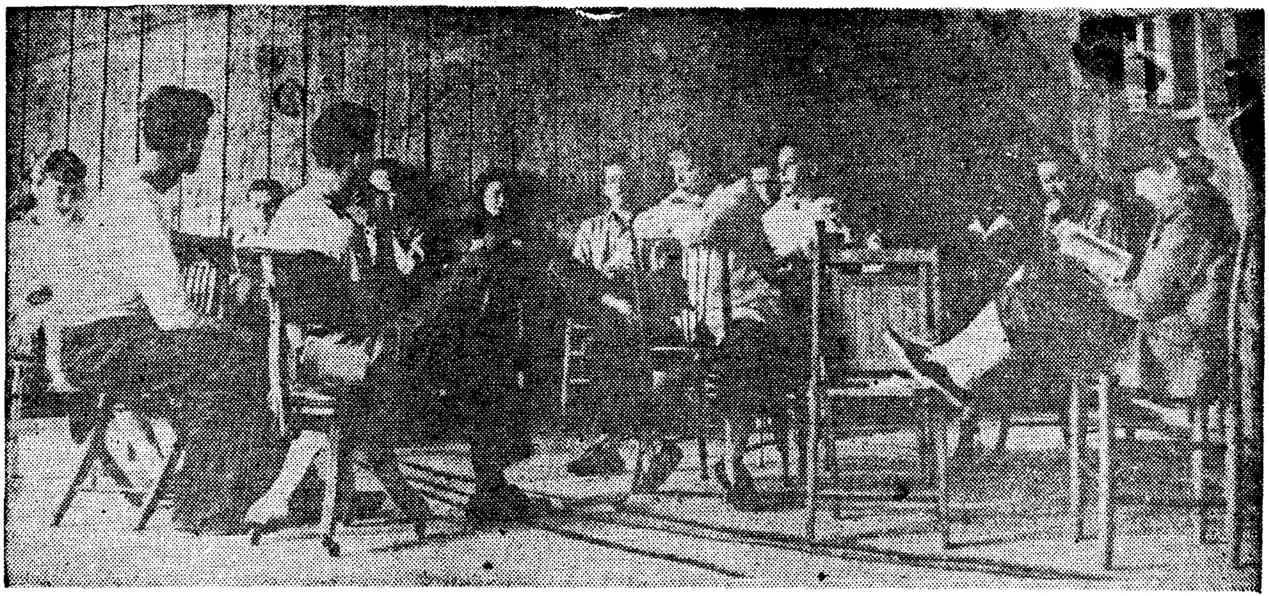
★

ముఖచిత్రం:

ప్రసాద్ ఆర్ట్ పిక్చర్స్‌వారి
'వీరప్రతాప్' చిత్రంలో
పద్మిని, రాగిణి

★

అమెరికాలో పరీక్షల పద్ధతి	— 3
న్యూఢిల్లీ లేఖ	— 6
నమ్మకస్తుడు	— 7
స్ఫటికాలు	— 13
మహాభారతం	— 17
సరిగమలు	— 21
దగాపడిన తమ్ముడు	— 24
విశాలాక్షమ్మపిన్ని	— 27
కోరికలూ-కొరతలూ	— 28
నక్షత్రఫలితాలు	— 31
నా సూట్‌కేసు	— 35
సినిమా	— 37
వనితాలోకం:	— 44
బాలసాహితి-బ్రహ్మసృష్టి	— 51
సహజగుణం	— 52

విశ్రాంతిసమయంలో అమెరికన్ విద్యార్థుల ఇష్టాగోష్ఠి; ఇతర కాలక్షేపం

అమెరికాలో పరీక్షల పద్ధతి

హెచ్. మాన్వీల్

అమెరికా యూనివర్సిటీలో విద్యావిధానానికీ, ఇతర దేశాలలో యూనివర్సిటీ విద్యా విధానానికీ చాలా భేదాలు ఉన్నాయి. సంఘంలో ఒకడుగా జీవించటానికీ, వ్యాపారంలో పైకి రావటానికీకూడ యువతీ యువకులకు చక్కని శిక్షణ ఇచ్చే విధంగా అమెరికాలో యూనివర్సిటీ విద్యావిధానాన్ని రూపొందించారు. అమెరికన్ విధానంలో విలక్షణంగా కనబడే అంశం ఏమిటంటే ప్రభుత్వ యాజమాన్యాన నడిచే కాలేజీలు, యూనివర్సిటీలు, ప్రైవేటు యాజమాన్యాన నడిచే కాలేజీలు, యూనివర్సిటీలు కూడా ఉన్నాయి. విద్యాబోధన ప్రమాణాలకు ఏమాత్రం భంగం కలుగకుండానే, ఈసంస్థలుభిన్న భిన్నమైన విద్యా పద్ధతులను పరీక్షా పద్ధతులను అవలంబిస్తాయి. 48 రాష్ట్రాలలో ప్రతి రాష్ట్రమూ ఒక రాష్ట్ర విశ్వ విద్యాలయాన్ని నిర్వహిస్తుంది. ఆ యూనివర్సిటీ ముఖ్యంగా ఆ రాష్ట్రంలోని ప్రజలకోసమే వినా, ఇతర రాష్ట్రాలవారినీ, ఇతర దేశాల వారినీ కూడా చేర్చుకుంటుంది. ప్రైవేటు కాలేజీలు సాధారణంగా వివిధ ప్రాంతాల నుంచి వచ్చిన విద్యార్థులను చేర్చుకుంటూ, ఆ విధంగా వివిధ ప్రాంతాల వారికి పరస్పరం పరిచయం కలగచేస్తాయి.

అమెరికాలో యూనివర్సిటీలు అర్థసంవత్సర పద్ధతిలో పనిచేస్తాయి. స్కూలు సెప్టెంబరులో ప్రారంభమవుతుంది. జనవరి ఆఖరులోజుల్లో మొదటి అర్థసంవత్సరం ముగుస్తుంది. మళ్ళీ ఫిబ్రవరి మొదట్లో ప్రారంభమై మే నెలాఖర్లోనో, జూన్ మొదటి రోజుల్లోనో ముగుస్తుంది. చాలా కాలేజీలకు జూన్, సెప్టెంబరుల మధ్య మూడు నెలల పాటు సెలవులుంటాయి.

అయినా కొన్ని కొన్ని పెద్ద యూనివర్సిటీలు విద్యార్థులు త్వరత్వరగా డిగ్రీకోర్సు పూర్తి చేయటానికి వీలుగాను, లేక అధ్యాపకులు మామూలుగా స్కూలుకాలంలోనే కాకుండా ఇతర సమయాల్లో కూడా గ్రాడ్యుయేట్ తరగతులను, పునశ్చరణ తరగతులను నిర్వహించటానికి వీలుగాను వేసవికాలంలో కూడా తెరిచే ఉంటాయి.

సాధారణంగా విద్యార్థులు నాలుగేళ్ళపాటు డిగ్రీకోర్సు చదువుతారు. సాధారణంగా ఈ విద్యార్థుల వయస్సు సగటున 18—21 సం॥ మధ్య ఉంటుంది. మొదటి డిగ్రీ (బాచిలర్స డిగ్రీ) పుచ్చుకున్న తరవాత రెండవ డిగ్రీ (మాస్టర్స డిగ్రీ) పుచ్చుకోటానికి ఇంకా ఒకటి రెండేళ్ళు చదవవలసి ఉంటుంది. భారత దేశంలో వున్నట్లుగా బాచిలర్స ఆనర్స కోర్సు అమెరికాలో లేదు. అమెరికాలో ఉన్న ఆనర్స కోర్సు బాచిలర్స డిగ్రీ పుచ్చుకోటానికి ముందే చదవవలసి ఉంటుంది.

అమెరికన్ యూనివర్సిటీలలో విద్యా కార్యక్రమం కూడా కొన్ని కొన్ని విషయాలలో భిన్నంగా ఉంటుంది. చాలా అమెరికన్ కాలేజీలు, యూనివర్సిటీలు కనీసం మొదటి రెండేళ్ళలోనూ విద్యార్థికి స్థూలంగా అనేక విషయాలలో కాస్తకాస్త పరిచయం కలిగించటానికి ప్రయత్నిస్తాయి. ఆ యా విషయాలను సాధారణంగా మూడు స్థూల విభాగాలుగా విభజిస్తారు. ఉదాహరణకు వీటిని (1) తత్వశాస్త్రం, కళలు, భాషలు (2) ఆర్థిక శాస్త్రం, చరిత్ర, రాజనీతి (3) గణితం, కాల్క్యులస్, భౌతికశాస్త్రం, జీవశాస్త్రం అనే మూడు విభాగాలుగా చేయవచ్చు. గ్రాడ్యుయేట్ కోర్సుకు చదువుతున్న విద్యార్థి మొదటి రెండేళ్ళలోను పై విభాగాల్లో ఒక్కొక్క దానిలోంచి ఒక్కొక్క విషయాన్ని ఏరుకుని చేర్చుకుంటాడు. తరవాత రెండేళ్ళలోను తను ఏ సబ్జక్టునైతే ప్రత్యేకంగా చదవ దలుచుకున్నాడో దానిమీదమాత్రమే శ్రద్ధ కేంద్రీకరిస్తాడు. కాని ఆ ఒక్క సబ్జక్టుతోనే ఊరుకోనక, ప్రతి అర్థసంవత్సరంలోనూ వేరే కనీసం ఒక్కొక్క సబ్జక్టు తీసుకుని చదువుతాడు.

అయితే వ్యవసాయాన్నో, ఇంజనీరింగ్‌నో, న్యాయశాస్త్రాన్నో, ఇలా ఏదో ఒకే సబ్జెక్టును ప్రత్యేకంగా బోధించేపని పెట్టుకున్న యూనివర్సిటీలు చాలా ఉన్నాయి. ఈ యూనివర్సిటీలలో చదివే విద్యార్థులు, ఆసంస్థనుబట్టి, వారుచదివేసబ్జెక్టును బట్టి వేర్వేరు విధానాల్లో విద్యాభ్యాసం సాగిస్తారు.

అమెరికన్ విద్యావిధానం ప్రకారం యూనివర్సిటీ విద్యార్థి ఫైనల్ పరీక్షలోను, తను చదివిన కోర్సులలో ఉత్తీర్ణుడు కాలేకపోయినా విద్యాభ్యాసం కొనసాగించే అవకాశంవుంది. ఒక కోర్సులో తప్పిపోతే ఆ కోర్సులో మళ్లీ ఉత్తీర్ణుడయ్యేవరకూ అతడు గ్రాడ్యుయేట్ అనిపించుకోనిమాట నిజమే. కాని మిగతా సబ్జక్టులలో కోర్సులు ప్యాసయితే వాటిల్లో పైచదువులు చదవవచ్చును. గ్రాడ్యుయేట్ కావాలంటే పూర్తి చేయవలసిన కోర్సులన్నీ పూర్తిచేసి తీరాల్సిందే. అప్పుడప్పుడు విద్యార్థులు వేసంగిలో కాలేజీకివచ్చి చదువుకుంటారు. లేకపోతే మరొక అర్థసంవత్సరంపాటు కాలేజీలో చదువుతారు. చదివి మిగిలిపోయిన ఒకటి రెండు కోర్సులూ పూర్తి చేస్తారు.

కొన్ని సమయాలలో విద్యార్థులు పరిసర అరణ్యప్రాంతానికి వెళ్ళి వృక్షశాస్త్ర పరిశోధనలు సాగిస్తుంటారు.

ఇతర దేశాల్లో మాదిరిగానే అమెరికన్ విద్యార్థులు కూడా అనేక కారణాలవల్ల కాలేజీ చదువు పూర్తి చేయలేకపోతారు. కాలేజీలో ప్రవేశించిన తరవాత సరిగ్గా నాలుగేళ్ళు అయ్యేసరికి డిగ్రీ కోర్సును పూర్తి చేసేవాళ్లు కొన్ని యూనివర్సిటీలలో నూటికి పదిమందికంటే ఎక్కువ లేకపోవచ్చును. చాలామంది అనేక కారణాంతరాలవల అంటే జీవనం గడపకనో, లేక పెళ్లి చేసుకోవలసివచ్చి చదువుమానేస్తారు. అయితే ఇవేవీ పరిష్కార సాధ్యం కాని సమస్యలు కావు. అమెరికాలో కాలేజీలు, యూనివర్సిటీలు అన్నీ స్కాలర్ షిప్పులు ఇస్తాయి. సంసారాలు చేస్తున్న, వయస్సు మళ్ళిన అనేక లక్షలమంది సైనికులకు విద్యాభ్యాసం పూర్తి చేసుకునేందుకు అమెరికన్ ప్రభుత్వం సహాయం చేసింది.

విద్యార్థుల ప్రత్యేక విశ్రాంతిమందిర దృశ్యం

పరీక్షా పద్ధతులు

డిగ్రీకోర్సు చదివే విద్యార్థులు వరసగా అనేక రకాల పరీక్షలకు కూర్చుంటూ ఉంటారు. వారానికి ఒకసారి అయిదేసి నిమిషాలో, పదేసి నిమిషాలో చిన్న చిన్న చిక్కు ప్రశ్నలు వేసిపరీక్షిస్తారు. అర్ధసంవత్సరానికి రెండు మూడు మాట్లు గంటసేపు పరీక్షలుంటాయి. ఇంటిదగ్గర రాసి తీసుకువచ్చే సమాధానాలు కొన్ని ఉంటాయి. అర్ధసంవత్సరం ఆఖర్లో పెద్ద పరీక్ష ఉంటుంది. ఈ అన్ని రకాల పరీక్షల్లోనూ వచ్చిన మార్కుల్ని బట్టి ఏ

స్థాయిని విద్యార్థికి ఇవ్వవలసిందీ నిర్ణయిస్తారు. అర్థసంవత్సరం అంతటిలోనూ విద్యార్థి కనబరచిన తెలివితేటల్ని పరిగణించి గాని అతనికి ఆయా కోర్సులలో మార్కులు వేయరన్నమాట. డిగ్రీ పరీక్షలకు ముందు జరిగే పరీక్షలెప్పుడూ కోర్సు అంతటిమీదా ఉండవు. ఫైనల్ పరీక్షలో ప్యాసయితే గాని కోర్సులో ఉత్తీర్ణుడైనట్లు చాలా కాలేజీలు పరిగణించకపోయినా, లోగడ జరిగిన చిన్న పరీక్షల్లో మంచి ఫలితాలు సాధించినట్లయితే మొత్తంమీద అతని స్థాయిని పెంచుతారేగాని తగించరు.

అమెరికన్ యూనివర్సిటీలలో రెండు పరీక్షాపద్ధతులు ఉన్నాయి. ప్రశ్న అడగటం, దానికి విద్యార్థి సమాధానం వ్రాయటం ఒక పద్ధతి దీన్ని సబ్జెక్టివ్ పద్ధతి అంటారు. ఇది బహుళవ్యాప్తిలో ఉన్న పద్ధతే. కాని ఇటీవల కొన్ని సంవత్సరాలుగా ఆబ్జెక్టివ్ పద్ధతి అనేది విశేషంగా అమల్లోకి వస్తోంది. ఈ పద్ధతి ప్రకారం ఒక ప్రశ్న, ప్రశ్నతో పాటు కొన్ని సమాధానాలనుకూడా విద్యార్థికి ఇచ్చి వాటిల్లోంచి ఏదో ఒకదాన్ని ఎంచుకోమంటారు. అంటే నాలుగైదు సమాధానాలను ఇచ్చి అందులో ఏది యెక్కువ సరైనదో నిర్ణయించమంటారు. లేక ఒక తప్పు సమాధానాన్ని, ఒక మంచి సమాధానాన్ని ఇచ్చి ఏది మంచిదో కనిపెట్టమంటారు. ఇలా ఈ ఆబ్జెక్టివ్ పద్ధతి రకరకాలుగా వుండవచ్చు. ఈ పద్ధతివల్ల ఒక్కసారిగా రెండువిషయాలు కనిపెట్టవచ్చు. విద్యార్థి తప్పు సమాధానాన్ని ఎంచుకుంటే ఆ ప్రశ్నకు సమాధానం ఏమిటో ఎరగడనే కాక, తను ఎంచుకున్న సమాధానానికి అర్థం ఏమిటో కూడా ఎరగడని తేలిపోతుంది. ఊరికే గుడ్డిపాటుగా ఊహించి సమాధానం వ్రాసి నెగ్గుకురావడానికి ఈ పద్ధతి అవకాశమివ్వదు. సమాధాన పత్రాలు దిద్దేవాడు ఇష్టంవచ్చినట్లు మార్కులు వేయటానికి కూడా వీలివ్వదు. సరిగ్గా ఆ విద్యార్థి ఏ స్థాయిలో వాడో ఖచ్చితంగా తెలుసుకునేట్లు చేస్తుంది. పరీక్షించవలసిన విద్యార్థులు చాలా మంది ఉన్న సందర్భాల్లోకూడా ఈ ఆబ్జెక్టివ్ పద్ధతి బాగా ఉపయోగిస్తుంది. జాగ్రత్తగా అచ్చువేసిన ఫారాలను, ప్రత్యేకంగా తయారు చేసిన మరపెన్సిళ్ళను ఉపయోగించటంచేత, విద్యార్థియొక్క స్థాయిని నిర్ణయించే పని ఒక యంత్రానికి అప్పగించవచ్చును. మరపెన్సిళ్లు గీసిన వల్లని గుర్తు విద్యుద్వాహకమైనది కావటంవల్ల, ఒక యంత్రాన్ని అమర్చిపెడితే సమాధానాలు సరైనవో కాదో దానంతట అదే తేల్చివేస్తుంది.

ఆబ్జెక్టివ్ పద్ధతిని అన్నివిషయాలకీ ఉపయోగించటానికి వీల్లేదు. కాని అమెరికాలో పరీక్షలన్నీ ఏదో ఒకవిషయంలోనే విద్యార్థి విజ్ఞానాన్ని కనుక్కోవటానికి ఉపయోగిస్తాయి కాని మిగతావిషయాలలో జోలికి పోవు. ఉదాహరణకి చరిత్ర పరీక్షలో విద్యార్థి చరిత్ర ఏమాత్రం చదివాడో చూస్తారుగాని అతడు వ్యాకరణయుక్తంగా సమాధానాలు రాశాడా లేదా అని చూడరు; వ్యాకరణదోషాలున్నా అతని స్థాయి తగ్గించరు.

సాంఘిక శాస్త్రాల్లోను, కళలలోనూ విద్యార్థి క్లాసులో ఎలా పనిచేశాడు అనేదాన్ని కూడా పరిగణించి అతని స్థాయినిర్ణయిస్తారు. నిర్ణీతమైన పీరియడులలో ఆయా కోర్సులను గూర్చి చర్చలు జరుపుతారు. విద్యార్థులు తమ అభిప్రాయాలను చక్కగా ప్రకటించటం నేర్చుకుంటారు. అంతేకాక తమ అభిప్రాయాలను సమర్థించుకుంటూ వాదోపవాదాలు చేయటం కూడా నేర్చుకుంటారు. వీటినిబట్టి విద్యార్థులు ఆయా విషయాల్ని నిజంగా అర్థం చేసుకుని, స్వయంగా ఆలోచించటం నేర్చుకుంటున్నారా లేక ఊరికే పిక్కా వేస్తున్నారా అని పరీక్షాధికారులు తెలుసుకోగలరు.

డిగ్రీ కోర్సులో ఉత్తీర్ణుడయిన తరవాత పైచదువుకు వెళ్లే విద్యార్థి తన అభిమాన విషయంలో సమగ్ర పరీక్షకు కూర్చోవలసి ఉంటుంది. ఈ సమగ్ర పరీక్షా ఫలితాలను ఆధారం చేసుకుని, పై చదువుకు విద్యార్థి ఎన్ని సబ్జెక్టులను తీసుకోవల్సి ఉందీ అధికారులు నిర్ణయిస్తారు. ఇదిగాక ముఖాముఖి పరీక్షకూడా ఒకటి ఉంటుంది. డాక్టరేట్ డిగ్రీ చదువులకు, మాస్టర్సు డిగ్రీ చదువులకు విద్యార్థులు కనీసం రెండు విదేశభాషలనైనా బాగా చదవగలరో లేదో పరీక్షచేసి చూస్తారు.

దీన్నిబట్టి స్పష్టమయ్యేదేమిటంటే కోర్సు అంతా అయినతర్వాత ఫైనల్ పరీక్ష పెట్టిదాన్ని ఒక్కదాన్నే ఆధారం చేసుకొని విద్యార్థి స్థాయిని నిర్ణయించే పద్ధతి అమెరికాలో లేదు. మొత్తం నాలుగేళ్ళ చదువులోనూ అతడుచేసిన పనినిబట్టే అతనిస్థాయినిర్ణయమవుతుంది. ఫైనల్ పరీక్ష చాలాముఖ్యమైనదన్నమాట నిజమేగాని, దానికి ఇతరదేశాల్లో ఇచ్చేటంత విలువ అమెరికాలో ఇవ్వరు.

★

మేయర్ ఎన్నికలో కమ్యూనిస్టులతో పొత్తు

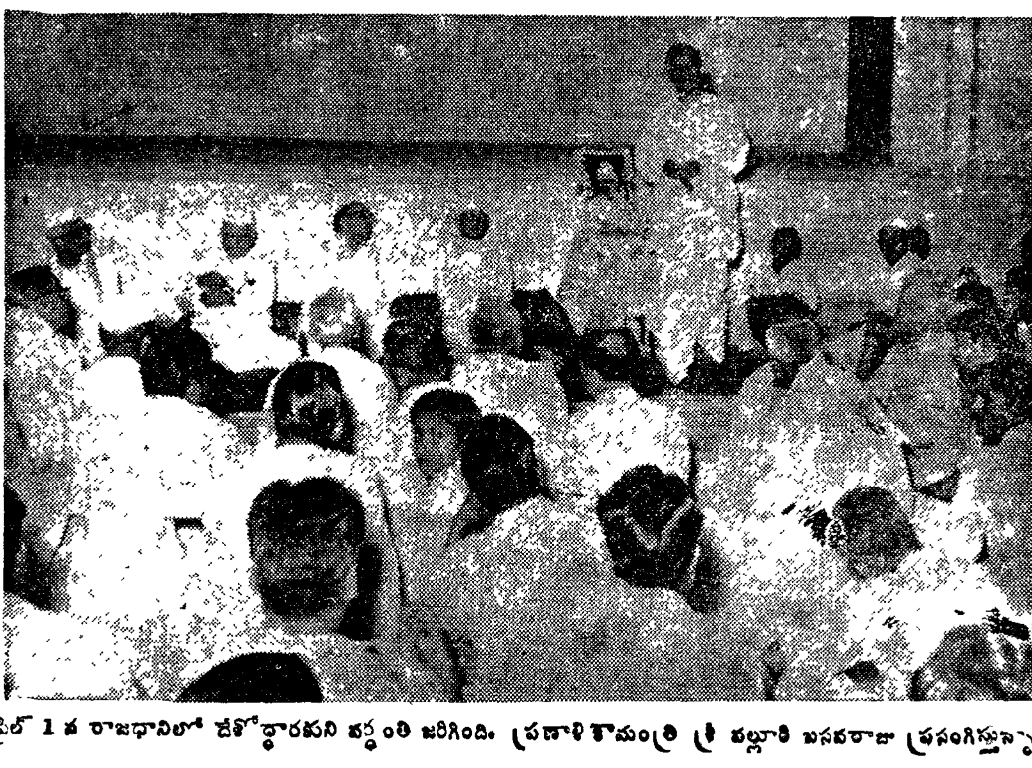
రాజధానిలో గ్రీష్మఋతువు ప్రారంభమవుతున్నదనే చెప్పవచ్చు. ఎండ వేడికి పూలన్నీ మాడిపోతున్నవి.

రాజధాని ప్రజలు కార్పొరేషన్ ఎన్నికల ధోరణి పాటిలో కాంగ్రెసుపక్షానికి సంభవించిన పరాజయాన్ని గురించే ఇప్పటికీ చర్చించుకుంటున్నారు. ఈ ఎన్నికలలో తన ఓటమిని కాంగ్రెస్ గౌరవప్రదంగా స్వీకరించలేకపోతున్నది. అధికారం హస్తగతం చేసుకోవాలనే తాపత్రయం కాంగ్రెస్‌ను ఇప్పటికీ వదలలేదు. కనీసం నామమాత్రపు అధికారాన్నైనా చేపట్టాలని ప్రయత్నిస్తున్నది. మేయర్ పదవికి తమ అభ్యర్థిని గెలిపించుకుందామని చూస్తున్నది. మూలసిద్ధాంతాలలో వున్న వ్యత్యాసం కారణంగా కాంగ్రెస్ జనసంఘంతో చేతులు కలపలేదు; స్వతంత్రులంటే కాంగ్రెసువాదులకు పరమ అసహ్యమనేమాట లోకవిదితమే. స్వతంత్రులుసర్వస్వతంత్రులు,ఆకునఅందని, పోకన పొందని మనస్తత్వం వీరిది. ఎన్నికలు పూర్తికాగానే మొత్తం పధ్నాలుగురు స్వతంత్రులూ ఒక కట్టుకట్టుకు కూర్చున్నారు అయితే ఈ కట్టు అట్టే కాలం నిలవలేదు. చూస్తువుండగానే వారిలో వల్గురు తప్పుకున్నారు. మిగతా పదిమంది కూడా ఒక మాట మీద నిలుస్తారనే నమ్మకం లేదు. అందుచేతనే "విడిపోతేనే మన మనుగడ, కలసికట్టుగా వున్నామో పతనం తప్పదు" అనే విచిత్ర నినాదాన్ని లేవదీసున్నారు. సరే ఈ గొడవను ఇంతటితో వదిలేద్దాం.

మేయర్ పదవికి జరిగే పోటిని గురించి కొంత పరిశీలిద్దాము. మేయర్ పదవిని కాంగ్రెసు తీవ్రంగానే కాంక్షిస్తున్నది. జనసంఘం వారికిగాని, స్వతంత్రులకుగాని ఈపదవి దక్కకుండా చేయాలంటే, కమ్యూనిస్టులతో ఒక ఒప్పందానికి రావడమే కాంగ్రెస్‌వారి గత్యంతరం. అయితే కమ్యూనిస్టులు ఈపదవికి కాంగ్రెస్ అభ్యర్థిని బలపరచరు; కాంగ్రెస్ వాదులు కమ్యూనిస్టు అభ్యర్థిని బలపరచరు. పరిస్థితులు ఈ విధంగా వున్న సమయంలో అరుణా ఆసఫాలీ ముగ్గులోకి దిగింది. ఢిల్లీ మేయర్ పదవికి అభ్యర్థిగా నిలుచోడానికి అరుణా ఆసఫాలీ అంగీకరించింది.

అసలు అరుణా ఆసఫాలీ ఎవరు? జన్మతః బెంగాలీ. తండ్రి గంగూలీ. బెంగాల్

(12-వ పేజీ చూడండి)

ఏప్రిల్ 1వ రాజధానిలో దేశోద్ధారకుని వర్ధంతి జరిగింది. ప్రణాళికామంత్రి శ్రీ వల్లూరి బసవరాజు ప్రసంగిస్తున్నారు.

నమ్మకస్తుడు

1

రాత్రి భోజనంచేసి ఆఫీసుగదిలోకి వచ్చేసరికి గడియారం సరిగా ఎనిమిదిగంటలు కొట్టింది. పంకా వేసుకుని కుర్చీని టేబుల్ ముందుకి లాక్కుని సావకాశంగా కూర్చున్నాను. డా॥ రామారావు తను కట్టబోయే యింటికి ప్లాను తయారుచెయ్యమని కోరగా కోరగా యిప్పటికైనా శ్రద్ధ కలిగింది. పంకాక్రింద గాలి సుళ్లుతిరుగుతూ పల్చబడి పోతూంది. మెదడులో ఏవేవో ఆలోచనలు రూపొంది మాసిపోతున్నాయి. డాక్టరు రామారావులాటి పెద్ద హోదాకలిగిన వ్యక్తి యింటికి ఉండవలసిన హంగుల నన్నిటినీ అంచనా వేసుకుంటున్నాను. ఒక డ్రాయింగు రూమూ, మేడమీదా క్రిందా కలిపి ఎనిమిదో, తొమ్మిదో గదులూ, వసారా—యివన్నీ వుండాలికదా? వంటయిల్లూ, వటిల్లూ, బాత్ రూమూ—సరేసరి. తరువాత గెస్ట్‌రూమూ, ఆఫీసురూమూ వుండితీరాలి. ఇంటిముందుకు విశాలమయిన పోర్టికో తీసుకువచ్చి, కాంపౌండులో ఎడంచేతివైపు గ్యారేజికి స్థలం వదిలిపెట్టాలి.

అసలు డాక్టరుకి యిల్లుకట్టాలనే అభిప్రాయం మొదట్లో లేదు. కాని వకీలు గోపాలంగారి మేడ కొనాలనే గాఢమయిన వాంఛమాత్రం వుండేది. నిజం చెప్పాలంటే ఆమేడ కొనాలనే అభిప్రాయం మొదట్లో డాక్టరుగారి తండ్రికి కలిగింది. వాస్తుశాస్త్రంలో చెప్పబడిన విధుల నన్నిటినీ తు. చ. తప్పకుండా అనుసరిస్తూ కట్టబడిందనీ, చాలా శుభప్రదమయిన యిల్లనీ ఆయన అభిప్రాయం. ఈ విషయంలో ఆయనను కదలేస్తే కావలసినన్ని ఉదాహరణలు చెప్తారు. ఆ యిల్లంటే ఆయనకు చాలాగురి. తండ్రి కోరికను నెరవేర్చాలనే భక్తిభావంతో నైతేనేమి, తనకూ ఓ స్వంత యిల్లంటే బాగుంటుందనే ఆశవల్ల నైతేనేమి, డాక్టరు రామారావు గోపాలంతో ఆ విషయం ప్రస్తావించి చూశాడు. కాని, గోపాలం 'ససేమిరా' ఆ యిల్లు అమ్మకానికి పెట్టనన్నాడు. నిజానికైతే, గోపాలం యిల్లు అమ్మే ఉద్దేశ్యంతోనే వున్నాడు. బేరం కాళ్లదగ్గర కొచ్చినా డాక్టరుకి గోపాలం యిల్లు అమ్మడానికి అంగీకరించక పోవడం ఎందుకో చెప్పాలంటే అది వేరే కథ—

రామారావు కుటుంబానికీ, గోపాలం కుటుంబానికీ వాళ్ళ తాతలకాలంనుండీ వైషమ్యా లుంటున్నాయి. తరాలుమారినా వైషమ్యాలు మాత్రం సమసిపోలేదు. బాహ్య ప్రవర్తనలో రామారావూ, గోపాలం విరోధుల్లా కనబడకపోయినా, ఆంతర్యంలో మాత్రం ద్వేషం అంతరించకుండా నెమరు వేసుకుంటూనే వున్నారు. అందుకనే మంచి ధరయిస్తానన్నా గోపాలం రామారావుకి యిల్లు అమ్మడానికి ఒప్పుకో లేదు. ఇదొక విధంగా కక్ష తీర్చుకోవడమేననే ఆత్మసంతృప్తి గోపాలానికికలిగింది. దాంతో ఆ యిల్లే కొనాలనే పట్టుదల జాస్తీ అయినా కొనలేక పోయానే అనే కించపడాడు, రామారావు. అప్పటికీ రెండు మూడుసార్లు డొంక తిరుగుడుగా ప్రయత్నించాడు. కాని లాభం లేక పోయింది. వకీలు యిలు అమ్మనూలేదు, డాక్టరు కొననూలేదు. కాని కొంతకాలంగా వాళ్ళ మనసుల్లో నివురుగప్పకొనిఉన్న విద్వేషాగ్ని యీ రూపేణా మళ్ళా ప్రజ్వలించింది. చివరకురామారావు విసిగి, వేసారి, ఆ యిల్లు కొనాలనే ఆశ పూర్తిగా వదులుకొన్నాడు. తత్రాపి, తను వేరే యిల్లు కట్టుకోవాలనే ఉద్దేశ్యానికి వచ్చాడు. తను కట్టబోయే యింటికి నన్ను ప్లాను తయారుచేసి పెట్టమని కోరాడు.

'చూశావూ, బ్రదర్! ప్లాను ఎలా గుండాలంటే—నీకు చెప్ప నక్కర లేదనుకో—మనం కట్టించిన యిల్లు చూసి ఆ గోపాలం కళ్ళు తిరిగి పోవాలన్న మాట! తెలుసా? నీ ఇంజనీరింగ్ నేర్పు అంతా యిప్పుడు చూపించాలి.' అని హెచ్చరించాడు, నెల రోజుల క్రితం.

'చూడు. తాజ్‌మహల్‌లాటి యిల్లు కట్టింపిస్తా నీచేత' అన్నాను.

'ఏమో, నీ ప్లాన్ ప్రకారం కట్టినయిల్లు తాజ్‌మహల్‌లాగే వుంటుందో, కుతుబ్ మినార్‌లాగే వుంటుందో, చూద్దాంగా' ఇద్దరం నవ్వుకున్నాము.

'సరే. త్వరగా ప్లాన్ తయారుచేసి బ్లూప్రింట్లు పంపు. మేడకట్టడం మొదలు

★ నమ్మకస్తుడు ★

పెడదాం' అన్నాడు. ఇది పెళ్లాళ్ళక్రితం జరిగిన విషయం.

రెండురోజులక్రితం రామారావు మళ్ళా వచ్చి, శంకుస్థాపనకు ముహూర్తం పెట్టుకున్నట్లూ, వెంటనే ప్లాన్ తయారుచేసి పెట్టమనీ మళ్ళీ హెచ్చరించాడు. రామారావు అన్నిసార్లు హెచ్చరిస్తూన్నా, బద్ధకించి ఆలస్యం చెయ్యడం స్నేహధర్మానికి విరుద్ధమని సాధ్యమయినంత త్వరలో ప్లాను తయారుచెయ్యడానికి నిశ్చయించుకున్నా. అందుకనే తీరుబడిచేసుకుని కూర్చున్నా, పని పూర్తిచెయ్యడానికి ప్లాను పూర్తి అయింది. మర్నాడు బ్లూప్రింట్స్ తీసే పని పూర్తిఅయినట్టే. బద్ధకంగా ఆవులించి, వెనక్కి చేతులు విరిచి గడియారంవంక చూశాను. పావు తక్కువ పన్నెండయింది. పూర్తయిన కాగితాలు డ్రాయర్లో పడేసి, లైటార్పి, మంచంమీద నడుం వాల్చేను.

2

దబదబ తలుపుమీద బాదుతూన్న చప్పుడుతో తెలివి వచ్చింది. ఆ శబ్దంతోపాటు 'ఇంజనీరుగారూ!' అనే పిలుపు. సాధారణంగా నాకోసం అర్ధరాత్రివేళ ఆగంతకులుండరు. కళ్ళు నులుపుకుంటూ లేచి దీపం వేసి తలుపు తీశాను. ఎదురుగా సుబ్బారావు నిల్చొని వున్నాడు.

'ఏమోయ్! ఇంత రాత్రివేళ వచ్చావు?' అన్నా.

'అర్జంటుగా మూడువేల రూపాయలు అవసరం వచ్చిందండీ!'

'ఏమిటి, అంత అర్జంటు?'

'గోపాలంగారి యిల్లు అమ్మకానికి వచ్చింది.'

'అయితే మూడు వేలేం సరిపోతాయి? ఎంత లేదన్నా నలభై వేలకి తక్కువచెయ్యడే ఆ యిల్లు.'

'ముప్పై అయిదు వేలకి బేరం సెటిల్ చేసి మిగిలిన డబ్బు సమకూర్చానండీ మూడు వేల రూపాయలుమాత్రం తక్కువ వచ్చాయి. ఆ యిల్లు డాకరుగారికి కొనడానికి ఏర్పాటు

చేశాను. ప్రాత కోతలన్నీ జరిగిపోయాయి. ఆ యిల్లు కొనడానికి ఇంకొ కొందరు ప్రయత్నిస్తున్నారని తెలిసింది. రేపు రిజిస్ట్రీషను జరక్కపోతే ఆ యిల్లు మన చెయ్యిదాటి పోతుంది. డాక్టరుగారు రాగానే మీసొమ్ము వాపసు చేసేస్తాను.' గబగబా చెప్పుకు పోతున్నాడు. అతడు చెప్పేది నిజమన్నట్లు గడియారం ఒంటిగంట కొట్టింది.

'డాక్టరుగారు ఊళ్లో లేరేమిటి?' అన్నా.

'లేరండి. మద్రాసు వెళ్లారు. రెండు రోజులవరకూ రారు.'

'సరే, రేపు మధ్యాహ్నం కదా రిజిస్ట్రీషను కావలసింది. చూద్దాం లే. ఉదయానే ఓ సారి రా!' అన్నాను.

'ఆ యిల్లు డాక్టరుగారి కొరకు కొంటున్నామనే విషయం మాత్రం రహస్యంగా వుంచాలండీ. లేకపోతే వకీలుగారు ఆ ఇల్లు అమ్మకమే మానుకుంటారు,' అంటూ సుబ్బారావు సెలవు తీసుకుని వెళ్లిపోయాడు.

ఇనప్పెట్టెలో అతనడిగిన డబ్బు సిద్ధముగానే వుంది. అయినా యివ్వడమా, మానడమా అని తటపటాయించెను. ఇల్లు డాక్టరుగారి పేర రహస్యంగా ఎలా కొంటాడు? డాక్టరుగారు ఊళ్ళో లేని సమయం చూసి ఆయనకు తెలియకుండా అప్పు అడుగుతున్నాడంటే అందులో ఎంతవరకూ నిజం ఉంది? మిగిలిన సొమ్ము ఎలా సంపాదించాడు? ఆలోచన కందకుండావున్నాయి ఈ విషయాలు. నాకు తెలిసినంత వరకూ సుబ్బారావు నమ్మకస్తుడే. ఐనా ఈ సందర్భంలో కొంచెం ఆలోచించుకుని మరీ డబ్బు ఇవ్వాలనుకొన్నాను. తలుపు వేసుకొని దీపం ఆర్పి పడుకున్నాను. ఒకసారి నిద్ర తేలిపోవడం వలన మళ్లీ సరీగా నిద్ర పటలేదు. సుబ్బారావునీ, అతని నిజాయితీనిగూర్చిన ఆలోచనలే మనసులో మెదలడం మొదలుపెట్టేయి—

1950 వ సంవత్సరం, ఫిబ్రవరి నెల నాకు ఆరోజు బాగా జ్ఞాపకంవుంది. అప్పుడే ఆఫీసునుండి యింటికివచ్చి స్నానంచేసి కూర్చున్నాను. సుబ్బారావు గుమ్మంలో నిల్చుని నా దృష్టి 'అటు మళ్లగానే నమస్కారం చేశాడు.

'ఎవరూ?' అన్నా, భ్రూకుటి నికుంచించి.

'ఒక అభాగ్యుణ్ని!'

'అయితే ఎందుకిలా వచ్చావు?' అన్నట్లు చూశాను.

అతనొకసారి నావైపు దీనంగా చూసి చెప్పడం మొదలుపెట్టేడు—

మాది మొదటినుండీ చేతికీ నోటికీ అందని కుటుంబమండి. అయినప్పటికీ నేను నానా బాధలూపడి చదువుకుని స్కూల్ ఫైనల్ ప్యాసయ్యాను. ఇక పైకి చదవడానికిస్తోమతు లేదు; యింకనైనా వృద్ధులయిన తల్లిదండ్రుల్ని ఆదుకోకపోవడం భావ్యము కాదు. నేనేదో నౌకరీచేసి నాలుగురాళ్లు సంపాదిస్తే, సుఖపడదామని కాసుకొని కూర్చున్నారు, నా తల్లిదండ్రులు. నాదెంత దురదృష్ట జాతకమో కాని ఎక్కడికివెళ్లినా చుక్కెదురే అవుతూంది. తమరేదయినా నౌకరి చూపిస్తే ఆ జన్మాంతం కృతజ్ఞుణ్నయి వుంటాను."

పది పదిహేను రోజులుగా సంస్కారవిహీనమయిన గడ్డమూ, లోతుకుపోయిన కళ్లూ, బిగుసెక్కి ముఖంమీద పడుతూన్న ముంగురులూ, మాటల్లోని మంద్రతా అతడు మనసులోపడే మథనను వర్ణించి చాటుతున్నాయి. అతని ప్రవర్తనలోని అణకువ నన్ను ముగ్ధుణ్ని చేసింది. సహాయానికి అర్హుడనిపించింది. అయితే అతని కివ్వవలసిన ఉద్యోగాలేవీ నాదగ్గర ఖాళీగాలేవు అతని ముఖంలోనివేదో అనిర్వచనీయమయిన కళ నన్నులోబరచుకొని ఎలాగైనా అతనికి సహాయపడమని ప్రేరేపిసోంది.

'నా పేరేమిటి?' అన్నా

చెప్పాడు.

'నువ్వు నా దగ్గరకొచ్చిన వేళా విశేషమేమిటో కాని, నీకు సహాయం చెయ్యమని నా అంతరాత్మ ఆదేశిసోంది. కాని మా ఆఫీసులో ప్రస్తుతం ఖాళీలేమీ లేవు."

అతను మౌనంగా దూరంగా శూన్యంలోకి చూస్తున్నాడు.

'అయినా మరొకవిధంగా ప్రయత్నించు. నీకొక ఉత్తరం యిస్తాను. అది తీసుకెళ్లి డాక్టరు రామారావుగారి చేతికియ్యి ఆయనేదయినా సహాయం చెయ్యవచ్చును.

అతని కళ్ళు కృతజ్ఞతతో మెరిశాయి.

వెంటనే కాగితం కలం తీసుకుని డాక్టరు రామారావుకి సుబ్బారావుని గురించి సిఫారసుచేస్తూ ఉత్తరంవ్రాసి కవరులో పెట్టి అతని కిచ్చాను. అతను సంతోషంతో నమస్కారంచేసి, శలవు తీసుకొని వెళ్లిపోయాడు.

మర్నాడు ఉదయాన్నే సుబ్బారావు వచ్చి డాక్టరు దగర తను గుమాస్తాగా చేరబోతున్నట్లు చెప్పేడు. డాక్టరు గారికి గుమాస్తా అవసరం ఏమీలేకపోయినా నా మాట తీసెయ్యలేక తనకు ఉద్యోగం చూపించారుట! అంతా విని రామారావుకి నాయందుండే మిత్ర భావానికి సంతోషించాను.

'అరవై రూపాయలు జీతమండీ!' అన్నాడు సుబ్బారావు.

శుభం. నమ్మకంగా పనిచేసి నా గౌరవం నిలబెట్టు' అన్నా.

అతను శలవు తీసుకుని వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

సుబ్బారావు నా దృషిపథంలోకి అలా ప్రవేశించాడు. సంవత్సరం తిరిగేసరికి అతను డాక్టరుగారి అంతరంగికుల్లో ముఖ్యుడుగా ఎన్నుకోబడ్డాడు. ఎంతకాలంనుంచో డాక్టరు రామారావుదగర పని చేస్తూన్న

నమ్మకస్తుడు

కంపౌండరు సాధించలేని యజమాని ప్రేమనూ, ఆదరణనూ సుబ్బారావు యీ ఒక్క సంవత్సరంలోనూ సంపాదించగలిగాడు! నిజమే, అతని దైనందిన జీవితంలోని నిజాయితీ, లోపరహితమయిన ప్రవర్తనా యజమాని మనస్సును ఆకర్షించి, ఆయన దృష్టిలో ఒక విశిష్ట స్థానాన్ని అతనికిచ్చేయంటే ఆశ్చర్యపడవలసిన పనిలేదు. డాక్టరుగారి యినప్పెట్టె తాళాలు ఎప్పుడూ సుబ్బారావు దగ్గరే వుండేవంటే డాక్టరు అతని ఋజుప్రవర్తనా, నిజాయితీలమీద ఎంత గురి వుందో తెలుస్తుంది. పేషెంట్సుదగ్గర డబ్బు వసూలు చెయ్యడం దగరనుండి, డాక్టరుగారి యింటిలో చీపురుపుల్ల కావలసినా తేవడం వరకూ సుబ్బారావు చేతిమీద జరగవలసినదే! డాక్టరు రామారావుని ఒకటీ రెండు సార్లు అతని భార్య ఏవో అవసరాలకు డబ్బు అడుగుతే అతను చెప్పిన సమాధానం- 'నాకేం తెలియదే, సుబ్బారావుని అడగరాదూ?' అని.

సుబ్బారావు శీలాన్ని గుణించుకునేందుకు యింతకన్న వివరణ అనవసరం.–ఇలా నాలో నేనే తరన భర్జన వేసుకుని అతనడిగిన సొమ్ము యివ్వడానికే నిశ్చయించుకున్నాను. డాక్టరుగారి అవసరానికి ఆదుకోగలిగామనే తృప్తయినా వుంటుంది.

3

ఉదయాన్నే లేచి కాలకృత్యాలు తీర్చుకుని కాఫీ సేవించి సావిట్లో అడుగు పెట్టేసరికి సుబ్బారావు ఎదురుగా నిల్చున్నాడు. 'ఎంత సేపయిందోయ్, వచ్చి?' అని ప్రశ్నించా.

'అరగంటయిందండీ!' అని చెప్పి, నేను చూపిన కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

'అయితే, చూడూ! గోపాలంగారి యిల్లు డాక్టరుగారి పేరున కదూ కొంటానంటున్నావు. ఆయన అమ్మడానికి ఎలా వొప్పుకున్నాడు?"

'డాక్టరుగారి కొరకు—అనే విషయం ఏమాత్రం వాసనతగిలినా ఆయన అమ్మడానికి అంగీకరించరు. అందుచేత మా మేనమామతో కలిసి చిన్న నాటకమాడుతున్నాను."

'నాటకమూ?' అని, 'ఏమిటది?' అన్నట్లు చూశాను.

'అవునండీ, ఆయిల్లు ముందు మా మేనమామపేర పబ్లిగ్గాకొని రిజిస్ట్రేషన్ చేయించడమూ, ఆపైన వెంటనే మా మామయ్య డాక్టరుగారిపేర క్రయచీటీవ్రాసి మళ్ళీ

రిజిస్టరీ చేసి యిల్లు స్వాధీనపరచడమూ—అది ఏర్పాటు. అలాగైతే గోపాలంగారికి మేమాడే నాటకం యొక్క అంతు చిక్కదు. పోతే, స్టాంపులూ వగైరాలలో కొంత సొమ్ము అనవసరంగా ఖర్చుపెట్టాలి. ఆ ఖర్చులకు డబ్బు సర్దుబాటు అవుతుంది లెండి.'

'తీరా అతని పేర రిజిష్టరీ చేసిన తరువాత, మీ మేనమామ మోసం చెయ్యడు కదా?'

'అటువంటిదేమీ జరక్కుండా, నాదీ పూచీ.'

'బాగానే వుందనుకో, అయితే తక్కిన సొమ్ము ఎలా జతపరిచావు?' మరొక అనుమానం కూడా వెల్లడిచేశాను.

'డాక్టరుగారి యినప్పెట్టెలో యిరవై వేల నగదువుంది. ఆ యినప్పెట్టె తాళాలు ఎప్పుడూ నాదగ్గరే వుంటాయికదు. ఆయన భార్య నగలన్నీ తాకట్టు పెడితే, పది వేలు వచ్చింది. నా యింట్లో నగలన్నీ మూడు వేల రూపాయలకు అమ్మేశాను. మరొక మూడు వేలిస్తే ముప్ఫయ్యారు వేలు అవుతుంది. ముప్ఫయ్యయిదు వేలు ఇంటి ఖరీదుకూ, పై వెయ్యీ ఖర్చులకూ సరిపోతాయి. ఈ విషయం మరొకరికి తెలియనివ్వడం యిష్టం లేక మీ వద్దకు వచ్చాను.'

'తన నగలు తాకట్టు పెట్టడానికి డాక్టరుగారి భార్య అంగీకరించారా?'

'ఆవిడ నన్ను కన్న కొడుకుకన్న మిన్నగా చూసుకొంటున్నారు. నా మాటమీద ఆవిడకు అపరిమితమయిన నమ్మకం వుంది. లవలేశమయినా అనుమానం లేకుండా నగలన్నీ నా చేతిలో వుంచారు. నెల తిరక్కుండా అవన్నీ విడిపించి ఆవిడ ముందుంచుతే నే కాని నాకూ నిద్రపటదు. డాక్టరుగారు ఊరినుండి తిరిగి రాగానే ఆ మాత్రం సొమ్ము సంపాదించి నగలు విడిపించలేకపోము. ఆయన పేరు చెప్తే చాలు, యీ వూళ్ళో నిముషాలమీద డబ్బు కురుస్తుంది,' ఉద్రేకంగా చెప్పుకుపోతున్నాడు.

నేను యినప్పెట్టెలోనుండి డబ్బుతీసి, మూడు వేల రూపాయలూ లెక్కపెట్టి అతని కిచ్చాను.

ఆ సాయంత్రానికి యిల్లు సుబ్బురావు మేనమామ పేర రిజిస్ట్రీష నయిపోయింది.

మూడోనాటికి డాక్టర్ రామారావు వూరినుండి తిరిగి వచ్చాడు. కాస్సేపు బాతాఖానీ వేసి తిరిగి రావచ్చుననే ఉద్దేశ్యంతో నేను వాళ్ళ యింటికి వెళ్ళేను. నేను వెళ్ళేసరికే అతనికి విషయం చాలావరకూ తెలిసింది.

'సుబ్బారావు కనబడ్డాడా?' నేనింట్లో అడుగుపెట్టగానే అతను వేసిన ప్రశ్న.

'రెండు రోజు లయింది, కనపడి...' అని చెప్తూనే వున్నాను, యింతలో సుబ్బారావు లోపల అడుగుపెట్టేడు. అతని వెనకనే మరో పెద్ద మనిషికూడా వచ్చి నమస్కారం చేశాడు.

డాక్టరూ, సుబ్బారావూ ఒకరివైపొకరు చూసుకుంటూ అయిదునిముషాలు మౌనంగా ఉండిపోయారు. 'ఏమిటి విశేషం?' అని డాక్టరు అడగనూలేదు, 'ఫలానా' అని సుబ్బారావు చెప్పనూ లేదు.

సుబ్బారావుతో వచ్చిన అతని మేనమామ చంకలోనున్న కాగితాలను తీసి డాకరుగారి ముందుంచాడు. రామారావు ఆ కాగితాలన్నింటినీ ఆమూలాగ్రం చదివాక అతనిముఖంలో ఒక దరహాసరేఖ అంకురించింది.

ఆ కాగితాలలో ఒకటి వకీలు గోపాలంగారి వద్దనుండి సుబ్బారావు మేనమామ యిల్లుకొన్నట్లు రిజిస్ట్రీషనయిన దస్తావేజు. రెండవది—అదేయింటిని సుబ్బారావు మేనమామ డాక్టరుగారికి అమ్మతొన్నట్లు రిజిస్ట్రీషను కావలసిన దస్తావేజు.

డాక్టరు, సుబ్బారావువైపు చూస్తూ, 'ఎంత ధైర్యం చేశావు?' అని గుండె దరువుకున్నాడు. మళ్ళా నవ్వుతూ, సమయోచితంగా మంచిపని చేశావు. కొంచెం డబ్బు ఖర్చయితే అయిందికాని, క్షేమయిన పని చేశావు. ఈ అవకాశంపోతే మనకాయిల్లు దక్కకనేపోను. మరొకరెవరో కొనుక్కొనిపోయివుందురు. నువ్వింత ధైర్యం చెయ్యడం

వల్ల నా కోరికా నెరవేరింది, ఆ గోపాలానికి మిడిసిపాటూ తగ్గుతుంది. ఇంతకీ నిన్ను ఎలా అభినందించాలో తెలియకుండా వుంది."

'మీదయవుంటే, అంతే చాలు.' అన్నాడు సుబ్బారావు వినయంగా.

డాక్టరు సుబ్బారావువైపు వాత్సల్యంగా చూశాడు. సమయానికి సహాయంచేసిన సుబ్బారావు మేనమామకు కృతజ్ఞత తెలుపుకున్నాడు. ఆరోజే రెండవ దస్తావేజు డాక్టరుగారిపేర రిజిస్ట్రేషన్ జరిగిపోయింది.

ఇల్లు రిజిస్ట్రేషనయిన యిరవైయ్యో రోజుకి సుబ్బారావు గృహప్రవేశానికి ముహూర్తం పెట్టించాడు. గృహప్రవేశానికి కావలసిన యేర్పాట్లన్నీ సుబ్బారావు చేతిమీదుగానే జరిగాయని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. డాక్టరుగారిదగ్గర మందు పుచ్చుకొన్న మనుష్యుల్లో ఒక్కర్నీ మరిచిపోకుండా సుబ్బారావు శుభలేఖలు పంపించాడు. గృహప్రవేశం మహా వైభవంగా జరిగింది. ఇంతకీ చెప్పవలసిన విశేష మేమిటంటే ఆహూతులు చదివించిన కట్నాల మూలకంగా యిరవై వేల రూపాయల నగదు వచ్చింది. ఆహ్వానాలు పంపడంలో కూడా సుబ్బారావు ఎంత దూరదృష్టి ప్రదర్శించాడో తల్చుకుంటే నాకు ఆశ్చర్యం వేసింది.

కట్నాలవల్ల వచ్చిన డబ్బులో నుండి సుబ్బారావు డాక్టరుగారి భార్య నగలు తాకట్టు విడిపించి ఆవిడకు జాగ్రత్తగా అందచేశాడు. నాకు మూడు వేల రూపాయలూ బాకీ తీర్చాడు. మిగిలినడబ్బు జమా ఖర్చులతో సహా డాక్టరుగారి ముందుంచాడు.

డాక్టరు రామారావు సుబ్బారావు వైపొకసారి ఆప్యాయంగా చూశాడు. "నా పరోక్షంలో యింత సాహసంగా ప్రవర్తించి యీ యింటిని నాకు కొని పెట్టేవు, ఇంత నమ్మకస్తుడవుగా మెలగుతూన్న నీకు ఎలా ప్రత్యుపకారం చెయ్యాలో తెలియడం లేదు. ఇప్పుడు మిగిలిన డబ్బులో ఒక్క దమ్మిడీ కూడా నువ్వు నాకియ్యనవసరంలేదు. అదంతా నువ్వే తీసుకో. ఆ డబ్బుతో నువ్వుకూడా ఒక యిల్లు కట్టించుకొని నన్ను గృహప్రవేశానికి పిలు సంతోషిస్తాను. అన్నాడు, డాక్టరు.

సుబ్బారావు కళ్ళు కృతజ్ఞతతో మెరిశాయి ఆనందాశ్రువులతో నిండాయి.

"దారం తెగిన గాలిపటంలాటి నాజీవితానికి ఒక ఆధారం కల్పించిన మీకు యిది ఒక పెద్ద ఉపకారం కాదు. నా బాధ్యతను మించి నేనేమి చెయ్యలేదు" అని అస్పష్టం గొణుక్కున్నాడు.

* * *

ఇప్పుడు వకీలు గోపాలంగారు డాక్టరు రామారావు మీద పళ్ళు కొరకడమే కాకుండా గుమాస్తా సుబ్బారావు మీద కూడా పళ్ళు పటపట లాడిస్తున్నాడు. ★

న్యూఢిల్లీ లేఖ

(6-వ పేజీ తరువాయి)

నుండి ఉత్తరప్రదేశ్‌కు వలసవచ్చాడు. అరుణాఆసఫాలీ సోదరి ఒకావిడ అలహాబాద్‌లో స్థిరనివాసం ఏర్పాటు చేసుకున్న బెనర్జీ అనే ఒక బెంగాలీని వివాహమాడింది. అరుణ భర్త ఢిల్లీ బారిసర్ కీ॥ శే॥ మహమ్మద్ అసఫాలీ. వీరు కేంద్రమంత్రిగానూ, వాషింగ్టన్‌లో ప్రప్రథమ భారతరాయబారిగానూ, ఆపిమ్మట ఒరిస్సా గవర్నర్‌గానూ పనిచేశారు. స్విట్జర్లెండులో భారత రాయబారిగా కూడా కొంత కాలంపాటు వ్యవహరించారు. అసఫాలీ మరణానంతరం శ్రీమతి అరుణా ఆసఫాలీ కమ్యూనిస్టుగా మారిపోయిందనే వదంతులు వ్యాపించినవి. ఆ పార్టీనుంచి తప్పుకున్నదనే వార్తలు కూడా దరిమిలా రాకపోలేదు. ఈ సందర్భంలో కొన్ని విషయాలు స్పష్టంగా తేలవలసివున్నది.

కమ్యూనిస్టుపార్టీతో తనకు ఏవిధమైన సంబంధమూ లేదని శ్రీమతి అరుణా ఆసఫాలీ బహిరంగంగా ప్రకటించింది. ఒకసారి తమపార్టీలో సభ్యులుగా వుండి చీలిపోయేవారిని కమ్యూనిస్టులు ఏమాత్రం ఆదరించరన్నది ప్రత్యక్షానుభవంద్వారా చాలా మందికి తెలిసిన విషయమే. అయితే కమ్యూనిస్టులు ఏ కారణంచేత శ్రీమతి అరుణా ఆసఫాలీ పేరును ఢిల్లీ మేయర్ స్థానానికి ప్రతిపాదించడానికి ఇష్టపడి వుంటారు? ఏ ఇతర అభ్యర్థినీ ఎందుకు బలపరచదలుచుకోలేదు?

ఆల్డర్మన్ స్థానానికి కమ్యూనిస్టులుఅరుణా ఆసఫాలీ అభ్యర్థిత్వాన్ని బలపరచడంతో పాటు, ప్రత్యేకించి తమ అభ్యర్థిని కూడా నిలుచోపెడుతున్నారు. ఈ ఎత్తు ఫలిస్తే ఆల్డర్మన్ స్థానానికి ఒక పూర్తి కమ్యూనిస్టును గెలిపించిన వారవుతారు; తమకు విశ్వాసపాత్రురాలైన మరొక అభ్యర్థినికి స్థానం సాధించిన వారవుతారు. ఎనభైమంది సభ్యులున్న పురపాలక సంఘంలో ఒక్క ఆల్డర్మన్ స్థానాన్ని సాధించడమే అనుమానాస్పదమైన పరిస్థితులలో ఈ ఎత్తువల్ల రెండుస్థానాలను సాధించిన వారవుతారు.

కాంగ్రెవారు, కమ్యూనిస్టులూ కలిసిపని చేస్తేనే అది సహజీవనమనిపించుకుంటుంది; కాంగ్రెస్ దృష్టిలో మతవాదులైన జనసంఘంలో అది అసంభవం.

ఇక పోతే స్వతంత్రుల విషయం; వీరు ఎన్నికల రంగంలో కాంగ్రెస్‌వాదుల మీద దెబ్బతీసి ఓడించారు; కాంగ్రెస్‌వాదులు పౌరసభాసలిలో వీరిమీద దెబ్బతీసి కసి తీర్చుకుంటారు. ★

కూరలసంచి తిరగవేసింది సుందరి. బంగాళా దుంపలు, ఉల్లిపాయలు, అల్లం, పచ్చిమిరపకాయలు ఉన్నాయి. తను దునమ్మ అని, 'బజారుకు వెళుతున్నాను కూరను తెస్తా'నంటే పని తొందరలోవుండి, 'ఊ' అంది. కేలండరు చూచి 'ఇవ్వాళ ఏకాదశి, ఉపవాసం' అని కూడా అంది. తను అనుకోవడం, ఏ అరటిపళ్ళో, బత్తాయిలో తెస్తారు అనుకుంది. గత్యా అవి మానేసినా, రాత్రివరకు ఉపోషం ఉన్నప్పుడు, నైవేద్యానికైనా పనికిరాని బంగాళా దుంపలు తేవడంలో కోపంవచ్చింది. కనీసం చప్పడి పిండిలో వ్యంజనంక్రింద కూడా.

"ఏకాదశి అని చెప్పానుకదా ఏమిటీ కూరలు తేవడం?"

"అవి పనికి రావా?"

"ఉపోషంవుండి, బంగాళాదుంప కూరా వండేది? అదికూడా ఉల్లిపాయల్తోనా? అసలు ఏకాదశినాడు ఉల్లిపాయి ముట్టుకోడానికైనా హక్కు వుందండీ?"

"ఏకాదశా! ఎవరికి? మాకు ఏకాదశి లేదు రాకాదశిలేదు. మాట్లాడకుండా మసాలా కూరవండు. రెండు పూట్లకు సరిపోతుంది."

"ఏం మాట్లాడుతున్నారు." ఏకాదశి లేదు. గత ఆరు సంవత్సరాలనుండి ఉపోషాలు ఉంటున్నానని తెలిసికూడా, ఇంత మొండి పట్టు పట్టడంలో అర్థం ఏమైనా ఉందా?" ఓ విధమైన ఉక్రోషంలోనే అంది. పైగా ఆయన అటు వెళ్ళగానే, పక పకలాడుతున్న వంకాయలు, పవాసేరు అణా అంటూ వస్తే వెళ్ళకొట్టింది. వాటిని చూచినప్పుడు రాత్రికి ఇగురు పచ్చడి

★ స్ఫటికాలు ★

చేయ్యాలి అన్న నోరూటకూడా కల్గింది. ఇప్పుడు చేతులు కాలినట్లే అయింది.

"చేశావయ్యా! చెప్పకు నేందుకు చేశావు. ముందు తింటానన్న వదినిగారిలా, ఆచరించేవు. ఎవరాచరించమన్నారు? పైగా మా శాఖలో ఏకాదశి అసలు వుండనే కూడదు. అందుకే మానెయ్యమంటున్నా" అన్నాడు. అందులో వేళాకోళం పూర్తిగా వుంది.

చ్రకుమనిలేస్తూ "అందుకే మా వాళ్ళు మీతో సంబంధం చెయ్యడానికి చాలా తటపటాయించారు. లింగధార్లతో సంబంధం గంగలో దూకినట్లే అనుకుని."

"వానీ ఇప్పుడు విడాకులిచ్చి ఓ స్మార్త మహానీయుని ఉద్వాహం ఆడు" గట్టిగా నవ్వేస్తూనే అనేశాడు సీతారామయ్య.

ఉరేసుకున్నట్లే అయింది సుందరికి. అప్పుడు, ఆ రోజుల్లో సంబంధాలకోసం కాళ్ళరగా తిరిగేరు. ఒక్కటంటే ఒక్కటి అన్నీ సరిగ్గా వున్నవి దొరకనేలేదు. చూడానికి వచ్చిన వ్యక్తులు వృకోదరుడులాగో, వల్లె జీడి పిక్కలాగో వుండడం, ఉప్పంటే కారం లేకపోవడంతోటి, సమానశాఖలో ఎవరూ దొరకనేలేదు. ఇంక తప్పని సరిగానే ఇతర శాఖల్లోకి వెళ్ళడం, ఆఖరికి ఈ లింగ ధార్ల సంబంధం, చూపులకు పిలవడం జరిగింది.

అప్పుడుకూడా వాళ్ళమ్మ లింగధార్లు అంటే, వాళ్ళ ఆచారాలు, నమ్మకాలు, రౌద్రాలు, పూజలు, ఆరాధనలు, ఇవన్నీ కూడా, ఆ వాళ్ళవంశంలో వుంటాయని ఆందోళన పడిపోయింది. మనస్ఫూర్తిగా ఒప్పుకోలేకపోయింది.

ఒకవేళ ఇవ్వే వుండినట్లయితే, తనకూతురు మెళ్ళో లింగకాయ, మడులు, పూజలు, గంటలు, శంఖాలుకూడా తయారవుతాయనే భయపడింది. అందుకనే, ఆ చూచివచ్చిన వాళ్ళని తరచితరచి ప్రశ్నలు వేసింది. ఆ అబ్బాయి హాస్టల్ కాస్మాపొలిటన్ సెక్షనుకు శ్రీకటరీఅంటేనూ, పూజలు పునస్కారాలు లేని యువకుడంటేనూ, కాస్త అనునయం పొందింది. మనస్సు ఒగ్గింది.

చూపులకు వచ్చినరోజున, సింహాచలేశ్వరుడిలావున్న, ఆవగ్రకాపింగు, సూటుతో వున్న మనిషిలో, లింగధారిత్వం ఏకోశానా ఉండదు అనుకుని 'ఊ' అనేసెయ్యవలసిన పరిస్థితి వచ్చింది.

లోపలికి వస్తూనే అడగ్గా అడగ్గా 'వచ్చారు' అన్న కూతురుజవాబుల్లో స్మార్తత్వానికి సమాధికట్టింది వెరుపలోనే. ఆతర్వాత సంవత్సరాల్లో కళ్ళల్లో కలికంపెట్టుకుని, కూతురు స్మార్తులోంచి, లింగధారుల్లోకి ఎంతవరకూ వెళ్ళిందో సింహావలోకనం చేసుకుని, మార్పులు లేకపోవడంతో తృప్తిపడింది. అది వ్యక్తపరచింది ఉత్తరాల్లో.

కాని కొన్ని నెలలనుండి, అప్పుడప్పుడు ఇటువంటి వెర్రిమొత్తికోళ్ళ వ్యవహారాలు తలఎత్తడంతో సుందరికి, ఇన్నాళ్ళనుండి లింగధార్ల ఛాయల్లోకి వెళ్ళకుండా తన చిరిలోనే ఉన్నాననుకున్న భావానికి, ఆఘాతం తగిలింది. అయినా ఏదో పురుషలక్షణంగా ఈ పాలపొంగులు తప్పవు అనుకుని తుడిచేసుకుందామనుకున్నా, రెండేసి రోజులకు ఒక్కొక్కసారి శతిమొండి, సహస్ర మొండిగా అవడం తలనొప్పిగానే వుంది. కట్టుకున్న మేడలు ఒటేవా అన్న సంశయమూ కల్గింది.

గత ఆరువత్సరాలసంసారంలోనూ ఆయన ప్రవృత్తిని అంచనా వేసి, ఆఖరికి గురిగింజ ప్రమాణంలో తూకం వేస్తే, అంత భారీమనిషిలోనూ ఓవిధమైన పిరికితనం, తన్ని తానే సందేహించడం ఉండిపోయాయి. ఆస్థితే ఉముఱుకున్నప్పుడు మనిషే మారిపోయి, "బూచాడు వస్తున్నాడు" అంటే చిన్న పాపాయిలు, కళ్ళు మూసుకుని కిక్కురుమనకుండావున్న సితిలోకి వెళ్ళినట్టే అయిపోతాడు. అప్పుడప్పుడు జాలికల్గి, పాత్రిళ్ళల్లో పాపాయిలాగే తనుమాతృత్వం వహించడంతో అంతమయ్యేది.

ఇదే మనిషి బరిలోకి దిగితే, కొండ విరిగి నెత్తిమీదపడినా వెనక్కు తగ్గడు. ఆ కార్యాంతం కళ్ళ చూస్తేనేకాని వదలడు. అంతధైర్యం, చొరవ, గుండెనిబ్బరం కలవాడు. తనకే ఆశ్చర్యంకల్గేది-ఆసమయాల్లో. తిండీ నిద్రా అక్కర్లేకుండా మునిగిపోయిన వ్యక్తినిచూస్తే.

ఈవిభిన్న ప్రవృత్తులుగల మనిషితో తను ఖరాఖండీగా ఏదైనాఅంటే తప్పకుండా వ్యతిరేకంచేసి కూర్చుంటాడని తెలుసు. అల్లానోరుజారి అన్న అంశాలు, వాటి ఫలితాలు చాలా వుండిపోయాయి ఇదివరలో.

ఇప్పుడు లింగధార్లు, స్మార్తులు అన్న ఎరమరికతో మాట్లాడినా, ఒక పంథాను తను బలపరచినా, ఎదురు చుక్కగా కూర్చోడం తటస్థిస్తుంది. అప్పుడు మరి ఇరుకున పడిపోవలసివస్తుంది.

"విడాకులు ఇవ్వవలసిన రోజున ఇస్తాను లెండి" అంటూనే కూరలన్నీ బుట్టలోకి ఎత్తి వంటింట్లోకి వెళ్ళింది.

కుర్చీలో కూలబడుతూ నవ్వుకున్నాడు సీతారామయ్య. సుందరికి కోపం రావడం ఒక రంగం. దాన్ని ఆమె ప్రదర్శించడం రెండో రంగం. ఇది పరిపాటే అయినా, ఆ కోపంలో అనేమాటలు, చేసే పనులు చూస్తుంటే, ఇంట్లో పిల్లలు లేనికొరత తీరినట్లుగా వుండేది. సుందరి ఓ చిన్న అమ్మాయి, తానూ అలరి పిల్లాడు అవడం, కుని తగవుగా, కాకి ఎంగిలిచేసినట్లు రాజీ పడడం, ఏదో కాస్త మిరియపు పొడినోట్లో వేసుకున్నట్లుగా వుండేది. ఇప్పుడుకూడా...

ఒక్కటే మాత్రం నిలదీసి అడిగినట్లుగా 'లింగధార్లు' అని పదే పదే అనడం మనస్సులో బాధపెట్టేది. ఏమునిముత్తాతల నుంచో తన వంశంలో లింగధారిత్వం అవలంబించారు. అది వంశపారంపర్యా, స్థిర చర ధారణల్లో ఉండిపోయి. ఆస్తులతోపాటు సంక్రమణల చేయడం జరుగుతూనే వుంది. రాను రాను ఆచరణల్లో మార్పులువచ్చినా, భక్తి తగ్గినా, తమ వంశం వాళ్ళందరినీ లింగధార్లక్రింద జమవేసింది లోకం. తామూ అలాగే వుండిపోయారు.

ఆ మొదటినాటి తాతల ఆచారాలు తాను నిత్యజీవితంలో అమలుపెట్టనేలేదు. తనతండ్రి తల్లీ కూడా ధారణ అయి, ఆయనను యజ్ఞోపవీతంలోనూ, ఆమెను సూత్రాలలోనూ స్థిరంగానే వుండిపోయాయి. అంతే. ఏ నైవేద్యానికో ఇవి బయటకు ఓసారి, అంతఃపురస్త్రీలలా దర్శనం ఇచ్చి, క్షణకాలం జ్ఞాపకంచేసి, మళ్ళా పరాల వెనకాల దాగుకొని పోతాయి. తీరా తనకి మాత్రం ఆ రాణివాసపుస్త్రీల సౌందర్యం పట్టనేలేదు. ధారణ అవను కూడా అవలేదు.

ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో సుందరి మాటిమాటికి దెప్పిపొడవడంలో ఔచిత్యం కన్పడలేదు. పైగా చికాకు కల్గిస్తోంది. నిలదీసి అడిగితే తన ద్వేషకారణం ఏమిటో తెలియదు. చెప్పనూలేదు. ఏకాదశి, శనివారాలు ఆదివారాలు, కార్తీకనకాలు ఇవన్నీ కూడా ఆరోగ్యసూత్రాలు అని శాస్త్రరీత్యా తను చెప్పితే వినదు. పైగా పులాణాల్లోంచి ఏయేరోజుల్లో, ఏయే తిథుల్లో ఎల్లాంటి వ్రతాలున్నాయో, అవన్నీ ఏకరువుపెట్టి, 'ఈమాత్రం తెలియని వాళ్ళకు బి. ఏ పటా ఆ యూనివర్శిటీ వాళ్ళు ఎల్లా ఇచ్చారండి' అని న్యూనత పెట్టేస్తుంది.

ఈనాటి ఎత్తిపొడుపుకు కారణం ఏమిటా అని ఆలోచిస్తే పదిరోజులక్రితం వాళ్ళనాన్నగారు కాశీనుండి రెండు స్ఫటిక లింగాలు తెప్పించాలి. ధారణకు ముహూర్తం పెట్టమని మహేశ్వర్లుగార్కి ఉత్తరం వ్రాశేను అన్నదే అని అవగతం అవుతోంది. అది చూచిన తర్వాత శాల్తి అమ్మగారికి ఉత్తరంవ్రాయడం,ఆవిడ జబాబువ్రాయడం తనకు, తెలియని విషయాలక్రింద వున్నా,

సారాంశం పై విషయాన్ని గూర్చే అన్నది నిరుకు. దాని ఫలితంగానే సుందరి సెకెండు ఫ్రంటు మొదలెట్టింది అన్నది నిజం.

భోజనం దగ్గర కూర్చున్నప్పుడు, కొత్త ఆవకాయ, కందిపొడుం తప్ప ఆరోజు ఇంకొకటి నోచుకోలేకపోయాడు సీతారామయ్య. ఉత్తరజౌపోసనం చుడుతూనే 'మాఘమాసంలో సెలవు దొరుకుతుంది. ముహూర్తం పెట్టించమని మా నాన్నగారికి వ్రాస్తున్నా' అన్నాడు.

సుందరి గొంతుకు, గుడ్డప్పగించి జార్లపడింది

బట్టలేసుకుంటున్నప్పుడే, కళ్ళు ఎర్రపడి, నీళ్ళు తుడుచుకున్నట్లుగా ఆనవాళ్ళు ఉన్నాయి

మెట్లు దిగేటప్పుడు అప్రయత్నంగా ఇండియన్ కాన్‌సిట్యూషన్ జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఆవిడకు 'రిట్' దాఖలు చెయ్యగలిగిన అధికారం వుంది అనిపించింది.

* * *

ఆరోజు ఆఫీసునుండి వచ్చేటప్పటికే పెట్టె, బెడ్డింగు కట్టింది. ఉదయం తను చూచాయగా అనుమానించాడు. పైగా అది అత్తగారి ఉత్తరం రావడంవల్ల నిరుకూ అయ్యింది. మాఘమాసం దాటేవరకు తనకి వంటిల్లు అప్పచెప్పి వెళ్ళిపోతే, కత్యాగత్యా ఆ వచ్చే వర్షాలన్నీ కూడా దూరంగా వుండే ఎగురుగొట్టవచ్చు అన్న ఉద్దేశ్యం కూడా మిళితమై వుందన్నట్లే తట్టింది.

"నేను మావూరు వెళ్ళుతున్నా" ముభావంగా అన్నది.

"రాత్రి బండికేనా?"

"అవును."

"ఎందుకూ?"

"మా అమ్మ అర్జంటుగా రమ్మంది."

ఫక్కున నవ్వాడు. కొరకొరా చూచింది ఆవిడ.

"మాఘమాసంలో ముహూర్తం దూరంగా వుంటే తప్పించుకోవచ్చనేగా వెళుతుంట."

"కాదు. కట్టకున్న తర్వాత ఏం చేసినా తప్పదు. దానికోసం ఏం పారిపోవటంలేదు"

"మరి?"

"మా అమ్మ రమ్మంది."

"మీ వూరు నుండే మా వాళ్ళింటికి వెళతావా?"

ఆవిడ మాట్లాడదు అనుకున్నట్లే మాట్లాడలేదు. అత్తవారింటికి అంటే ఏదో రాసి రంపాన్ని పెడుతారన్న భావం కోడళ్ళలో ఈనాటికీ ఎందుకు పాతుకుపోయిందో అర్థంకాలేదు. ఇదివరకూ చాలాసార్లు ఆవిడ వెళ్లకుండానే వచ్చేసింది. అనుకున్నట్లుగానే సుందరి వెళ్ళిపోయింది. రైలు ఎక్కించి వచ్చినతర్వాత, ఇంటికివస్తే బావురుమనిపించింది. దీనికి కారణం తనే అని తట్టింది.

ఇంట్లో ప్రతిమూలా సుందరి ప్రతిబింబం అన్నట్లుగానే, విషహితంగా బొమ్మలు, పటాలు, విగ్రహాలు ఉండిపోవడం చికాకెత్తించింది. వాటిల్లో వుండి తనని, తన శైవమతాన్ని వెక్కిరించినట్లే తట్టింది తను మనసారా కొనుక్కొని తెచ్చుకున్న లింగాకారం, కవుడి సింహాసనములో, కనపడకుండా, ఏదో తీసి పారేసినట్లుగా ఉంచడం ఒళ్ళు మండించింది. వెంటనే అస్మార్తపరంగావున్న విగ్రహాలన్నిటినీ ఏరేసి-చీడపురుగులాగే సామాన్ల పెట్టెలో అడుగున పారేశాడు, పటాలన్నిటిని పాత బుటలో అడుగున పడేశాడు స్నానంచేసి, శివలింగాన్ని పూజ చేసి, నైవేద్యానికి నాలయిదు రకాల పళ్ళు పెట్టాడు. ఓవిధమైన తృప్తికలిగింది. బజారుపడి, శివసంబంధంగా వున్న విగ్రహాలు, పటాలు దొరుకుతాయేమో అని వెతికి, రెండు

బోసినవ్వు

ఫొటో: కె. సన్యాసిరాజు, కోటవురట్ల

కూడా పట్టుకు వచ్చేడు. వాటిని ఆయా స్థలాల్లో పెట్టి ఆనందం పొందాడు.

ఆ ఒంటరిగావున్న కాలంలో రోజూ ఆఫీసునుండి వచ్చేటప్పుడు, మారేడుదళాలు, పారిజాతపువ్వులు, మందారాలు, నందివర్ధనాలు తెచ్చేవాడు. దొడ్లోవున్న శంఖుపువ్వులు జతపర్చేవాడు. తృప్తిగా పూజ జరుగుతోంది, శివప్రీత్యర్థంగానే పువ్వులు దొరుకుతున్నాయి అన్న ఆనందం వెల్లివిరిసింది.

ఎందుకో ఆచమనం చేస్తున్నప్పుడు, గాయత్రి చదివినపుడు, వాట్ల అర్థం, అవగాహనకాని తాత్పర్యాలు స్మార్త స్వాధీనాలేమో అని తట్టేవి. అల్లాంటివి చదవడం, అవిచదువుతూ పూజ చెయ్యడం, హారతి ఇవ్వడం, తెలిసివుండీ— మిడి మిడి జ్ఞానంలో అయినా — చెయ్యడం, తన శివమహారాజ్‌కే ద్రోహం అని మనస్సు పూర్తిగా చెపితే, మానేశాడు. ఒక్క పంచాక్షరీతోనే శుద్ధి, మొదలు కూడా ఆచరించడం మొదలుపెట్టాడు.

ఇదివరకూ పూజ నిత్యమూ చేసేవాడు. ఇప్పుడూ చేస్తున్నాడు — అప్పుడు అచంచలంగాను, ఇప్పుడు కేంద్రీకృతంగానూ, పూర్తి శివపరంగాను మామూలుగా దిన దిన గండంగా వుండే ఆఫీసుకృత్యాలు సాఫీగా పోవడంతో, తనుచేసే పూజలు ఒట్టినేపోవడం లేదనిపించింది.

దాంతో సోమవారాలుండడం, ప్రారంభించేడు. రాగి పంచపాత్ర ఉద్ధరిణీ కొన్నాడు. శంఖం ఎక్కడైనా దొరుకుతుందేమో అని ప్రయత్నించేడు. నందీశ్వరుడు పైనవున్న ఘంటా కొన్నాడు, ఉల్లిపాయలు విసర్జించాడు. హోటళ్ళల్లో మాలకూడు తినడం ఎందుకని ఇంట్లోనే చెయ్యికాల్చుకున్నాడు. ఆ ఎక్కువ తక్కువ వ్యంజనాలనే నైవేద్యంపెట్టేడు శివపురాణం చదివేవాడు నిత్యం.

ఇన్ని చేసినా, శాస్త్రోక్తంగా అన్నీ ఆచరించినా, సుందరి సంగతి మాత్రం సమస్యగానే వుండిపోయింది. ఆవిడ కొనుక్కున్నవి, తెచ్చుకున్నవీ కూడా, ఇప్పుడు బొద్దింకలతో, చిమ్మటాలతో, మగ్గిపోవడం, పైగా ఎక్కడ లింగధారణ చేయించడం జరిగిపోతుందో అని ఆవిడ వుడాయించడం, ఎంతగా మర్చిపోదా మనుకున్నా, విపరీత న్యాయాల్లో అవి కుక్కగొడుగుల్లా విస్తరించేవి

ఒక్కొక్కరాత్రి ఉలిక్కిపడేవాడు. బ్రహ్మ, విష్ణువు, పాండురంగడు, వెంకటేశ్వరస్వామి, నృసింహస్వామి, కంచి కామాక్షి, వీరంతా కూడా, తనచుట్టూ మూగి నవ్వినట్లు, హేళన చేసినట్లు, ఎవరో అంకుశాలతో పొడిచి చిత్రవధ చేసినట్లుగానే కలలు వచ్చేవి. భయంతో చెమటలు పోసేవి. ఒణికిపోయేవాడు. 'శివ శివా' అని ఎంత స్మరణచేసినా ధైర్యం కల్గేదికాదు. అయినా మార్కండేయులు, కామదహనం, పరాశక్తి లీలలు, గంగావతరణం ఎన్నికథలు మననం చేసుకుందా మనుకున్నా, మధ్యలో విష్ణుపర్యాయ అంశాలు పుములుకునేవి. గజిబిజిగా మనస్సు వుండడంతో మరింత ఉద్రేకంగా పూజలు చేసేవాడు.

అయినా ఒక మహాసాగర తీరాన తను ఓబుడ్డి చెంబుతో నిల్చివున్నట్లే అయింది. దాన్ని నింపుకోడానికి, ధైర్యం లేనట్లు తట్టేది.

ఆరోజు 'కాశీనుండి రెండు స్ఫటిక లింగాలు వచ్చాయి. మహేశ్వర్లు వారు రామేశ్వరం వెళ్ళారు. వారు వచ్చేటప్పటికి

★ స్ఫటికాలు ★

"...మాఘం వెళ్ళిపోతుంది..." అన్న ఉత్తరం రావడంతో, తనకు ఓవిధంగా ధైర్యం వచ్చింది. సుందరికి తుచా తప్పకుండా ఆ విషయాలన్నీ సంపుటీకరించి ఉత్తరం వ్రాశాడు.

అంగలు వేసుకుంటూ వెళ్ళి పోస్టులో వేసివచ్చేడు.

* * *

ఆ సోమవారం అనుకోకుండా ఉత్తరం వచ్చింది సుందరి దగ్గరనుండి. "మొన్న ద్రాక్షారం భీమేశ్వర స్వామి ఆలయం చూడ్డానికి వెళ్ళాం. వచ్చే శివరాత్రికి అమ్మా వాళ్ళూ శ్రీశైలం వెళదామనుకుంటున్నారు. నేనూ వెళుతున్నాను..."

తెల్లబోయాడు. ఈ శివపుణ్యక్షేత్రాలసందర్శనంలో, ఈవిడకి ఇంత అవ్యాజ కుతూహలం ఎందుకు కలిగిందని? గజిబిజి అయింది. పైకి ఎల్లావున్నా సుందరి మానసికంగా శివమతం అంటే భక్తిప్రపత్తులు కలిగినదేమో అని. ఇది తట్టేసరికి తన ప్రతీకారవాంఛ ఎంత ఓటికుండ వతులో వుందో అని వెక్కిరించినట్టే అయింది.

తటుకోలేక పోయాడు. మనస్సు వికలమైంది. ఒక్కసారిగా పెట్టెల్లో తను బంధించిన స్మార్తదేవతా విగ్రహాలన్నీ తలోమూలా నుంచుని ప్రశ్నించినట్లు తట్టింది. ప్రదోషం, పైగా సోమవారం అని కొబ్బరికాయ వగైరాలన్నీ కూడా తెచ్చుకున్నాడు. పీటమీద కూర్చున్నప్పుడు, ఆచమనం చేసేటప్పుడు కూడా, పరిపరి విధాలుగా మనస్సు భయపడింది. ఊగిపోయి బీభత్సం అయింది. పెనుమిత్తిలా ఏదో అతీతశక్తి పనిచేస్తున్నట్లు అయితే, లేచి వెంటనే. ఆ విగ్రహాలన్నీ తీసి తోమి, గంధాలంకృతం చేసి సింహాసనంలో పెట్టాడు. అంతవరకూ మనస్సు కుదుట పడనేలేదు.

గాయత్రి చదివేడు. సక్రమంగానే దీపధూప నైవేద్యాలు సమర్పించాడు.

ఆరాత్రి వ్యక్తావ్యక్తంగా శివస్తోత్రంలోని "ఏషు రూపేషు, యత్ ప్రీతి స్తత్ ద్రూపం బిభర్షిహి" జ్ఞాపకం వచ్చింది. మనన్మయా అయింది.

* * *

అనుకోకుండా ఆ శివరాత్రి దాటిన వారానికి సుందరి ఊళ్ళోకి దిగింది. వచ్చీరావడంతోనే, స్నానంచేసి, తను కొనుక్కువచ్చిన విగ్రహాలు, పటాలు అన్నీ తీసింది. అవన్నీ కూడా మయూరాసనంలో సర్దింది. ఓసారి చూచాడు. ఒకటి తర్వాత ఒకటి అన్నీ కూడా శైవసంప్రదాయానివే.

హడలిపోయాడు. తీరా తనకితనే నిలదీసి 'నువ్వు, నీపూజ ఎందుకోయ్!' అన్నట్టు ప్రశ్న కన్పిస్తే, చెప్పలేని ఆ వేదనలో కళ్ళు చెమర్చుకున్నాడు.

* * *

అమర్నాడు ఏకాదశికదా అని బజారుకు వెళ్ళేడు. పళ్ళుఫలాలు తెచ్చేడు. సంచీ తిరగబోసేటప్పుడే సుందరి ఫక్కున నవ్వేసింది.

"ఎందుకూ?"

"ఏకాదశిగా"

"ఏకాదశీలేదు గీకాదశీలేదు. శుభ్రంగా సాంబారు పెడతాను. అరటికాయ వేపుడు. భోంచేసేద్దాం" అంది.

'రావుల్ దప్పె' అన్నట్టు అయ్యింది గోడకు చేర్లపడ్డాడు. ఎదురుగా వేళ్ళాడుతున్న సింహాసనం. అందులో విగ్రహాలు... వెక్కిరిస్తున్నట్లుగా... ఉండలేక వీధిలోకి వచ్చాడు...

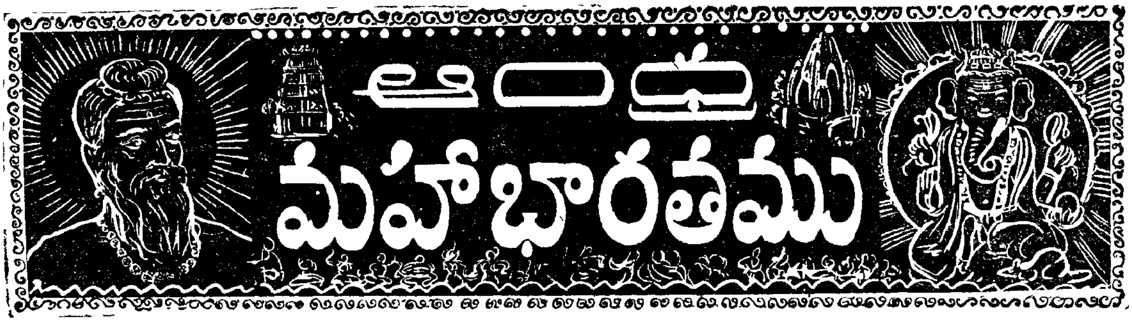
ఇంతకీ తను శివభక్తుడా, స్మార్తుడా ఇదే విడుకుకాలేని సమస్య అయ్యింది. క్షుభితం అయ్యింది మనస్సు...

తనో పాషండుడు అనుకుంటూనే తిట్టుకున్నాడు.

వీధిలో జండాలు... పెద్దపెద్ద బోర్డులు 'బుద్ధజయంతి' అని...

ప్రపంచంలో చరిత్ర పునరావృత్తి అవుతుందట. అల్లాగే తనూనా...

ఈనాటికీ ఆ తెప్పించిన లింగాలు పెట్టెల్లోనే వుండిపోయాయి. ★

[ఉద్యోగపర్వంనుండి]

ఉ. ఐనను జిత్తగింపు ద్రుపదాత్మజ నాసభ నట్లు సేసినన్
దానికి సైఁప లెస్స యని దైన్యముఁ బొందుట కోర్చి యమ్మెయిం
గాననభూమికిం జనుట కారుణికోత్తమ నీ వెఱుంగవే
కాన సహించి పాండవుల గౌరవులం దగఁ గూర్పు నేర్పునన్.

తే. అలవి యెఱుఁగక ధార్తరాష్ట్రులు గడంగి, మమ్ముఁ బఱిచినపాటులు మానసమునఁ
జవుటఁ బెట్టిన విత్తులచంద మొంది, యంకురింపక చెడిపోయె నంబుజాక్ష.

వ. అమ్మెఱకుల నెమ్మెయినయినను.

క. ఒడఁబఱిచి మాకు వారికిఁ, బుడమినగము గాఁగఁ జేసి పొంది పొసఁగి యుం
డెడునట్టి తెఱఁగు సేయుట; కడు మే లది గౌరవము సుఖంబును జేయున్.

క. నీ కిట్టిది చిత్తమునకు, రాకుండిన నేని వలదు రం డిమ్మెయి మీ
రీకార్యము సేయుం డని, మా కానతి యిమ్ము కంసమర్దన తెలియన్.

మ. హిత మిబ్భం గిది మాకు ధర్మము తెఱం గిట్లుండు నం చేను నీ
మతి బోధింప వలంతినే హితము ధర్మంబున్ విచారించి చూ
చి తగుం బొమ్మని యేది పంచి తది నిశ్చింతంబునం జేసి యు
న్నతిఁ బొందం గలవార మై యునికి కృష్ణా నేఁడుగా వచ్చెనే.

వ. అనిన విని కృష్ణుండు విజయున కిట్లనియె.

చ. వెరవున లావునం గృషికి వేయువిధంబుల మే లొనర్చినం
దొరకొను నే ఫలంబు దఱితోఁ దగువర్షము లేకయున్న నె
ప్పరుసున లెస్స సేసినను బౌరుషముల్ ఫలియించు టెల్ల నా
దరణమునం బ్రసన్న మగు దైవముచేఁతన చూవె ఫల్గునా.

ఉ. కావున సంధికిం బురుషకార మొనర్చెద నోపినంతయున్
దైవముచేఁత యె ట్లగునొ దాని నెఱుంగ సుయోధనుండు సం
భావన సేసి పా లొసఁగుపాడియ కల్గిన బొల్య మాదిగా
నేవిధి నైననుం జెఱుప నింతలు పాపము లాచరించునే.

వ. అది యెల్ల న ట్లుండె నిచ్చట విరాటుపసులన్ బెట్టింప నీవు పోయినయప్పుడు భీష్ముండు దుర్యోధనుతోఁ జెప్పి
తెఱంగు.

ఉ. వచ్చినవాఁడు ఫల్గునుఁ డవశ్యము గెల్తు మనంగ రాదు రా
లచ్చికి నై పెనంగిన బలంబులు రెండును గెల్వ నేర్చు నే
హెచ్చుగుఁ గుం దగుం దొడరు డెల్ల విధంబుల కోర్చు టట్లు గా
కిచ్చఁ దలంచి యొక్క మొయి నిత్తఱిఁ బొం దగుచేఁతయున్ దగున్.

వ. అనియె దాని కతం డుత్తరం బిచ్చిన తెఱంగు.

ఆ. మనకుఁ బాండురాజతనయవర్గమునకు, నెట్లు పొందు గలుగు నేను రాజ్య
భాగ మీను సమరభంగికి విక్రమ, నిరతిఁ బూను టిదియ నిశ్చయంబు.

వ. అని పలికె నది యంతయుఁ బదంపడి మన మెల్ల వింటిమ కాదె యామాటలఫలం బప్పుడ కనియు నాకష్టాత్ముండు వెండియుఁ దెలియండు,

తే. అతని గుణదోషముల చంద మట్ల యుండె, నాకు ధర్మజుబుద్ధిన నడవ వలయు
నిత్తెఱం గాచరింపంగ నేఁగి యచట, నెల్ల తెఱఁగును నేర్పడ నెఱిఁగి వత్తు.

చ. అనిన ముకుందుతో నకులుఁ డల్లన యిట్లను నీకు ధర్మజుం
డును బవనాత్మజుండు నరుఁడుం దగఁ జెప్పుట రిత్త గాదు మా
మనము లరణ్యవాసమున మత్స్యమహీపతిపాల నున్న య
ద్దినములభంగి గాదు కృపఁ దీవ్రతఁ గుందినచంద మయ్యెడున్.

క. కడవఁగ నొకళ్లు పసరము, నడిచిన నొక్కళులుఁ బెయ్య నడువ వలయు నే
చెడు తెరు వాకౌరవ్యుల, కడ నిలుచుం గాక మనకుఁ గ్రౌర్యం బేలా

సీ. గోగ్రహణంబునఁ గోలె నెంతయు మెత్తఁబడ కుండుదు రె వారు పద్మనాభ
నీయనుగ్రహమున నెమ్మిమైఁ గూడినబలము లే డక్షౌహిణులను దొరలఁ
పాంచాలయాదవపాండ్య కైకేయమాత్స్యులతెంపు నెఱుఁగకయున్నవారె
భీమార్జునులలావు పెంపును నీసహాయంబును గలుగుట కలుక రెట్లు

ఆ. గురుఁడుఁ గృపుఁడు బాహ్లికుఁడు భీష్ముఁడును బుద్ధి, సెప్పి వారిఁ జక్కఁజేయ రెట్లు
కార్య మీవు సెప్పఁగా విదురుండు వి, నంగ నెట్లు గా దనంగ వచ్చు.

వ. అట్లుం గాక నీవు దమపాలికిం బోవుట ధార్తరాష్ట్రు లాదరింపకుండ వెఱవరే నీపోయినప్పుడ యీకార్యంబు చక్క నగు ననిన విని సహదేవుండు వాసుదేవున కిట్లనియె.

ఉ. రక్కసమాట లాడెదరు రాజును దమ్ములు వానిలోన నీ
వొక్కటి యైనఁ గాదనక యూఁకొనుచుండుట యంతకంటె మే
లక్కట యిట్లు వేఁడికొన నైనను బోయెదు వో సుయోధనుం
డెక్కడ భూమిలోన నగ మిచ్చుట యెక్కడ దానవాంతకా.

మ. తలఁపం గూడునె యింత సేసిదొర లీ ద్రైన్యంబు చుట్టంబులుం
జెలులుం దిట్టరె లాఁతిరాజులకు మెచ్చే యివ్విధం బిట్టిదిం
గలదే వేఁడఁగ ధర్మజుం డడుగఁ బోఁగాఁ గృష్ణుఁ డాధార్తరా
ష్ట్రులు పాలిక చలంబునం బెనఁగ నిట్లుం గూడు దీ పయ్యెనే.

ఉ. వీరలు ధర్మమార్గము సవిస్తరతం దగ నాడి రేనియు
న్వారలు దాని కియ్యకొనిరన్ వినుమచ్యుత యట్టిసంధి పెం
పారఁగ నేర్చునే యుచిత మైనది కయ్యము వంకమాట లే
నేరఁ గురుప్రవీరసభ నిశ్చయ మిట్టిద కాఁగఁ జెప్పుమీ.

మ. తుదిరాజ్యమ్మసగమ్ము గొమ్మడవియందుం బేరు వంచించియుం
బదుమూఁడేఁడులు నీవునుం దిరిగి రా పాలిక పో వచ్చునే
యది గాదేఁ దెగి బంట నై యఱుము మాయల్ వన్న నేర్పింకఁ జె
ల్లదు సూ నీ కని యాసుయోధనుని యుల్లం బుచ్చిపోనాడుమీ.

మ. అనినన్ సాత్యకి ప్రీతుఁ డై యితఁడు లెస్సైన యుండఁ బల్కెం బ్రయో
జనముం గల్గదు గౌరవంబుఁ జెడు దుశ్చారిత్రకుం డాసుయో

ధను బోధింపఁగఁ బోయినన్ సరభసోత్సాహంబుమై నున్నవీ
రనికాయంబున కెల్లనుం బ్రియము సంగ్రామంబు మే లెమ్మెయిన్.

వ. అవివిని రథికవరు లందఱు సహదేవుం డింత యొప్పునాడు నే సాత్యకి పలుకు లిట్లుండునే తక్కటివి యెక్కడి మాటలు పగవారి నడిగికొనం బోవుట యుచితం బఁటె కయ్యంబు కర్జంబు గా దఁటె భంగంబు సేఁగికొనం దగ దటె యను నివిమొదలుగా ననేక ప్రకారంబులం వీరాలాపంబులు గొలువెల్ల నొక్కమ్రోతఁగాఁ జెలంగిన యెలుంగులు నింగి ముట్టెఁ దదనంతరంబ.

ద్రౌపది కృష్ణునితోఁ దన మున్ను పడిన భంగపాట్లు సెప్పుట

తే. ధర్మనందను పలుకులు దనకు హృదయ, తాపమొనరింప మోమున దైన్య మొంద
నున్న పాంచాలి యిట్లని యొయ్యఁ బలికెఁ, గనలి శౌరితో గద్గదకంఠియగుచు.

ఉ. అంతలు సేసి పో నడిచి యక్కట సంజయుచేతఁ జెప్పి పు
త్తెంతురె యిట్టి యూఱట మదిం బ్రియ మంది యుధిష్ఠిరుండు చా
నంతన యూళ్లు లేవురకు నైదు సుయోధనుఁ డిచ్చునొక్కొ యీ
కంత కృపావిహీనమతి నాతఁడు నొంచునె యన్నదమ్ములన్.

చ. తనమునుపడ్డ బన్నములుఁ దమ్ములపైఁ గల కూర్మి పేర్మి నీ
జనపతి సైఁప కున్న యది నక్కన రాజ్యము పాలు లేక తీ
ఱున కొడఁబాటు గల్గిన నెఱుంగమి వెట్టరె చాలరైరి వీ
రనరొక్కొ నాన లేమి యని యాడరె లోకమువారు కేశవా.

శా. పెం పేదం దమ కిట్టితక్కువలు రూపింపంగ నేలా విచా
రింపన్ వారిక మేలు సంధి దమ వారిం జూచినం దారు సా
ధింపం జాలరొ కాక పోరఁ దగ మర్దింపం దలంపేని శం
కింపం బట్టొకొ వారు బ్రాహ్మణులె యేకీడైన సైరింపఁగన్.

ఉ ఓట యొకింతయేనియు సుయోధనుచిత్తమునందు లేదు నీ
మాటలఁ బోవునే దురభిమానము యెక్కుడు పూనుఁ గాక య
చ్చోటన సంగరంబు లగుచొప్పులు పుట్టిన నైనఁ బాండవుల్
పోటున కిచ్చగింతురొక్కొ పోదురొ కానల నుండ నచ్యుతా.

ఉ. ఏ నిటు లంటి నావలవ దింకను నీవును రాజుఁ దమ్ములుం
గా నుచితంబు సూచి మనకార్యము మీసుజనత్వముం జెడం
గా నొకభంగి సేయక తగం గురువర్గముతోడిసంధి మీ
కైన తెఱంగునన్ వలచినట్టుల చేయుఁడు నేర్పు లేర్పడన్.

వ అని మఱియు ని ట్లనియె.

ఉ. ఆఱడిఁబోకయున్ ఫలము నందుటయుం గని పల్క నేరమిన్
మాఱటనోరిదాన నయి మాటలు చిత్తమునందు నిల్పఁ గేఁ
గాఱులు ప్రేలెదన్ వినుఁడు కర్జము నెగ్గును గాన నల్కమై
వీఱిఁడి నైన మానిసికి వెండి వివేకము గల్గ నేర్చునే.

చ. వరమునఁ బుట్టితిన్ భరతవంశముఁ జొచ్చితి నందుఁ బాండుభూ
వరునకుఁ గోడలైతి జనవంద్యులఁ బొందితి నీతివిక్రమ
స్థిరు లగు పుత్రులం బడసితిన్ సహజన్ములఁ బ్రాపు గాంచితిన్
సరసిజనాభ యిన్నిటఁ బ్రశస్తికి నెక్కినదాన నెంతయున్.

వ. అట్లుంగాక.

ఉ. నీవు సుభద్రకంటెఁ గడు నెయ్యము గారవముం దలిర్ప నం
భావన సేయు దిట్టినను బంకజనాభ యొకండు రాజసూ
యావభృథంబునందు శుచియై పెను పొందిన వేణి పట్టి యా
యేవురుఁ జూడఁగా సభకు నీడ్చెఁ గులాంగన నిట్లొనర్తురే.

ఉ. ఆసభ నేకవస్త్రయగు నట్టినను గొనివచ్చి నొంచు దు
శ్శాసనుఁ జూచుచుం బతు లసంభ్రములై తగుచేష్ట లేక నా
యాసలు మాని చిత్రములయాకృతి నున్న యెడన్ ముకుంద వి
శ్వాసముతోడ నిన్ గొలువ వచ్చె మనం బదియుం దలంపవే.

చ. అరయమిఁ జేసి కోడ లన కప్పుడు దాసిగఁ జేసె నమ్మహా
పురుషునిపాలికిం బతులు పోవఁగ వీరలతో న యేను జె
చ్చెరఁ జని కోటరంబు దగఁ జేయుదునో యటు గాక పాడిమై
వరవుడ మోపి చేయుదునొ వారికి మాధవ నిశ్చయింపుమా.

వ. అని య ట్లుగ్గడించి.

ఉ. ద్రోవది బంధురం బయిన క్రొమ్ముడి గ్రమ్మన విడ్చి పెంద్రుకల్
దా వలచేతఁ బూని యసితచ్ఛవిఁ బొల్చుమహాభుజంగమో
నా విలసిల్లి వ్రేలఁగ మనంబునఁ బొంగువిషాదరోషముల్
గావఁగ లేక బాష్పమును గ్రమ్మఁగ డిగ్గనలేచి యార్తయై

వ. గోవిందు ముందటం బెట్టి యి ట్లనియె.

క. ఇవి దుస్ససేను వ్రేళ్లం, దవిలి సగము ద్రెవ్వి పోయి దక్కినయవి కౌ
రవులకడఁ దీఱుమాటల, యవసరమునఁ దలఁపవలయు నచ్యుత వీనిన్.

సీ. ఈ పెంద్రుకలు పట్టి యీడ్చిన యాచేయి దొలుతగాఁ బోరిలో దుస్ససేను
తను వింతలింతలు తునియలై చెదరి రూపఱియున్నఁ గని యెడు కాఁకగాక
యలుపాలఁ బొనుపడునట్టి చిచ్చే యిది పెనుగద పట్టిన భీమసేను
బాహుబలంబును, బాటించి గాండీవ మను నొకవి ల్లెవ్వడును వహించు

ఆ. కట్టివిక్రమంబుఁ గాల్పనే యిట్లు బ, న్నములు వడిన ధర్మనందనుండు
నేను రాజరాజుపీనుంగుఁ గన్నారఁ, గానఁ బడయమైతి మేనిఁ గృష్ణ.

ఉ. నెట్టన యిట్టి యక్కమది నిల్చితి రక్కసతాల్మిఁ జిచ్చొడిం
గట్టినయట్లు పెద్దయుదు గాలము దీనికి నాఱు పెన్నఁడుం
బుట్టదు దుష్టనిగ్రహము పూని జగంబులు గాచునట్టితోఁ
బుట్టువు నీవుఁ దేజమునఁ బొల్చిన భర్తలుఁ గల్గ నచ్యుతా.

శ్రీకృష్ణుఁడు ద్రౌపది నూరార్చుట

వ. అనుచు నెలుంగు రాలుపడ నేడ్చిన యాజ్ఞసేనిం గృపాయత్తచిత్తుం డయి నారాయణుం డూరార్చి కూర్చుండ నియమించి కన్నీరు దుడువను బెన్నెఱివేణి ముడువనుం దగువారి నియోగించి యమ్మానినితో ని ట్లనియె.

ఉ. ముచ్చిర నేల నేఁ గలుగ ముద్దియ నాకు వృకోదరుండు వి
వ్వచ్చుఁడుఁ దోడుగాఁగ జనవంద్యుఁడు ధర్మసుతుండు వంప నీ
మెచ్చుగ శత్రుసంతతియకు మేకొని చేసెదఁ గాక వేఱొకం
డచ్చుపడంగ నేర్చునె దురాత్ములు గారవు లుర్వి యిత్తురే.

క. లలనా యుడుగుము నీయే, డ్పులకో లెదియో కురునృపాలపుత్రకళత్రం
బుల యేడ్పులింక వానిం, గలకల నవ్వుచు వినంగఁ గాలం బయ్యెన్.

★

"స-రి-గ-మ-ప-ద-ని-స."

"ఏమండీ? మిమ్మల్నే!"

"మ-ప-ద-ని-స"

"ఒకసారిలా వస్తారా?"

"రిగమ-రిగమ-గమ"

"ఏమిటా గమగమలు? సంగీతం కట్టిపెట్టి ఒక్కసారి నేను చెప్పే సంగతి వింటారా?"

"గమపా-మపదా-పదనీ-దనిసా-సనిదా-నిదపా-దపమా-పమగా-మగరీ గరిసా-."

"అబ్బబ్బా! నన్ను రక్షించినవారవుతారు మీ ఆలాపన ఆపుచేద్దురూ?"

"ఆగమన్నా ఆగదు. మహాసముద్రం పదనిస-దనిస-నిస."

"ఏమిటా నిసా? ఇప్పటికైనా ఆపు చేద్దురూ? ఎవ్వరైనావింటే నవ్విపోతారు."

"కాకులు లోకులు-కాదు కాదు. లోకులు కాకులు."

"పనిలేని మంగలి పిల్లితల గొరిగేట్ట. మీ తంతు అట్లా ఉంది. ఒక్కసారి నామాట విందురూ?"

"అంత చిరాకేలనే చిగురుబోడీ?"

"మీ నాటకాల రిహార్సలు యిక్కడ చెయ్యకండి. ముందు నామాట వినండి."

"కోపగించకే కోమలాంగీ?"

"నా ఖర్మకొద్దీ దొరికేరు. ఇంత వయస్సు వచ్చినా సంగీతం నేర్చుకోవడం-నాటకాల పిచ్చీను"

"సంగీతానికి వయస్సేమిటే? అది ఎప్పుడూ నిత్యయౌవనమే!"

"మీరూ నిత్యయౌవనులే! ఇంతకూ నేను చెప్పేమాట.

"మాటకుమాట తెగులు; నీళ్ళకు నాచు తెగులు."

"చూశారా! చూశారా! నేనంటే మీకెంత వేళాకోళం అయిపోయానో?"

"తినగా తినగా గారెలు చేదు."

"పోనీలెండి. మీ యిష్టం వచ్చినట్టు మీరు ఉండండి. నా జోలికి రాకండి."

"అందితే జుట్టు; అందకపోతే కాళ్ళూను........."

"అది మీ మగవాళ్ళకే చెల్లుతుందిలెండి. ఇంతకూ నేను చెప్పేమాట."

"వినడానికి చెవులున్నాయి. చెప్పడానికి నోరుంది. ఆ రెండూ కలిస్తే యింకేముంది? రాద్ధాంతమే!"

"ఏమిటి మీ వేదాంతం? విషయం వివరంగా వినండి మరి."

"వినిపించవే చెలీ! విశదంబుగాను..."

"అబ్బబ్బా! వినలేకపోతున్నాను. ఇదేమైనా నాటకం స్టేజనుకున్నారా?"

"ప్రపంచమే ఒక నాటకం. అందుల మన మిద్దరం పాత్రలం."

"మీ పాత్రలూ మీరూ అటుండండి నేను చెప్పేది వినండి"

"వినరా గురుడా సద్గురు బోధా"

"సరిగ-సరిగా-రిగరి-గరిగా-"

"సద్గురుబోధ కాదిది. శ్రీమతి బోధ వినండి మరి."

"ఏమిటి నీ బొంద. నమ్మరాదురా-ఆ. ద దా. ని.ని-నమ్మరాదురా-రాదురా-దురా-రా

"నమ్మకపోతే మానేయండి-ఈ సంగ వినండి."

"నమ్మిచెడిన వారూ లేరూ ... నమ్మ చెడిపోతే పోతారూ......"

"మీ యిష్టం వచ్చినట్టు కూనిరాగా తీసుకోండి. వినకపోతే నాకేం! వె పోతాను."

"పోబోకు జీవా? పోయినవారు వ తిరిగి రారు."

"రామరామ. ఏమి మాటలండీ? నాకే నేనూ ఒకమూల కూర్చుంటాను. కదు కాలితే మీకే తేస్తారు."

"వెళ్ళకు మరి. ఏదో పనిమీద వ పట్టున్నావు?"

★ స రి గ మ లు ★

"నేను చెప్పేది మీరు వినిపించుకోరుగా! యిక్కడ నాకేమీ పనిలేదు."

"మంచిది. శీఘ్రమే నిష్క్రమించుము."

"నేను పోను."

"అదే మంచిదే! నిర్మల హృదయంలో నా గాన మాధుర్యమును చవి చూడుము– సససస–రిరిరి–గగగమ."

"హరి భగవంతుడా? నాకోసమే వీరికి సంగీతం నేర్పిస్తున్నట్టున్నావు. మాట వినిపించుకోవడమే కష్టం అయిపోతుంది."

"కుసుమ కోమలీ! నీ కలవరమునకు కారణం?"

"నా ఖర్మ!"

"అందులకు నేను బాధ్యుడనా?"

"అవును. మీ కే?"

"ఎవ్విధమున?"

"నన్ను చంపక నాటకాల తెలుగులో మాట్లాడక మామూలు తెలుగులో మాట్లాడరూ?"

"సరే కానిమ్ము. ప్రేయసి కోరిక పాటించెదగాక!"

"అదిగో మళ్ళీ మొదలుపెట్టేరు."

"రెడ్డొచ్చె మొదలాడె కథ నీకు తెలియదా?"

"తెలియకేం! మీలాంటి నాటకాల భర్త దొరికిం తర్వాత? అబ్బో! అప్పుడే అయిదయింది. యింకా పొయ్యి రాజెయ్యలేదు."

"అగ్నిహోత్రుడు ఆగ్రహించినాడా?"

"లేదు."

"మరి ఎందుకు రాజెయ్యలేదు."

"యిదిగో శెలవు దరఖాస్తు."

"ఆదివారం శెలవు దరఖాస్తు ఏమిటి?"

"మీది కాదు. నా శెలవు దరఖాస్తు."

"కారణం?"

"నాకు మూడురోజులు శెలవు మంజూరు చేయించండి."

"దానికి కారణం?"

"చాలెండి. మీ వేళాకోళం మీరూను."

"చచ్చాం పో! అదా సంగతి?"

"ఈ మూడురోజులు కొత్త పొయ్యి దగ్గర కూర్చోండి మరి."

"హాశోస్మి! పాపము శమించుగాక! అది నావల్ల కాదు."

"మరి భోజనం?"

"హోటల్ నుంచి కేరియర్ తెప్పిద్దాం."

"వీల్లేదు."

"నమ్మ చేస్తున్నావా?"

"కేరియరు తెప్పించడానికి వీలేదు. ఈ మూడు రోజులకు ఆరు రూపాయలు తగలేస్తే యింక సంసారం చెసినట్టే."

"సంసారం సాగరం దుఃఖం. కింకర్తవ్యం?"

"మీరు వంట చేయవలసిందే!"

"చచ్చిరి సోదరుల్ సుతుల్—తప్పదంటావా?"

"తప్పదు మరి."

"మరి నాకు పాకశాస్త్రంలో అంత ప్రావీణ్యం లేదు."

ఒక పెద్ద వ్యాపారస్థుడు సబ్ ఇన్స్పెక్టరుకు ఫోనుచేస్తూ ఇలా చెప్పాడు:

"చూడండి నా కారుస్టీరింగ్, క్లచ్, బ్రేక్, గేర్ రాడ్ అన్నీ దొంగిలించారు. మీరు వచ్చి త్వరంగా దర్యాప్తు చెయ్యాలి."

"అలాగేనండి. తప్పకుండా" జవాబిచ్చాడు ఇన్స్పెక్టరు. కొద్దిసేపట్లో తిరిగి ఫోన్ వచ్చింది. "క్షమించాలి. మీరేమీ శ్రమపడ నవసరం లేదు. ఇంతకు క్రితం నేను వెనక సీటులో కూర్చున్నానని మా అమ్మాయి ఇప్పుడే చెప్పింది."

—కే. సుభాస్ చంద్రబోస్

"లేకపోయినా పర్వా లేదు లెండి. దూరంగా ఉండి నేను చెప్తూ ఉంటాను."

మళ్ళీ నాయాక్షనుకి సీడైరక్షన్ ఒకటా?"

"భయపడకండి. రియాక్షను ఏమీ రాదు లెండి."

"అయితే పర్వాలేదు."

"సరే లేవండి."

"దనిప-దనిపా-మపదనిపా-నిపా-పా"

"అబ్బబ్బా! చాల్లెద్దురూ?"

"పసరిరి గగమమ-పప-దద-నిని-సస"

"పొయ్యిదగ్గరకూడా సంగీతమే!"

"పాడుతూ వంటచేస్తే ఎంతో పసందుగా ఉంటుందిట. పా-దనిప-దనిపా-నిపా—"

"ఎసరు పెట్టేరా?"

"ఇంకెవరికి పెటమన్నావు ఎసరు?"

"మీకు పుణ్యం ఉంటుంది. నేను చెప్పినట్టు చేయండి"

"సరే. చెప్పు"

"ఆ ఎసరులో బియ్యం పొయ్యండి"

"సరే! పోశాను"

"తెడ్డుతో కదపండి"

"సరే కదిపానూ"

"మూకుడు మూసెయ్యండి"

"సరే వే-శా-నూ—"

"ఆ వంకాయలూ-పచ్చిమిరపకాయలూ తరగండి"

"కంగారు పెట్టకు మరి. కోస్తున్నానుగా! సరే! తరిగాను"

"ఆ బొగ్గుల కుంపటికూడా రాజేయండి?"

"ఎందుకండీ?"

"నేను చెప్పినట్టు చేయండి"

"ఇనోవ్యస్మి! యిదిగో రాజేశాను"

"ఆ కూరగిన్నె ఆకుంపటిమీద పెటండి"

"పెట్టేను"

"ఈ ముక్కలన్నీ గిన్నెలో వేయండి"

"వేశాను. ఈ కాడలుకూడా వెయ్యనా"

"వద్దు. కావలిస్తే మీరు ప్రత్యేకంగా వేపుడుచేసుకు తినండి. తర్వాత మసాలా నూరండి"

చిక్కుతీసి .... జడవేసి .... పూలుపెట్టి ....

—ఫోటో: వై. వాసుదేవ్, గుంటూరు

"నూరేనూ"

"అదికూడా కూరగిన్నెలో వెయ్యండి"

"వేశాను"

"అరెరె! ఎసరు పొంగిపోతోంది. చెంబుతో కాశిన్ని నీళ్ళు తెచ్చిపొయ్యండి"

"ఓ! ఆల్ రైట్!"

"అయ్యో! అయ్యో! చెంబుడు నీళ్ళూ పోసేశారే! పొయ్యికూడా ఆరిపోయింది"

"పోనీలే! గిన్నె దించేస్తాను"

"దింపకండి. దింపకండి. ఇంకా ఉడకందే! అదిగో! కూర మాడిపోతున్నట్టుంది. కాస్త తెడ్డె పుచ్చుకుని కదపండి. ఊ! త్వరగా!"

"ఒకమూల ఎసరంటావు. మరోకమూల కూరంటావు. ముందు ఈపొయ్యి రాజేయనీ"

"పొయ్యి రాజేసిందాకా కూర ఊరుకుంటుందా? కదపండీ?"

"కదపడానికి యింకేముంది? అన్నం మసిబొగ్గులే!"

"నాకు తగ్గవారే దొరికేరు. మీ కొక నమస్కారం కానీ యింక చాలించండి మీ వంట. ఏ పుల్లమ్మనో, ఏ ఎల్లమ్మనో కేకేసి ఎట్లాగో బతిమాలి చేయించుకుంటాను."

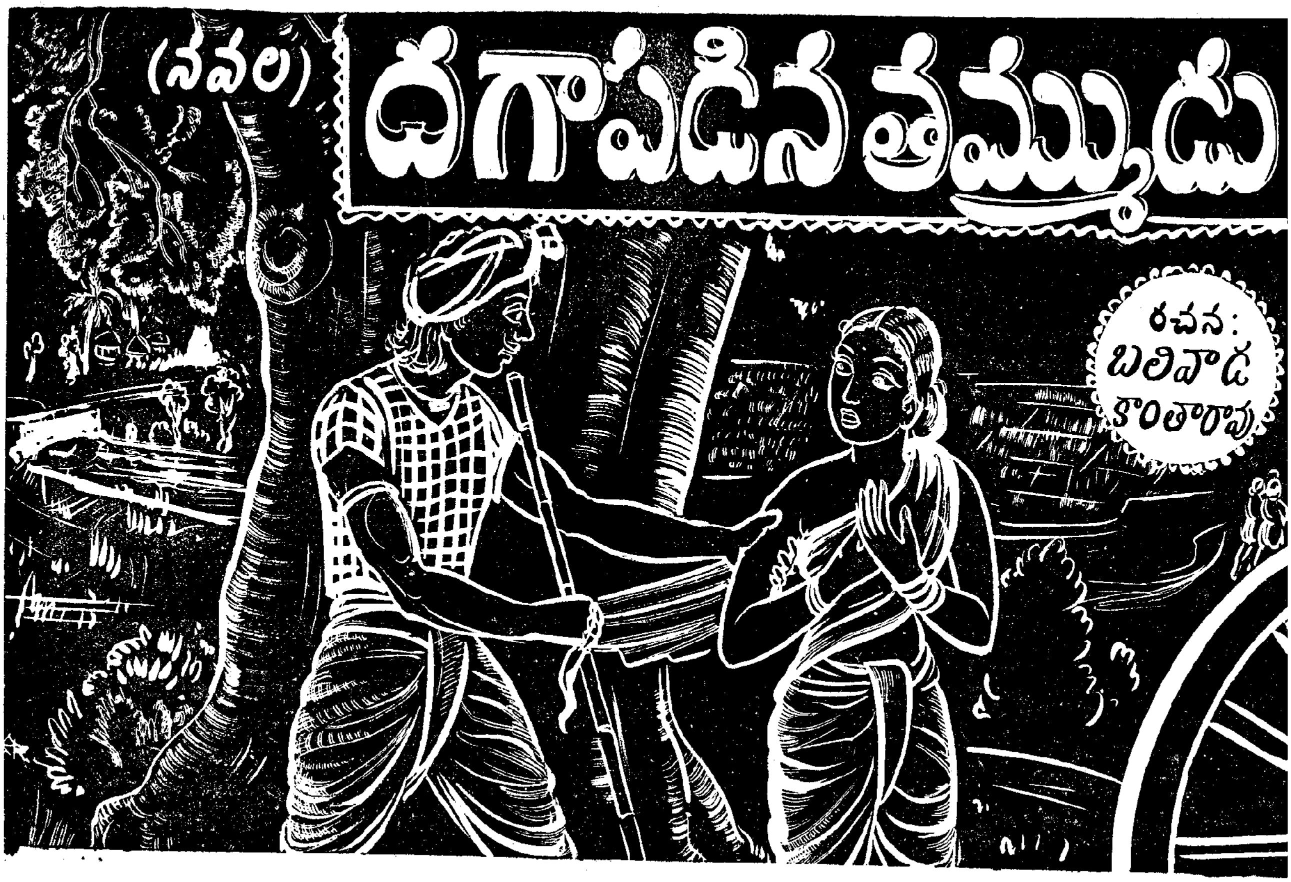
"నా వంట నీకు నచ్చలేదా?"

"నచ్చకేం! నిక్షేపంలా ఉంది. మీరు వండింది మీరే రుచి చూద్దురుగాని, ఇంక కదలండి యిక్కడనుంచి"

"ఈ సంగతి ముందే చెబితే చాలా బాగుండేది. ఇంకో రెండు స్వరాలు ఎక్కువగా ప్రాక్టీసు చేసుకునేవాణ్ణిగా! గరిగమా రిగమా-రిగమా-గమగమ-గమా—"

"ఇంక జేసే పనేముంది? ఈరోజు ఆదివారంగా! తీరిగ్గా కూర్చుని కూనిరాగాలు తీసుకోవచ్చు."

"మంచిది మండోదరీ! కాదు కాదు మంచిది మనోహరీ! సరిగమపదనిసా-రిగమపదనిసా- గమపదనిసా- మపదనిసా- పదనిస దనిసా నిసా-సా."

(గతసంచిక తరువాయి)

22

ఒక సెంటు జాగా యైనా తన స్వాధీనంలో లేనిది పోతులు వుంచుకొని యేం చేస్తాడు? కొనే వాళ్ళు వస్తున్నారు. ఐదేళ్లయి దొడ్డిలో వున్న పోతుల్ని విడిచిపెట్టడం కష్టమనిపించడం వల్ల ధర హెచ్చు చెప్తున్నాడు. బేరం కుదరటం లేదు. ఇలా వుంచుకొని లాభమేమున్నదంది సీళి. మరి కొద్దిరోజులుపోతే అవి ఆకలితో వుండాలా? అమ్మేయ్యమని బలవంతం చేసింది. విధిలేక ఒప్పుకున్నాడు.

వాటిని కొన్న పొరుగూరి రైతు సాలనించి పోతులు విప్పటం చూచిన మల్లు త్రోవ కాసాడు. చేతిలో బెత్తంవుంది. యజమాని వైపు చూస్తూ కదలనిపోతులు, మీద కొరడాతో దెబ్బలు పడగానే సాలనుంచి బయటకు పరుగెత్తాయ్. క్రొత్త యజమాని వెంట పడ్డాడు. మల్లు పోతులు వడిగా నడుస్తూ తన వేపు వస్తున్నా కదల్లేదు. "హేయ్" అని అరుస్తున్నాడు. ఈ అరుపు పుల్లయ్యకు వినపడి పరుగెత్తాడు. పోతులు మటం వేస్తాయని తోచింది. త్రోవలో లేవమని ఆరిచాడు. క్రొత్త యజమాని కంగారు పడుతూ యింటి వేపు పోతులను త్రోలటానికి ప్రయత్నించాడు. కానీ పోతులు మల్లు మాటలు విని ఆగిపోయాయి. అలా పులుసులుకటిన కళ్లతో మల్లు వేపు చూస్తూ తలలు ఆడించాయ్." అయ్యా! పోతులు కట్టు" అన్నాడు. అయ్య వచ్చి కొడుకుని యెత్తుకుని దారి తప్పుకున్నాడు. ఆగిపోయిన పోతులు కదల్లేదు. మళ్ళీ కొరడా దెబ్బలు చర్రుమనగానే ముందుకు పరుగెత్తాయ్. అయ్య చేతులోవున్న మల్లు చేతిలోని బెత్తం ఆడిస్తూ ముందుకు పరగెత్తాలని గుంజులాట పడుతున్నాడు. పుల్లయ్య కొడుకును గట్టిగా పట్టుకొని ఇంటి వేపు ఒక్కొక్క అడుగు వేస్తుంటే కొడుకు గోలపెట్టి యేడుస్తున్నాడు.

పెరటి వాకిటలో కూర్చున్నాడు. క్రిందకు దించిన కొడుకు కాళ్లూ చేతులూ కొట్టుకొని యేడుస్తున్నాడు. పుల్లయ్య మారు మాటాడకండా అలా సాలవేపు చూస్తున్నాడు. కంటికి పోతులు కనిపిస్తున్నట్టున్నయ్-కాని తేరిచూస్తే కనిపించలేదు. తనచేతులూ కాళ్లూ విరిగినట్లున్నయ్. ప్రియాతిప్రియమైన యింటి మనుష్యులు మళ్లీ తిరిగిరాకుండా వెళ్ళిపోయినట్లనిపించింది. తను యిక రైతును కానని జ్ఞప్తికి వచ్చి దుఃఖం ముంచుకొంచ్చింది. గర్వంతో నిండిన రైతు రక్తం పల్చబడిపోయినట్లనిపించింది. బాధతో బరువుతో నిండిన గుండెతో లేచాడు. కొడుకును లేవనెత్తి గుడ్డతో. ఒళ్లంతా తుడిచాడు. అయినా యింకా మన్ను అంటుకొనే వుంది. "దుక్కికి తీసుకెళ్లాడు. రేపు మన పోతులు మన సాలలోకి వస్తాయి" అని ఓదార్చాడు.

ఏటికివెళ్ళి యిద్దరూ మునక పెట్టారు. ఆ దగ్గరగానే పోతులు కడిగేవాళ్ళలో ఒకడు "పోతులు ఎంతకమ్మావు పుల్లిగా?" అనిఅడిగాడు. "నూట అయిదురా" అన్నాడు. అలా అంటున్నప్పుడు కొడుకు తండ్రి వేపు చూస్తున్నాడు. ఇంటికి వెళ్తుండగా త్రోవలో వెనుకకు తిరిగి "అయ్యా పోతులు రానేరావు...అబద్దం ఆడితే కళ్లు పోతాయి కదూ?"

పుల్లయ్య జబాబు చెప్పలేదు. కానీ దించిన తల మీదికెత్తాడు.

ఊడుపులయ్యాయి. ఈ సంవత్సరం పెవాళ్ళ పనిపాట్లకు వెళ్ళాడే గాని పొలం వున్నంతసేపూ మనసు మథనపడేది. కొడుకు వెంట వుండి యెంతో సహాయం చేస్తున్నట్లు వుండి మధ్య మధ్య వింత వింత ప్రశ్నలు వేస్తుంటే యెక్కడలేని దుఃఖమూ వచ్చేది ఒక్క యెకరం పొలంవుంటే చెమటతో నే

పండించేవోడ్ని అనుకొనేవాడు. ఊడుపులయ్యాక పనిపాట్లులేవు. పోతులమ్మిన డబ్బు బియ్యం కొనటంతోసరి. కొడుకు తినటంతే గానీ తినడు. తను చిక్కిపోయినా ఫరవాలేదు. తన కొడుకుమాత్రం చెక్కు చెదర కూడదు. ఈసారి అప్పుకు వెళ్తే రాజిగాడు ఇంకేం వస్తాదన్నాడు. ధర కట్టించి యేం వచ్చినా తీసుకపొమ్మన్నాడు. పుల్లయ్యకు పౌరుషం వచ్చింది. అంతపని మాత్రం చెయ్యనన్నాడు. అలా వడ్డీతో మునిగిపోతుంది గానీ మరేం లాభంలేదని యింకో ప్రక్క పీక్కుతింటోంది. నీలివెళ్లి పదిరూపాయలు బ్రతిమాలి తెచ్చి ధాన్యంకొని దంచి వ్యాపారం పెట్టింది. రానురాను ఒకపూటగంజికి, ఒకపూట అన్నంకూ సరిపడేటట్లు వ్యాపారం పెంచింది. కొందరికి అరువులిస్తేగానీ వీలయ్యేదికాదు. ఆడబ్బు సరిగ్గా వసూలయ్యేది కాదు. నీలినిమాసి ఫదియిళ్ళవరకూ యీ వ్యాపారంలో దిగారు. పొరుగూరికి తీసికెళ్లి మరీ అమ్మేవారు. నీలి బ్రతిమాలి రాజిగాడి పెళ్ళాందగ్గర పాతిక తెచ్చి కర్రలవ్యాపారం చేయమని మొగుడ్ని ప్రోత్సహించింది. రోజుకో కావిడి కర్రలు పొరుగూరికి మోసుక వెళ్తే రూపాయివస్తుంది. పుల్లయ్యకు చాలా నామోషీ అనిపించింది. ఒకనాడు చుట్టుపట్ల పేరుపొందిన పుల్లయ్య ఒకకంబారిలా కర్రలకావిడీ మోయటమా? వాళు ముఖం చూడకండా వేలాడేవారు! ఏదోమాట విసరేసేవారు. ఒక్కరోజుకే ఒళ్ళు చచ్చిపోయింది. కానీ పెళ్ళాం పిల్లలు ముఖం మాసి యింకోరోజు వెళ్ళాడు. ఇలా రానురాను అలవాటుపడాడు.

ఇంట్లోపరిస్థితిచూసి పీస పరిస్థితిరాదని పుల్లయ్య సంతోషపడ్డాడు. భార్య చెప్పిన మాటలయందు తనకు నమ్మకం కలిగింది. తను కష్టంమీద బతుకుతున్నపుడు బాధపడడంలో అర్థం లేదనుకున్నాడు. ధరలు రోజురోజూ పెరిగిపోతున్నా తనకు ఆ పెరుగుదల కనపడలేదు. తనూ యిప్పుడోరూపాయి వున్న కావిడి రూపాయి పావలాకి అమ్ముతున్నాడు. పెళ్ళాం బియ్యం రూపాయికి అర్థ అమ్మతోంది. కర్రలు తను ధరతగ్గించి యెందుకు అమ్మకూడదనుకున్నాడు—ఊరులో నేకాదు అన్నివూర్లలోనూ ధరలిలా యెక్కువగావుంటే తనెందుకు తక్కువకి అమ్మాలనిపించింది. రానురాను కావిడి రూపాయిన్నరకు అమ్మాడు. నిజానికి తనకు షావుకారు దగర పన్నెండణాలకే కిట్టింది. ఒకపూటకు పన్నెండణాలుకూలే-యింతయెక్కువ అనుకున్నాడు. అయినా తక్కువకు అమ్మడానికి మనస్కరించలేదు. ఇప్పుడు రాజిగాడు పేరయ్య వగైరా రాబంధులను కొనేవారు జ్ఞప్తికి వచ్చారు. ఇదివరకల్లా తనకూ వారికీ భేదంవుందని—వాళ్ళు రాబంధులు, తను మనిషి అనుకొనేవాడు. కానీ వారిది తనలాంటి ఆశే-తనది వాళ్లలాంటి ఆశే అని జ్ఞప్తికివచ్చి మనుషులంతా మంచివాళ్ళే అని దాసుడుచెప్పిన మాటల్లో యెంత సత్యం వుందో గ్రహించాడు.

ఇలా మూడునెలలలో యింట్లో జరుగుబాటు వెళ్ళింది. ఈ విపరీతమైన ధరల్లో డబ్బు కొల్లలుగా మూటలుకట్టినవాళ్లు సద్వినియోగంకోసం వుబలాటపడుతున్నారు. ముఖ్యంగా పెద్దరైతులే డబ్బుచేసుకున్నారు. చిన్నరైతులు సర్వనాశనం అయ్యారు. చిన్నవాళ్ల భూములు పెద్దలు కొన్నారు. ఆ డబ్బుకు ధాన్యం నల్లబజారు రేటులో యిచ్చారు. ఈ పెద్దరైతులు యిక భూమి హెచ్చుధరలకైనా అమ్మేవారు లేకపోవటంతో మిగతాడబ్బు యెలా పెట్టుబడి పెట్టడమని వుబలాటపడ్డారు. ఒకడు వూరిలో గోడ్డు ప్రక్కన ధాన్యంమిల్లు పెట్టాడు. మిల్లుకు అనుబంధంగా చిల్లర బియ్యంకొట్టు కూడా పెట్టాడు. ఒక నెలరోజుల్లో పది కుటుంబాల బ్రతుకులు గంగలో కలిసాయి. ఆ త్రాగే గంజికైనా ఆధారం లేకపోయింది. ఐదు కుంచాల ధాన్యంవున్నా మిల్లుకి వెళ్లిపోయేది. చౌక-డబ్బు లేకపోయినా ఆ ధాన్యంనుంచి వచ్చిన తౌడు యిచ్చివేస్తేచాలు! దీనివలన పెద్దరైతుదగ్గరనుంచి కూలనున్న ముసలమ్మ కూడా ధాన్యంమిల్లుకే తీసుకపోయేది. ఇదివరకు పెద్దరైతులు యిళ్లల్లో కూలికిదంచే వ్యవసాయకూలీజనం వృత్తులు పోయాయి. పరిస్థితి మరీ అధ్వాన్నం అయిపోయింది. ఈ మిల్లుబియ్యం అన్నం మల్లెపువ్వల్లా వున్నాదని వూరంతా సంతోషించారు. కానీ దీనివలన కొందరి వృత్తులు పోయాయి. ఒక పెట్టుబడిదారు మరింత భాగ్యమంతుడయ్యాడు, పెద్దరైతు భార్యకూడా యిదివరకు ధాన్యం దంపుళ్లో పాల్గొనేది. అటువంటి శ్రీమంతుల స్త్రీల సుకుమారత్వం అబ్బిరానురాను కొన్నాళ్లకు వూర్లోవైద్యుని అవుసరం హెచ్చయింది. పొరుగూరివైద్యుని దగర శ్రోతిగా నేర్చుకున్న వైద్యుడు వూర్లో మకాం వేశాడు. ఈ వైద్యునికి ఇంజెక్షన్లు యివ్వటంవచ్చు కానీ ఆయింజక్షన్ అన్నమాట అపలీయులు అన్నట్లుగానే "యిండీషను" అనే అంటాడు. సూదిమొన శరీరానికి తగిలితేకానీ డబ్బుపడదు. అంచేత గజ్జిపులనుంచి విషజ్వరాలవరకు సూదిమందు తగుల్తోంది. అవసరం లేనివాటికైనా డిష్టిల్డువాటరు" యింజెక్షను యిచ్చి మూడు రూపాయలు పుచ్చుకుంటున్నాడు. ఆ పల్లీయులకు కావలసింది గాజు బుడ్డీ (ఆంపోలు) కోస్తున్నాడా లేదా అన్నదే గానీ అందులో మందుతో వాళ్లకు సంబంధం లేదు.

నీలీ పుల్లయ్యకూడా యిందులో చిక్కు కున్నారు. బియ్యం వ్యాపారంసరి. కర్ర వ్యాపారం కొద్దిగా సాగుతోం దనుకుంటే అటువేపుకూడా పోటీ వస్తోంది. వి. డి. గ చెట్లు అమ్మటంలేదు - తోటకు తోట కంట్రాక్టుపాడి డబ్బున్న ముగ్గురూ మరిం డబ్బు చేసుకుంటున్నారు. పుల్లయ్యలాం చిల్లర వ్యాపారులకు వచ్చేవి చెట్లుకొట్టగ వచ్చిన మొదళ్లు. ఇసికప్రదేశం అవటంవ

★ దగా పడిన తమ్ముడు ★

ఆ మొదలుచుటూ పెద్దగొయ్యి త్రవ్వి అందులోదిగి గొడ్డలితో కొట్టి మొదలు బైట వెయ్యాలి. ఇదిఅంత సులువైన పనికాదు- దీనివలన జరుగుబాటు తక్కువైనా కష్టం హెచ్చు అవుతోంది. పుల్లయ్య వారంరోజులకే చిక్కిపోయాడు.

ఒకనాటి పగలు పదిగంటలప్పుడు గొడ్డలి పార భుజానవేసుకొని ఊరికి దక్షిణ దిక్కుగావున్న సరుగుడు తోటలోనికి వెళ్లాడు. అప్పటికి మల్లు యింట్లో లేడు. వీధిలో యెవరో సాయెబు గారడీ చేస్తుంటే పిల్లలతో పరుగెత్తాడు.

పుల్లయ్య గమ్యస్థానానికి చేరుకున్నాక పార, గొడ్డలి అక్కడవేసి పంచె యెగగట్టి లంగోటలాగికట్టాడు. గేరా గిరజాలు ముడివేసాడు. పార పట్టుకొని సరుగుడు చెట్టు మొదట్లో గొయ్యి తీయటానికి మొదలు పెట్టాడు. పనిలో నిమగ్నమైపోయాడు. రానురాను యెండ హెచ్చుతున్నకొద్దీ చెమటజారి గోతిలో పడ్తోంది. ప్రక్కనేనున్న సరుగుడు తోట గీమంటోంది — చిలకలు గుంపులు గుంపులుగా ఆచెట్లపై వ్రాలి యెగిరిపోతున్నయ్. అంతదూరంలో లంకలలోని వరిచేలు పచ్చగా నిండుగావుండి తలలూపుతున్నయ్. ఎక్కడో ఒకమూల ఒకమనిషి వుంటున్నాడు. ఒక బోరియనుంచి పక్కయింకో బోరియవేపు పరుగులు తీస్తోంది.

పుల్లయ్య వీటివేపు చూడనేలేదు. ఈ శబ్దాలు వినిపించుకోనేలేదు. అల్లంత దూరంలో యేరు పారుతోంది.

నిలువెత్తు గొయ్యి తియ్యటం పూర్తయేసరికి ప్రొద్దు నెత్తిమీదికి వచ్చింది. గొయ్యిలోనికి దిగేముందు చుట్టూ చూసాడు ఏమనిషిజాడ లేదు. గొడ్డలి భుజానవేసి మెల్లగా మొదలుపట్టుకొని గోతిలోనికి దిగాడు. మీదికి చూసాడు. ప్రొద్దు కంటిమీదపడి జిగేల్‌మన్నాది. కళ్ళుమూసి తెరచేసరికి యేదో గొంతుక వినిపించినట్లయింది. గోతిలో గొంతుకలా వుంది. ఎవరో అనుకొన్నాడు. ఆ క్షణంలో చచ్చిన అప్పన్న జ్ఞాపకంవచ్చాడు. అప్పన్న బ్రతుకంతా కళ్ళయెదుట ప్రత్యక్షమైంది! అప్పన్న బ్రతుకు తన బ్రతుకుతో పోల్చుకోసాగాడు!

అప్పన్న తనలాగే కష్టజీవి. బుగతభూమి తీసుకున్నాడు. ఉన్న యెకరం ఒక పెద్ద రైతు పొట్టన పెట్టాడు. ముగ్గురు పిల్లలు. పెళ్లాం! పెద్ద కొడుకు మల్లులాంటివాడే! అయ్యాఅని పిలిసే అప్పన్నకూడా కొడుక్కి అయ్యా అని పిలిచేవాడు. తనలాగే కావిడివేసికర్రలుఅమ్మేవాడు. నిరుడు వేసవిలో నెకదాయాదగిరే అదిగో ఆతోటదగిరే ఇలాగే గొయ్యతీశాడు...యింతగొయ్యే - యిలాంటిమట్టు మధ్యాన్నం అప్పుడే...నాలాగ గొడ్డలి పట్టుకొని... మొదలునరుకుతుంటే... యిలాంటి ఇసిక ఒడ్డంతా మీద కూలిపోయింది...ప్రేణంలో వున్న మనిషిని పాతివేసింది...అయ్యా...అని అరిచాడట! తియ్యండ్రో అని అరిచాడట! యెండప్పుడు ఒంటిగా యీ త్రోవ యెవరు వెళ్లినా యీ కేక వినిపిస్తోందట...అవును. వాడే అరుస్తున్నాడు...ఒంటిగా వున్నాను. వాడే... గొంతుక రాను రాను పెద్దదవుతోంది...తనవేపే అరుసూ అప్పన్న వస్తున్నట్టున్నాడు.. ఈ యిసిక ఒడ్డంతా తనమీదపడిపోతుంది. దెయ్యం! నా పీక పిసికేస్తాడేమో!... నాలాంటోడు ఆడు నా పీకెందుకు పిసుకుతాడు? పుల్లయ్యని! "నా నా దయ్యానికి భయపడ్తున్నానా?"...తమాయించుకోబోతూ గొడ్డలితో మొదలు మీద గట్టిగా రెండు నరుకులు వేసాడు. పైనుంచి ఒడ్డుకొద్దిగా కూలి యిసిక తలమీద పడింది. తల దులుపుకొని మీదికి చూసాడు. అయ్యా అన్న పిలుపు వినిపిస్తోంది. ఆ పిలుపు అలసిపోయి సొలసిపోయి అరుస్తున్నట్టుంది. అప్పన్న మరీ దగ్గరగావచ్చినట్లు అప్పన్నలా తనూ యెక్కడ చచ్చిపోతానేమో నన్న భయం పిరికి ఆవరించాయి తను చచ్చిపోతే తన పెళ్ళం పిల్లలూ అప్పన్న పిల్లల్లా వీధిలో పడి అడుక్కోవలసిందే!

ఈ తలపులతో గోతిలో వుండలేక పోయాడు. ఈ వేళ యిది కొట్టి కావిడివేసి అమ్మితేగానీ రాత్రికి పసువుండవలసి వస్తుందని తోచినా ఓక్షణమైనా వుండలేకపోయాడు. ఆ పిలుపు తనగుండెకు నాటిగా తగుల్తోంది. పైకి వచ్చి చూటూ చూసాడు. పిలుపు తప్పించి యింకెవరూ కనపడలేదు. భుజాన గొడ్డలి, పారవేసుకొని యింటివేపు నడుస్తుంటే పిలుపుదగ్గరగా వినిపిస్తోంది పదడుగులు వేసే సరికి గతుక్కుమన్నాడు.

ఆ పిలుపు యిప్పుడు వింటుంటే యెక్కడలేని వుత్సాహం వచ్చేసింది. పరుగెత్తి ముందుకు వెళ్ళాడు. ఎత్తైన యిసుక దిబ్బ. వేడెక్కిన యిసుక. దిబ్బ పగానికి యెగ బ్రాకి యిసుకలో కాళ్ళు దూర్చుకొని పైకి యెక్కడానికి శక్తిలేని మల్లు, యెండకు కాలుమాడిపోతుంటే అయ్యకోసం బాధతో కేకలు వేస్తున్నాడు. పుల్లయ్య ఒక్క గెంతు గెంతి కొడుకునుమీద కెత్తి గట్టిగా హృదయానికి హత్తుకున్నాడు. తండ్రి కొడుకుల చెమటలూ కలిసిపోయాయ్!

[ఇంకాఉంది]

విశాలాక్షమ్మ పిన్ని

"పిన్నమ్మగారిని సాగనంపడానికి సకాలంలో నే వచ్చావులే బావా!" అంది, చేమంతి పూలజడ బుజంమీదుగా ముందుకి జారవిడిచి, గుమ్మంలో ఒయ్యారంగా నుంచున్న గౌరి, ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతూ, వంగి కాళ్లు కడుక్కుంటున్న సీతాపతి తలెత్తి మరదలి వంక చూసిన చూపులో వెయ్యి ప్రశ్నలు తళుక్కున మెరిసినయి.

"అలా తెల్లబోయి చూస్తావేం బావా! మీపిన్నమ్మగారు క్రిందటు మీదట్టుగా ఉంది. ఇప్పుడో ఇం కాసేపటికో అనుకుంటున్నారు."—తన వాక్యాన్ని వ్యాఖ్యానించింది గౌరి, కళ్ళు చిత్రంగా తిప్పుతూ.

గౌరి అన్న మొదటి మాటవిని దేశాలమీద పోయిన విశాలాక్షమ్మ పిన్ని భర్త ఆచోకీ తెలిసింది కాబోలనీ భర్త దగ్గరికి వెళ్లడానికి ఆమె సన్నద్ధురాలు అవుతోంది కాబోలనీ సంతోష పడుతున్న సీతాపతిని గౌరి విడమర్చి చెప్పిన దారుణవార్త నిర్విణ్ణుణ్ణి చేసింది. వేరేమీ ప్రశ్నించకుండా కండువా మరదలి బుజాన వేసి, హోల్డాలూ, సూట్ కేసూ లోపల పెట్టించమని తలుపు చాటున నక్కి చూస్తున్న తన భార్యకు వినపడేటట్టు అని, గుమ్మంలో వాడు గుమ్మంలోనుంచే విశాలాక్షమ్మ పిన్ని ఇంటికి బయలు దేరాడు సీతాపతి.

* * *

రెండేళ్ళనాడు పెళ్లిఅయిన క్రొత్తల్లో మలుదోరణానికి ఆ ఊరు వెళ్ళినప్పుడు సీతాపతి మొదటిసారి విశాలాక్షమ్మగారిని చూశాడు. సాయంత్రం పూటరోడ్డు వేపు వంతెన దాకా షికారుగా వెళ్లి వద్దామని బయలుదేరిన సీతాపతికి సందుమలుపులో సవాసేరు వంకాయలు అస్తారుపదంగా పట్టుకుని వస్తున్న విశాలాక్షమ్మగారు ఎదురైంది. "ఏం నాయనా! సీతారామయ్యగారి ఈశ్వరి పెనిమిటివి కాదూ నువ్వు? ఎప్పుడొచ్చావు? నాలుగు రోజులుంటావా?"—అంటూ ఆమె పలుకరించింది, ముభావంగా సిగ్గుగా—"లేదండి ఎల్లుండి ఉదయం వెళ్లిపోవాలి. సెలవులేదు" అని అతడు బదులు చెప్పాడు "అయితే మన ఇంటికొకసారి రాకుండానే వెళ్ళిపోతావురా నాన్నా! అన్నదామె. ఎలా ఆమెనువదుల్చుకుందామా అని చూస్తున్న సీతాపతి అలాగేవస్తాను. లెమ్మనట్టు తలఊపి ముందుకువడిచాడు. "రేపుఉదయం తప్పకరావాలి సుమా!" అని మళ్ళీ ఒకసారి రెట్టించి, పమిటి చెంగులో వంకాయలతో, గజ్జెలకడియాలు ఘల్లుఘల్లున మ్రోయించుకుంటూ ఆమె తనఇంటి వేపు నడిచిపోయింది.

విశాలాక్షమ్మగారి వేషభాషలు సీతాపతికి విచిత్రంగా కనిపించినయి. వయస్సు మళ్ళి, పప్పూ పులగంలాగ నెరిసిపోయిన జుట్టు నున్నగా దువ్వుకుని, సూదులచుట్ట చుట్టుకుని, చేమంతిపువ్వులు తురుముకుంది. గోచీపోసి చీరకట్టి, కాళ్ళకు అందెజోడూ, ముఖాన అర్ధణాకాసంత కుంకుమబొట్టూ, కళ్ళజోడూ ధరించింది. 'ఎవరా ఈ విచిత్ర

"శ్రీమాన్"

వ్యక్తి!' అనుకుంటూ సీతాపతి ముందుకు సాగాడు.

ఆరాత్రి భార్యతో ఏకాంతంలో అతడు ఆమెప్రస్తావన తేగా, విలాసంగా భర్త చెక్కులు నిమురుతూ, మధ్యమధ్య కిలకిల నవ్వుతూ ఈశ్వరిఆమెనిగురించిన చరిత్రంతా చెప్పింది.

పాతికేళ్ళనాడు ఆమెభర్త దేశాలమీద లేచిపోయాడు. వేరే 'నా' అనే వాళ్ళెవ్వరూ లేరామెకు. విసిరి వేసినట్టు ఊరికి ఒకకొసను ఉన్న తన కొంపలో ఒక్కరీ కాలక్షేపం చేస్తూంది. గంపగయ్యాళి అవడంవల్ల ఆ అమ్మతల్లి నోటికి ఊళ్లోఅంతా జడుస్తారు. పిల్లికూనల్ని పెంచడం ఆమెకుసరదా. తను పెంచే పిల్లికూనతప్ప ఊళ్లో మరొకఇష్టమైన ప్రాణిఅంటూ ఆమెకు లేదు. భర్త వదలిపోయిన నాలుగెకరాల పంటమీద వచ్చే కటుబడి గింజలతో ఒకళ్ళ జోలీ, సొంటీ లేకుండా రోజులు గడుపుకుంటూ వస్తూంది.

* * *

మర్నాడు ఉదయం విశాలాక్షమ్మగారు చేతిలో పిల్లికూనతో సహా ప్రత్యక్షమై, సీతాపతిని తమఇంటికి రమ్మనికూచుంది. అతని అత్తగారు తెరుకు తెరుగ్గానే—"మంగలాడు వచ్చేవేళ అయిందమ్మా...తలంటి పోస వాలి..." అని నసిగింది. కాని "నే కొరుక్కుతినను లేవే తల్లీ నీ అల్లుణ్ణి! ఇప్పుడే వచ్చేస్తాడులే!" అంటూ అవిస కట్టించి, సీతాపతి వేపు తిరిగి, " నాన్నా! పోదాం" అంది విశాలాక్ష గారు. పిల్లికూనలాగ సీతాపతి ఆమె వెళ్ళాడు.

పెళ్లివేయడంలాంటి సంస్కారాలు కళాకాంతులుడిగి, బావురుమంటూ తమ ఇంటివసారాలో ఒక నులక మ వాల్చి అతన్ని కూచోబెటింది విశాలాక్ష గారు. జీడిపప్పు, ఎండుద్రాక్షపళ్ళు, బెల్లం ముక్కలు ఒకఅల్యూమినియం తెచ్చి ముందుపెట్టి తినమంది. "ఇప్పు అత్తగారింట్లో ఉప్మా, కాఫీ పుచ్చు వచ్చాను. ఇప్పుడివేమీ వద్దం అంటున్నా వినిపించుకోకుండా ఎ కాచి, చక్కెర వేసిన పాలుకూడా ఒక కంచు గ్లాసుతో తెచ్చి అక్కడ 'పుచ్చుకో' మంది. అయిష్టంగానే సీ ఆప్లేటూ, గ్లాసూ ఖాళీ చేశాడు.

ఫలాహారానంతరం ఆమె అతనికి ఇల్లంతా చూపించింది. దొడ్లో తుల ప్రక్కగా బొమ్మరిళ్లు లాంటివి మట్టితో కట్టిన చిన్న చిన్న కట్టడాలు పతికి కనిపించినాయి. చిన్నపిల్లలె లేని ఈఇంట్లో ఈబొమ్మరిళ్లెవరు క అని అతడు ఆశ్చర్యపోతూ ఉండ ఆమె వాటివిషయం వివరించడంతో సంశయ నివృత్తి అయింది. ఆమె న పరచి పరలోకాలకు పోయిన మూ కూనల తాలూకు పూజా మందిరాలు ఆపిల్లి కూనల ప్రస్తావన రాగానే అమితమైన దుఃఖంవచ్చి నోటమాటర కళ్లజోడు తీసి, కళ్లు తుడుచుకు కొంతసేపటికి దుఃఖాన్ని సంబాళిం ఆపిల్లికూనల ఆటపాటలూ, ముద్దు టలూ-అన్నీ వన్నెచిన్నెలుగా ఆ పతికి వర్ణించి చెప్పింది. మొదటి పి 'రాముడూ!' అని పిలుచుకునేది. రెండేళ్లలోనే నూరేళ్లూ నిండించుక పోయింది. రాముడిపేరు అచ్చిరాలే

(34-వ పేజీ చూడం

కోరికలు

భానుమతి

ప్రతివాళ్ళూ జీవితంలో ఏవో కొన్ని కోరికలుకోరుకుని తీర లేదన్న కొరతలతో బాధపడుతూంటారు. అలాంటి కోరికల్లో రెండు రకాలున్నాయి. జీవితానికి సంబంధించిన పెద కోరికలూ, నిత్యజీవితానికి సంబంధించిన పిల్ల కోరికలూ. పెద్ద కోరికలు సకాలంలో తీరకపోతే, చీడపురుగుల్లాంటి కొరతలు ఆ కోరికలను కొరకడానికి ఆరంభిస్తాయి.

తీరవని తెలిసికూడా మనిషి కోరడం మానలేడు. తుమ్మెద లాంటి మనసును కోరికలమీద వ్రాలకుండా అరికట్టలేడు - కోరిన కోరికలన్నీ తీరితే, జీవితం ఎంతో భాయమానంగా వుంటుందో వూహిస్తాడు. ఆ వూహాలోని మధురానుభూతినే ఆస్వాదిస్తూ జీవితంలో ముందుకు పోతాడు. తీరవనే కొరతలతో బాధపడి జీవితాన్ని కృంగదీసుకోడానికి ఇష్టపడడు— ఎప్పటికైనా తన కోరికలు తీరకపోతాయా! అనుకుంటూ, ఆత్మవంచన చేసుకుంటూ, ప్రతి క్షణం చస్తూ బ్రతుకుతూ ఆశను నమ్ముకుని అంతులేని ప్రయాణం చేయకపోతే మానవుడు చచ్చిందాకా బ్రతకలేడు.

ఒక్కొక్కసారి కోరికలు గొలుసుల్లాగా మనసును పెనవేస్తాయి. అవి తీరే కోరికల గొలుసులైతే మనసులో వూగే మల్లె మాలలై జీవితాన్ని పరిమళింపజేస్తాయి. అవే తీరని కోరికల గొలుసులైతే, మనసును గుచ్చే ముళ్ళ తీగలై జీవితాన్ని గాయపరుస్తాయి.

నా స్నేహితురాలు ఒకమ్మాయి ఎప్పుడూ శక్తికిమించిన కోరికలు కోరుకునేది. ఆ అమ్మాయి తండ్రి మధ్యరకం కుటుంబీకుడు. ఒక్కగానొక్క కూతురు అని ఋణంచేసి బి. యస్. సి. దాకా చదివించాడు ఆ అమ్మాయిని. ఆస్తిపాస్తిలేని ఆ అమ్మాయి తండ్రి తన శక్తికి తగినట్లు వరాన్వేషణకు బయలుదేరాడు. కాని ఆ అమ్మాయి మనసులోవున్న వరుణ్ణి తేలేకపోయాడు.

తీరని కోరికలు

ఇంక ఆ అమ్మాయి కోరికలు ఏమిటంటే తను పెండ్లాడబోయే వరుడు తనకన్నా పెద్ద చదువు చదివివుండాలి; విదేశాలకు వెళ్ళొందుకు వీలుగావుండే వుద్యోగం చేస్తుండాలి. కనీసం ఇండియా అంతటా అయినా తిరిగి చూసే అవకాశంవుండే పెద్దవుద్యోగి అయి వుండాలి; వెయ్యి రూపాయలైనా జీతం తెచ్చేవాడుగా వుండాలి; అందమైనవాడై వుండాలి; నల్లగావుండే వాడైతే, చస్తే చేసుకోనన్నది. అసంభవమని ఆ అమ్మాయి అంతరాత్మ ఘోషపెడుతున్నా, వినిపించుకోకుండా తన అందమైన తీయనికోరికలు తీరుతాయనే ఆశను నమ్మింది. తను అందమైనదేగా! ఒకవేళ కట్నాలూ కానుకలూ లేకుండా తనుకోరుకున్న వరుడు దొరుకుతాడేమో! ఆశ అనేది మనిషిని కోరికల గొలుసుకు కట్టేసి లాక్కుపోతూంటుంది. అంతగా ఆశపడ్డ నా స్నేహితురాలి వివాహం ఆ అమ్మాయి కోరికలకు విరుద్ధంగానే జరిగింది. 'నల్లనివాడు పద్మనయనమ్ములవాడు' భర్త అయినాడు! అతడు బి. యస్ సి. దాకానే చదివాడు. మారుమూల వూళ్ళో రైల్వేలో వుద్యోగం; నూరురూపాయిలజీతం' ఆస్తిపాస్తీ లేని బీదవాడూ అబ్బాయి.

నా స్నేహితురాలి కోరికలన్నీ ఏమయినాయి? స్వరూపంలేని గాలిలాంటి మనసు కోరే హద్దులేని కోరికలవల్ల మోసపోయిన ఆ అమ్మాయి జీవితం మొదటి మెట్టులోనే కుంటుబడ్డది!

మారిన కోరికలు

తీరని కోరికలు కలిగించిన మనసులోని గాయాన్ని మాన్పడానికీ, తను జీవించడానికి కొత్త కోరికలు కోరుకోడం మొదలెట్ తన భర్తకు ఏదైనా బస్తీకి బదిలీ అం తను ఏవైనా కొత్త సినిమాలు చూడవ రైల్వే ఆఫీసరు గారి అమ్మా చేతికి పెట్టుకున్న నాలుగు వందలరు యల రిస్టువాచీలాంటిది తన చేతికి పెట్ వాలని కోరుకున్న నా స్నేహితురాలి కకి కోరికలకు కూడా కొరతలే అడ్డొచ్చాయి

ఆస్తిపాస్తిలేని తన భర్త అంత ఖరీ రిస్టువాచీ తనకి జన్మలో కొనివ్వలే తనకు తెలుసు కాని, కోరికలకేం తెల కలాంటివాళ్ళు అలివిమాలిన కోరి కోరుకుని తల తీసికెళ్ళి గోడకు మోదిన జీవితాన్ని కొరతలతో కొరతవేసి హి పెట్టుకుంటారు.

కొన్ని కోరికలు నూదుల్లాగా కలిగి, అవకాశం వుండి కూడా తీరకపోయే అవి దబ్బణాల్లాగా తయారవుతా అలాంటిదే వృద్ధాప్యదశలో పడ్డ మా అ చిన్నకోరిక ఒకటివుండేది. ఆమె పెళ్ళం కొత్తల్లో, ఆవూరి కరణంగారి కోడలు బస్తీనుంచి వచ్చిన భారతమ్మ—మెడ బంగారు నల్లపూసలు గొలుసు వుండేది అలాంటి నల్లపూసల బంగారుగొలుసు తన కావాలని చాలాకాలం మా నాన్న చెప్పిచెప్పి నోరు కాయగాచిందిట. మా నాన్న వుద్యోగపు హడావిడిలో మ పోయాడో, లేక, అదేమంత పెద్దనగలే నిర్లక్ష్యపరిచాడో మొత్తానికి ఆమె చి

జయకృష్ణ

ఆవిడకు కలిగిన కొరతను పూడ్చలేవు ... జీవితంలో మోసపోయిన ఆవిడ యింకే కోరికలూ కోరుకోదు. భర్త పోయాక తన ఇద్దరి కూతుళ్ళ ఒంటినిండా రవ్వలనగలు వేసిచూసి ఆనందించింది. కాని ఆనాటినుండి ఈనాటికీ ఆవిడ ఒంటిమీదఒక్క చిన్నం బంగారం వేసుకోలేదు. పట్టుదలగల మా పక్కింటావిడ ప్రారబ్ధాన్ని ఆవిధంగాకోరికల రూపంలో అనుభవించింది అనాల్సిందే. కర్మానుభవం తప్పనిసరి అయినప్పుడు మనుషులగుణాలు అగ్గికి గుగ్గిలంలాగా తోడ్పడతాయి. కలిమి వుండీ, లేమి అనుభవించిం దావిడ అంటే ఆవిడబుద్ధి కర్మ ననుసరించిందనాల్సిందే!

కోరికను నాన్న తీర్చలేకపోయాడు. అభిమానంగల మా అమ్మకూడా ఆ తర్వాత అడగటం మానేసిందిట నాన్నను. మేము పుట్టకమునుపు అమ్మ మనసులో పుట్టిన కోరిక పెరిగి పెద్దయి నా పెళ్ళినాటికి వృద్ధాప్య దశలో వుంది. నా పెళ్ళయిన వెంటనే అమ్మకోసం ప్రత్యేకంగా బంగారులో నల్లపూసలు చుట్టించి ఆపూట చిన్న పండగచేసి నాన్న చేత అమ్మ మెళ్లో వేయించాను. అంతకాలంగా మా అమ్మ మనసులోని కోరికను అలక్ష్యంగా వదిలివేసినందుకు మా నాన్న చాలా బాధపడ్డాడు. అప్పటికే అమ్మ కోరిక ముసలిదయిపోయి కుక్కిమంచంలో కునుకుతీస్తోంది. కాసేపు మెడలో వేసుకోడానికే ఎంతో సిగ్గుపడిపోయింది అమ్మ.

“ఎప్పుడో చిన్నతనంలో మీ నాన్నను ఇలాంటి నల్లపూసల గొలుసు కావాలని అడిగాను. ఏమిటో ఇంకా నాకెందుకు తల్లీ ఇవన్నీ చిన్నపిల్లలాగా...నీవు మెడలో వేసుకుంటే చూసిసంతోషిస్తాను.” అంటూ నల్లపూసల గొలుసుతీసి నా మెడలో వేసింది అమ్మ.

వ్రతం చెడ్డా....

ఆరోగ్యంగా వున్నప్పుడు కొందరుకడుపునిండా అన్నందొరక్క అవస్థ పడతారు. కడుపునిండా అన్నం దొరికేసరికి అజీర్ణవ్యాధితో తిన్నది అరగక బాధపడతారు.

కొందరి కోరికలు తమాషాగానే వుంటాయి. పెద్దకోరికలు తీరవని తెలిసి నీళ్ళు వదులుకున్న తర్వాత, పిల్లకోరికల కోసం మొండిపట్టు పడతారు కొందరు. బహుశా పెద్దకోరికలు తీరలేదన్న ప్రతీకారం చిన్నకోరికలద్వారా తీర్చుకుంటారేమో !

మా పక్కింటావిడ తనభర్త రవ్వలకమ్మ చేయించలేదని బ్రతికి నన్నాళ్లూ చెవులు బోసిగానే వుంచుకున్నది. రవ్వలు మనకు అచ్చిరావు కాబట్టే చేయించనంటాడు ఆవిడ భర్త. కావాలంటే నీ ఎత్తు బంగారునగలు చేయిస్తాను వేసుకోమన్నాడు. చిన్నప్పటినుండీ ఒంటినిండా రవ్వలనగలు వేసుకోవాలని కలలుగన్న మాపక్కింటావిడ కలిగినవారి సంబంధం అవగానే రెండవ పెళ్ళికి ఒప్పుకున్నది పాపం......ఒంటినిండా రవ్వలు వేసుకోవచ్చు గదా అన్న ఆశతో......భర్తమాత్రం రవ్వలపేరు ఎత్తకూడదని భీష్మించుకు కూర్చున్నాడు. వ్రతంచెడ్డా ఫలందక్కని ఆవిడ కోరికలు వక్రించాయి! దాంతో ఆవిడ పెదకోరికలు అణుచుకొని కనీసం రవ్వలకమ్మలైనా చేయించమని భర్తను ప్రాధేయపడి అడిగింది—అవీచేయించకపోయేసరికి ఒక్క తాళిబొట్టుతప్ప ఒంటిమీద నగలన్నీ తీసి అవతల పారేసింది. ఇక జన్మలో ఏనగలూ పెట్టుకోనని శపథం చేసింది. బహుశా ఇంక ఏ కొత్తకోరికలూ

కసిపోక మసి పూసుకున్నట్టు

ఆలాంటి పట్టుదలగల ఆడవాండ్లలో మా అత్తగారు ఒకర్తె. మా పక్కింటావిడ పట్టుదలలో కాస్త అర్థం వుందనిపిస్తుంది; కాని, మాఅత్తగారి పట్టుదలలో అనర్థం కన్పిస్తుంది. సిరిగలవారింట పుట్టి ఏడువారాల సొమ్ములూ కాపరానికొస్తూ పుట్టింటినుండి తెచ్చుకున్నది అత్తవారింటికి. మళ్ళీ అన్ని సొమ్ములూ అత్తింటివాళ్ళు చేయించాలని పట్టుపట్టి సాధించడం మొదలెట్టిందట. “ఉన్న నగలే మళ్ళీ చేయించడం ఎందుకు?” అని మా మామగారు అంటే “పుట్టింటివాళ్లు ఇచ్చారు గదా అని అత్తింటివాళ్లు కోడలికి సొమ్ము చేయించకూడదా?” అని మా అత్తగారు మా మామగార్ని వేధించేదట. ఆవిడ పోరు పడలేక ఏ వూరైనా క్యాంపుకు వెళ్లిపోయేవారట మా మామగారు-కసిపోక మసి పూసుకున్నట్టు, భర్తమీద కోపంతో పుట్టింటివారిచ్చిన నగలన్నీ చితకొట్టించి, బంగారం ముద్ద చేయించి పెట్టెలో దాచిందట. ఒకరోజు దొంగలుపడి, ఆబంగారాన్ని ముద్దతో బాటు, మరికొన్ని వెండి సామానులు కూడా దోచుకుపోయారట. నిన్న మొన్నటి వరకూ మా అత్తగారు ఎప్పుడు చెప్పినా తన కోరిక తీరలేదు గాబట్టె, ఎవరికీ దక్కకుండా తన పుట్టింటివాళ్లి సొమ్ము భగవంతుడు పట్టుకెళ్ళిపోయాడు అని అంటూండేది.

★ కోరికలూ - కొరతలూ ★

"భగవంతుడు పట్టికళ్ళినా భాగుండేది! కొంగాడై తీశాడే అనే నాబాధ" అంటూ ఉండేవారు మా మామగారు. మా అత్తగారి కోరికను యీనాటికీ వృద్ధాప్యమూ రాలేదు; వయసూ మళ్ళలేదు - చెక్కు చెదరకుండా ఉంది ఆమె కోరిక.

చనిపోయిన మా మామగారే బ్రతికి వచ్చి "ఇందా నీవడిగిన ఏడువారాల అత్తింటి నగలు తీసుకో" అంటే ఎగిరి గంతేసి అంది పుచ్చుకుంటుందేగాని, "ఎందుకులెండి యింకా యీ వయసులో నగలు కావాలన్న కోరిక!" అని అనే స్వభావంగాదామెది. ఇలాంటి తృప్తి లేనివాళ్ళ కోరికలూ కొరతలూ వింటుంటే "అయ్యో పాపం!" అనిపించకపోగా ఒళ్ళు మండుతుంది.

పెద్దకోరికలు

కోరికలు కోరడంలో పెద్దవాళ్ళంతో పిల్లలూ అంతే — కోరికలకు పెద్దా చిన్నా లేదని మనుషులకే తెలియాలి — పెద్దవాళ్ళు చిన్న కోరికలకోసం బాధపడ్తేం, చిన్నవాళ్లు పెద్దకోరికలకోసం బాధపడతారు.

మా ఎదురింటి ఆచార్లగారి ఆరేండ్ల అబ్బాయి మురళీ వున్నట్టుండి ఒకరోజు తల్లి చేత దెబ్బలు తిన్నాడు. ఏమిటని విచారిస్తే, వాడు చదివే స్కూలుకు పక్క వీధినుంచి ఒక పెద్ద కొత్త కారులో వస్తున్నాడట పదేండ్ల కుర్రాడు. అలాంటి కారునాకూ కొనమని తల్లిని వేధించడం మొదలెట్టాడట — తల్లి నయానా భయానా చెప్పిచూసింది. వినకపోయేసరికి నాలుగు తగలనిచ్చింది. వాడు ఏడుపు లంకించుకున్నాడు. అయినా అంత చిన్న వెధవకు అంత పెద్దకోరిక ఎందుకు కలగాలి! ఏ పప్పరమెంటో, ఏ కొత్త చొక్కానో కావాలని కోరాలి గాని కారు కావాలనే పెద్దవాళ్ళ కోరికను వాడెందుకు కోరాలి? సాయంకాలం వాళ్ల నాన్న ఇంటికి రాగానే వాడి ఏడుపు మాన్పించడానికి ఒక ఆడుకునే బొయ్యకారు కొని తెప్పించి యిచ్చాడు. "యిదికాదు పెద్దకారు" అని ఏడ్చాడు. ఎంత చెప్పినా వినకపోయేసరికి తండ్రికూడా మురళీని నాలుగు దెబ్బలు కొట్టాడు. ఏడ్చేడ్చి నిద్రపోయిన మురళీ తెల్లవారి నిద్ర లేచేసరికి వాడంటే ఎంతో ప్రాణంగా చూసుకునే తలిదండ్రులు వాడిపక్కన కూచుని మంచి మాటలు చెప్పి బుజ్జగించారు. పసికూనను

రచయిత్రి

కొట్టినందుకు ఎంతో బాధపడ్డారు. "నువ్వు పెద్దవాడవై, బాగా చదువుకుంటే, మంచి కొత్తకారు కొంటాను" అని మురళీ వాళ్ళ నాన్న చెప్పిన మాటలు మురళీకి నచ్చాయి. అప్పటికా బొయ్యకారుతో ఆడుకుని తృప్తపడ్డాడు. అంతటితో ఆకోరికను వాడు మర్చిపోయినట్లేనా! లేదు పక్క వీధి కుర్రవాడు కార్లో స్కూలుకు వచ్చినప్పుడల్లా వాడి మనసులో కారుకావాలన్న కోరిక కలత వేస్తూనే వుంటుంది!

మరి పెద్దకారు కావాలన్నావు గదరా! మీ నాన్న కొనలేదేం! అని నేనడిగితే "నేను పెద్దవాడు అయ్యాక నాన్న తప్పక కొంటానన్నారుగా! పెద్ద, మంచి, కొత్తకారూ!" అన్నాడు తను త్వరగా పెద్దవాడైతే కారువస్తుందనే గంపెడాశతో వున్న మురళీ.

ఆశ అనేది కోరికలకు పట్టుకొమ్మ. ఆ కొమ్మ నాధారం చేసుకునే కోరికలు జీవిస్తుంటాయి.

చిన్నరకాలు

బడబడ మాట్లాడే వ్యక్తులు అల్పసంతోషులు. అలాంటివాళ్లు కోరికలు తీరడానికి తేలిగ్గానూ, అందుబాటులోనూ వుంటాయి- ఒకవేళ తీరకపోయినా కొరతలుగా బాధపడి కృంగిపోకుండా ఎక్కడికక్కడ తృప్తి పడుతుంటారు.

కోరికలు కేవలం మనుష్యుల మనః ప్రవృత్తుల మీద ఎక్కువగా పనిచేస్తాయి. స్వర్గమైనా నరకమైనా మనిషిలోపలే వున్నట్లు, అలాంటివాళ్ళు ఆశను నమ్ముకుని అనవసరమైన కష్టాలకు గురికారు. దొరికిన దానితో తృప్తిపడుతుంటారు. అలాంటి వాళ్ళను కోరికలూ, కొరతలూ ఎక్కువ బాధించవు.

మా బంధువుల్లో ఒకాయన వుండేవాడు. ఆయన జీవితంలో కొరతలను జయించిన మనిషి అనే వారంతా. ఆయనకున్న ఆస్తిపలుగురుపిల్లలూ, ఒకరోగిష్టి భార్యా. ఆయన చేసే నూరురూపాయల వుద్యోగంలోనే భార్యకు మందులూ, మాకులూ ఇప్పిస్తూ, ఇద్దరు కొడుకుల్ని చదివించుకుంటూ, కుటుంబ పోషణచేయాలి. పెద్దకొడుకును బి. యస్. సి. దాకా చదివించాడు. ఆయనకూ కోరికలు లేక పోలేదు. కాని వాటిని హద్దుల్లో వుంచాడు. కోరికలకు లోబడి తన్నుతాను బాధించుకోడానికి ఇష్టంలేని ఆయన ఫలాపేక్ష లేని ప్రయత్నంమాత్రం చేస్తూండేవాడు, ప్రతి విషయంలోనూ.

(53-వ పేజీ చూడండి)

నక్షత్ర ఫలితాలు

(16-4-58 మొదలు 22-4-58 వరకు)

బి. నరసింగరావు

గ్రహస్థితి

	రబుశు		
కు	తేది 17 నకు కుజుడు కుంభములో ప్రవేశించును. తే 21 దీన బుధుడు మీనమునకు వక్రించును. కుంభ, మీన, మేష, వృషభ ములలో చంద్రుడు.		
కే			
శ		గు రా	

అశ్విని [చూ, చే, చో, లా]

మీకు ఈ వారము యోగదాయకముగా వుంటుంది. ధనాదాయము బాగుంటుంది. కొత్తవారి పరిచయముచే విజ్ఞానాభివృదిచేసుకుంటారు. ఉత్తమ గ్రంథాలు చదువుతారు. పిల్లల అభివృద్ధికి ఏర్పాటు చేసిన పథకాలు ఫలించుతాయి. కోర్టు వ్యవహారములు మీ పరము తీర్పవుతాయి. ఉద్యోగస్తులకు హోదా పెరుగుతుంది. ఉపాధ్యాయులకు, పండితులకు, న్యాయవాదులకు మేలుకాలం. 16, 17 తేదీలలో కొత్తవారితో పరిచయము, విజ్ఞానగోష్ఠి, 20,21,22 తేదిలలో ధనలాభం, కార్యసాధన.

* భరణి [లీ, లూ, లే, లో] *

ఈ వారము మాట నేర్పరితనమువల్ల కార్యసాధన పొందుతారు. ధనాదాయము వృద్ధి అవుతుంది. ఉద్యోగస్తులకు అనుకూలం. ఖండినగల వ్యాపారస్తులకు ప్రయాణమువల్ల లాభము. బియ్యము వర్తకులకు మేలు కాలము. కవులకు, గాయకులకు, నటీనటులకు యోగ కాలము. 16, 17 తేదీలలో ప్రయాణము, బంధు సమాగమము, మృష్టాన్న భోజనము. 20, 21, 22 తేదీలలో ధనలాభము, కార్యసిద్ధి

* కృత్తిక [అ, ఈ, ఊ, ఏ] *

ఈ వారము మీకు శుభయోగము. బంధుమిత్రులను కలుసుకుంటారు. శుభకార్యాలోచనలలో పాల్గొంటారు. యత్న కార్య లాభం, వాహనయోగం వుంటాయి. పరోపకారము చేసి తృప్తి పొందుతారు. బంగారము, బట్టలు, నూలు వ్యాపారస్తులకు లాభం. కవులకు, గాయకులకు, కళాకారులకు, నటీనటులకు యోగకాలము. 16, 17 తేదిలలో ప్రయాణము, శుభకార్యాలోచన, విందు, వినోదము. 20,21,22 తేదీలలో ధనయోగం, కార్యలాభం.

*రోహిణి [ఓ, వా, వీ, వూ] *

ఈ వారము మీ ఆర్థికస్థితి అంత తృప్తికరంగా వుండదు. కార్యభారము ఎక్కువ. తలపెటిన పనులకు ఆటంకములు, త్రిప్పట, అకాలభోజనమువల్ల ఆరోగ్యము చెడే సూచనలు కనబడగానే శ్రద్ధ వహించండి. ఉద్యోగస్తులకు, రాజకీయవాదులకు మేలుగా వుంటుంది. కోర్టు వ్యవహారములు వాయిదా పడుతవి. 16, 17 తేదీలలో కార్యవిఫలత, గృహకలతలు. 18, 19 తేదిలలో మనోవ్యథ, అనారోగ్యము 20, 21, 22 తేదీలలో స్వల్ప ధనలాభము. పితృవర్గమునుండి సహాయము, కార్యసిద్ధి.

* మృగశిర [వే, వో, కా, కీ] *

ఈ వారం అంత యోగకరము కాదు. మిత్రులవల్ల ఆటంకాలు కలిగినా, ఎవరైతే సహాయపడరని అనుమానించారో వారి సహాయముతోనే కార్యసిద్ధి పొందగలుగుతారు. ఉద్యోగస్తులకు మొదట్లో ధనలోపమువల్ల ఒత్తిడివున్నా వారాంతమునకు కుదుటబడుతుంది. వ్యాపారస్తులకు మాంద్యము. 16,17 తేదీలలో నిశ్చయము లేని కార్యక్రమము. 18, 19 తేదీలలో ఆటంకములు, త్రిప్పట, శ్రమ. 20,21,22 తేదీలలో కార్యలాభము. అన్యదేశస్తులమైత్రి, విచిత్రవస్తు సంపాదన. ఇంట్లోవారి ఆరోగ్యము గురించి ఆందోళన.

* ఆరుద్ర [కూ, ఖ, జ, ఛ] *

ఈ వారము యత్నకార్యములకు ఆటంకములు కలుగుతాయి. బంధువులు వచ్చుట చేత ఖర్చులు ఎక్కువ; ఆర్థికముగా ఇబ్బంది. ఈశ్వరానుగ్రహమువల్ల కుటుంబకలతలు తగి మనశ్శాంతి బలము కలుగుటచే కలిగిన ఆటంకములు తొలగి కార్యలాభము పొందుతారు. 16, 17 తేదీలలో తీరకలే
కార్యక్రమము. 18, 19 తేదిలలో గృ
కలతలు, మనోవ్యథ, ఆర్థికలోపము, ఆటం
ములు. 20, 21, 22 తేదిలలో ధనలాభ
కార్యసాధన, మనశ్శాంతి, కోర్టు వ్య
హారములలో మీపరముగా తీర్పు.

* పునర్వసు [కే, కో, హా, హీ]

ఈ వారము మొదలుపెటిన పనులు ఫ
చక, కార్యభారము, ఖర్చులు ఎక్కువగు
ఇతరులకొరకు వ్యర్థముగా కష్టబడి విచా
ములకు లోనౌతారు. కోర్టువ్యవహారము
మీ పక్షముగా తీర్పుఅవుతవి. ఉద్యోగ
లకు మొదట్లోవున్న ఒత్తిడి క్రమముగా
తుంది. అపరదినులు, మినుములు, నువ్వు
ఉప్పు నూనె వ్యాపారస్తులకు లాభము. 1
17 తేదిలలో కార్యభారము, త్రిప్పట, 1
19 తేదీలలో ఆటంకములు, వివాదము, అ
ఖర్చులు. 20,21,22 తేదీలలో ధనలాభ
శాంతి, భార్య అనారోగ్యమువల ఆందోళ

*పుష్యమి [హూ, హే, హో, డా

ఈ వారము కార్యాచరణలో కలి
ఆటంకములను పట్టుదలతో ప్రయత్నిం
జయము సాధిస్తారు. ధనలోప
తీర్చుకుందికి ఋణము చేస్తారుగాని అం
లోనే మీకు రావలసిన డబ్బు అందు
చేతను వెంటనే తీర్చ కలుగుతా
యంత్రములవల్లగాని, వాహనములవ
గాని కలిగే ప్రమాదము జాగ్రత్తవల్ల ని
రణ కావచ్చును. ఇంజనీరింగుశాఖవా
భూస్వాములకూ, గనుల యజమానులకు క
ముతో కూడిన లాభయోగము. 16,17
లలో కార్యాచరణకు ప్రయత్నములు. 1
19 తేదీలలో ఆటంకములు, మనోవ్య
ఉద్యోగస్తులకు బదిలీ అయే సు
నలు, ప్రమాదాలు 20,21,22 తేదీలలో ల
యోగము. ఋణవిమోచన.

* ఆశ్లేష [డి, డూ, డే, డో]

ఈ వారము మాట్లాడుటలో వి
గల యుక్తివలననూ, అధికారము
వున్నవారి ఆదరణవల్లనూ గతవారము వి
కలిగిన ఆటంకములను తీర్చుకొని క
లాభము పొందుతారు. నూతనులతో ప
యము కలుగుతుంది. జ్యోతిష విద్యాగ
కాని, కవితాగోష్ఠిగాని జరిపించి విన
మును పొందుతారు. ఈశాన్యదిక్కున వ
ఆత్మబంధువుల క్షేమవార్త తెలియక
కొంతకాలమునుండి వున్న మనోవ్యథ
తుంది. గణిత శాస్త్రజ్ఞులకు, చిత్రక
లకు, వైద్యులకు యోగకాలము. 16,
తేదీలలో తీరికలేని కార్యక్రమము. 18
తేదిలలో ఆటంకములు. 20, 21, 22

★ నక్షత్రఫలితాలు ★

లలో ధనయోగము, కార్యసిద్ధివంటి శుభ యోగములు.

*** మఖ [మా, మీ, మూ, మే] ***

ఈ వారము మీకు ధనయోగం. ఇదివరకు కలిగిన కష్టములు తీరుతవి. నష్టము వస్తుందనుకున్న వ్యవహారము లాభదాయకముగా పరిణమిస్తుంది. భాగ్యాభివృద్ధి అవుతుంది. పిల్లల అభివృద్ధికోరకు వేసిన పథకాలు ఫలిస్తాయి. ఇంట్లో వున్నవారి ఆరోగ్యము బాగుపడుతుంది. శుభకార్యాలోచనలు చేస్తారు. ఉపాధ్యాయులకు, పండితులకు న్యాయవాదులకు మేలుకాలము. ఉద్యోగస్తులకు ప్రమోషను కలిగే సూచనలున్నవి. 16, 17 తేదీలలో ధనలాభం, కార్యసిద్ధి. 18, 19 తేదిలలో అలసటచే బద్ధకముగా వుంటుంది. 20, 21, 22 తేదిలలో భాగ్యవృద్ధి, వైద్య, జ్యోతిష శాస్త్రగోష్ఠి, విజ్ఞానార్జన.

*** పూర్వఫల్గుణి (పుబ్బ) ***
[మో, టా, టీ, టూ,]

గతవారము అసంపూర్తిగా వుండిపోయిన కార్యములు ఈ వారము లాభదాయకముగా పూర్తి అవుతాయి. బంధుమిత్రులతో కలిసి కవితాగోష్ఠి, సంగీతసభలవంటి వినోదములలో పాల్గొంటారు. ఉద్యోగస్తులకు బాధ్యతలు ఎక్కువ. ఇంట్లోవారి ఆరోగ్యము బాగుపడుటచే కొన్నాళ్ళనుండి వున్న ఆందోళన తొలగుతుంది. వెండి, బియ్యము, ప్రత్తి, దూది, నూలు వ్యాపారస్తులకు యోగకాలము. కవులకూ, గాయకులకూ, కళాకారులకూ యోగకాలము. వ్యవసాయదారులకు లాభము. 16, 17 తేదిలలో ప్రయాణము, ధనయోగము, కార్యలాభము. 18, 19 తేదీలలో చాంచల్యము. 20, 21, 22 తేదిలలో బంధుదర్శనము, మృష్టాన్న భోజనం, వినోదము.

*** ఉత్తరఫల్గుణి (ఉత్తర) ***
[టే, టో, పా, పీ]

ఈవారం మీకు ఉద్యోగములో హోదా, ఆదాయము ఎక్కువవుతాయి. గతవారము పూర్తికాకుండా నిలిచిపోయిన పనులు ఈ వారం లాభకరముగా పూర్తిఅవుతవి. పరోపకారమువల్ల కీర్తి పొందుతారు. కోర్టు వ్యవహారములు అనుకూలిస్తాయి. మీకు వాహనయోగము; ఇంట్లో వున్న స్త్రీలకు అలంకారప్రాప్తి. విలువగల వస్తువుల క్రయవిక్రయములలో వర్తకులకు లాభము. కవులకు, గాయకులకు, కళాకారులకు నటీనటులకు యోగకాలం 15, 17 తేదిలలో ప్రమోషను, ధనలాభము. 18, 19 తేదీలలో ప్రయాణము. 20, 21 22 తేదీలలో కార్యలాభము. శుభకార్యాలోచన, విందు, వినోదము.

*** హస్త [పూ, ష, ణ, ఠ] ***

ఈ వారము డబ్బుకు ఇబ్బంది ఎక్కువ. పెద్ద బాధ్యతలు పైనివేసుకొని బాధపడతారు. గృహకలతలు కలుగుతాయి. అకాల భోజనముచేత శిరోవ్యాధి, కళ్లుమంట మొదలగు అనారోగ్యసూచనలు కనబడగానే శ్రద్ధ వహించండి. రాజకీయసంబంధమగు పనులవల్ల ప్రయాణము చేయవలసి వచ్చును. ఉద్యోగస్తులకు ట్రాన్సఫరు కావచ్చును లేదా శలవుపెటవచ్చును. అటవిక వస్తువుల వర్తకులకు లాభం. 16, 17 తేదిలలో తేమలని కార్యక్రమము. 18, 19 తేదిలలో ఆటంకములు, గృహకలతలు అనారోగ్యము. 20, 21, 22 తేదీలలో పితృవర్గమునుండి సహాయము, కార్యలాభము.

చిత్త [పే, పో, రా, రీ]

ఈ వారము మొదటి భాగము మీకు ఏ పని చేసిందికి తోచనిస్థితి వుంటుంది. ఉద్యోగస్తులకు అధికారుల ఒత్తిడి. వ్యాపారస్తులకు ఆందోళన. వారము రెండవభాగములో కార్యలాభము. ఇంట్లోవున్న వృద్ధుల అనారోగ్యము చికాకు కలుగజేస్తుంది. 16, 17 తేదీలలో అనిశ్చిత కార్యక్రమము. 18, 19 తేదిలలో ఆటంకములు, ఆర్థిక ఇబ్బంది, అనారోగ్యముచే ఆందోళన. 20, 21, 22 తేదిలలో ప్రయాణము, మిత్రసహాయము, అన్యదేశస్తులతో పరిచయము, విచిత్రవస్తు సంపాదన.

*** స్వాతి [రూ, రే, రో, తా] ***

ఈ వారము మీకు యోగము తక్కువ. ఏ పని చేసిందికి మనస్సుకు సమాధానముగా వుండదు. దైవబలమువల్ల వారాంతానికి మీ ప్రయత్నములు సుముఖమవుతాయి. ఇంట్లో వారి ఆరోగ్యము చెడుటచేత మనోవ్యథ. వ్యాపారస్తులకు నిరాశ. ఉద్యోగసులకు వారాంతమందు మేలు. 16, 17 తేదిలలో నిలకడలేని స్థితి 18, 19 తేదిలలో ఆటంకములు, అనారోగ్యముచే చింత. 20, 21, 22 తేదిలలో ప్రయాణము, మిత్రసహాయము, సజ్జనదర్శనము, వేదాంతచర్చ, కార్యలాభం.

విశాఖ [తీ, తూ, తే, తో]

ఈ వారమంతా కార్యభారముతో నలిగిపోతారు. మీ పనులు చేసుకొనుటే కష్టమవుతూ వుండగా, పైవారి పనులు కూడా పైన వేసుకొని చెయ్యలేక నిందలపాలౌతారు. కోర్టువ్యవహారములలో జయము పొందుతారు. ఇచ్చిపుచ్చుకునేపట్ల నీచులతో వివాదమువల్ల మనోవ్యథ పొందుతారు. భార్య ఆరోగ్యము కలవరపెడుతుంది. 16, 17 తేదిలలో ఉద్యోగస్తులకు ఒత్తిడి వున్నా తోటివారి సహకారమువల్ల తట్టుకుంటారు. 18, 19 తేదీలలో కార్యవిఘ్నము, నిందలు, భార్య ఆరోగ్యచింత. 20, 21, 22 తేదీలలో ధనయోగము, కార్యలాభము.

అనూరాధ [నా, నీ, నూ, నే]

ఈవారము డబ్బుకు ఇబ్బంది ఎక్కువ. ప్రయత్నించిన పనులకు ఆటంకాలు కలుగుతున్నా మీ పట్టుదలవల్ల తుదకు జయం పొందుతారు. దెబ్బలు తగిలే ప్రమాదము జాగ్రతవల్ల తప్పవచ్చును. గనుల యజమానులకూ, లోహపుసామానుల వర్తకులకూ కష్టముతోకూడినలాభము. ఇంజినీరింగు, పోలీసు శాఖలలో వారికి మేలుకాలము. 16, 17 తేదీలలో తీరుబడిలేని కార్యక్రమము. 18, 19 తేదీలలో ప్రమాద

—ధరలు:—

నూలు, వస్త్రములు: మార్పు లేదు.

నూనె దినుసులు: నిలబాటుగా వుండును.

పంచదార: సమస్థాయిలో వుండును.

బెల్లము, చింతపండు: తగ్గుదలలో వుండును.

ఆహారధాన్యములు: మందముగా వుండును.

పప్పుదినుసులు: నిలబాటుగా వుండును.

వెండి, బంగారము: స్వల్ప తేడాలో వుండును.

ఎండలు ఎక్కువగా వుండును. అచ్చటచ్చట వర్షించును.

* * *

జన్మనక్షత్రము బట్టిగాని, జన్మనక్షత్రము నెరుగనివారు నామనక్షత్రము (వారి వారి పేరు ననుసరించి పేరు మొదటి యక్షరము)ను బట్టిగాని ఫలితాలు తెలుసుకోనునది. కృష్ణుడను పేరునకు మృగశిరా నక్షత్రమును, వృషుడను పేరునకు స్వాతియు, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్తయును, క్షేత్రపాలుడనే పేరునకు హస్తయును, భీముడు, భైరవుడు అనే పేర్లకు పూర్వాషాఢయును చూచుకోనునది.

సూచన, ఆటంకములు. 20, 21, 22 తేదీలలో ధనాదాయము, కార్యసాధన.

జ్యేష్ఠ [నో, యా, యీ, యూ]

ఈ వారము మీకు యోగప్రదము. క్రొత్తవారితో పరిచయము కలుగుట, శుభవార్త వినుటవంటి మంచి ఫలితాలు కలుగుతాయి. మీ ప్రజ్ఞవల్లనూ, అధికారులసహాయమువల్లను యత్న కార్యములు నెరవేరుతవి. అందువల్ల ధనాదాయము వృద్ధి పొందుతుంది. దగర బంధువుల ఆరోగ్యము బాగుపడుతుంది. కవులు క్రొత్తరచనలు మొదలుపెడతారు. డాక్టర్లకు లాభం. చిత్రకారులకు, నటీనటులకు మంచికాలము. 16, 17 తేదీలలో విరామములేని కార్యక్రమము. 18, 19 తేదీలలో నిలకడలేనిస్థితి. 20, 21, 22 తేదిలలో ధనలాభము, కార్యసిద్ధి, మిత్రసమాగమం, కుశలవార్త.

*** మూల [యే, యో, బా, బీ] ***

ఈ వారము మీ ఆలోచనలప్రకారము కార్యనిర్ణయముచేసుకొని లాభం పొందుతారు. ఆరోగ్యం బాగుపడుతుంది. ఆర్థికలాభమువల్ల మానసికోత్సాహము, భాగ్యవృద్ధి, కలుగుతాయి పిల్లల మేలుకొరకు కొన్ని యేర్పాటు చేస్తారు. వర్తకులకు ప్రయాణమువల్ల లాభం. ఉపాధ్యాయులకు, పండితులకు, న్యాయవాదులకు యోగకాలము. 16, 17 తేదిలలో కోరు వ్యవహారములు అనుకూలముగా తీర్పు అవుతవి. 18, 19 తేదిలలో నిలకడలేని స్థితి, ప్రయాణము. 20, 21, 22 తేదిలలో ధన, భాగ్యవృద్ధి, కార్యసిద్ధి.

పూర్వాషాఢ [బూ, ధ, భా, ఢ]

గత వారముకన్నా ఈ వారము యోగప్రదము. అసంపూర్తిగా వుండిపోయినపనులు లాభకరముగా ముగుస్తాయి. కవులు, గాయకులు మొదలగు కళాకారులతో వినోదముగా గడుపుతారు. బంధువులతో శుభకార్యాలోచన, మృష్టాన్నభోజనము. దూరమందున్న ఆత్మీయుల కుశలము తెలిసి సుఖము పొందుతారు. వెండి, బియ్యము, బట్టల వర్తకులకు లాభయోగము. కవులకు, గాయకులకు, కళాకారులకు మేలుకాలము. 16, 17 తేదీలలో కార్యనిర్ణయము. 18, 19 తేదీలలో ప్రయాణము, శ్రమ. 20, 21, 22 తేదిలలో బంధుదర్శనము, కార్యలాభము, వినోదము, విందు.

ఉత్తరాషాఢ [బే, బో, జా, జీ]

ఈ వారము మీకు యోగదాయకము, ధనాదాయము బాగుంటుంది. యత్న కార్యములు ఫలిస్తాయి. పరోపకారము చేస్తారు. పుణ్యకార్యములలో పాల్గొంటారు. శుభకార్యాలోచనలు చేస్తారు. వాహనయోగము. ఉద్యోగస్తులకు ప్రమోషను కలుగుతుంది. బంగారము, వజ్రములవంటి ఖరీదైన పరుకుల క్రయవిక్రయములలో వర్తకులకు లాభము. 16, 17 తేదీలలో పరోపకారము, ధనలాభము. 18, 19 తేదీలలో ప్రయాణము. 20, 21, 22 తేదీలలో శుభకార్యాలోచన, విందు వినోదము.

శ్రవణము [జూ, జే, జో, ఖా]

ఈ వారము మీకు యోగదాయకము కాదు. మీరు తలపెట్టే కార్యములకు మీకు తెలియకుండా కొందరు ఆటంకములు కలుగజేస్తారు. కార్యభారమువల్ల, అకాలభోజనమువల్ల శరీరస్థితి చెడకుండా శ్రద్ధతీసుకోవడము మంచిది. ఉద్యోగస్తులకు హోదా పెరగడముతో క్రొత్త బాధ్యతలు కలుగుతాయి. రాజకీయవాదులకు మేలు. ఆటవిక ఫలసాయముల, గోధుమవంటి ఆహారధాన్యాల వర్తకులకు లాభము. 16, 17 తేదిలలో క్రొత్తపనుల ప్రారంభం. 18, 19 తేదీలలో కార్యభారముచే త్రిప్పట, అనారోగ్యము. 20, 21, 22 తేదిలలో బంధుసహాయము, స్వల్పలాభము.

ధనిష్ఠ [గా, గి, గూ, గే]

ఈ వారము ధనలోపమువల్ల అనుకున్న పనులు నెరవేరవు. మిత్రులని నమ్మినవారే సమయమునకు సహాయముచెయ్యరు. కాని ఇంతవరకు తటస్థముగావున్న వ్యక్తి చేసే సహాయమువల్ల వారాంతమునకు కార్యసిద్ధి పొందుతారు. వర్తకులకు వారాంతమున లాభిస్తుంది. ఉద్యోగస్తులకు క్రమేణా అధికారుల ఆదరణ వుంటుంది. 16, 17 తేదిలలో త్రిప్పట, ధనాభావం. 18, 19 ఆటంకాలు. 20, 21, 22 ప్రయాణము, మిత్రసహాయము, కార్యసిద్ధి విదేశీయుల మైత్రి, విచిత్రవస్తు సంపాదన.

*** శతభిషం [గో, సా, సీ, సూ] ***

ఈ వారము కార్యాచరణలో ఆటంకాలు కలుగుతాయి. కాని దైవముపై భారము వేసి కార్యసిద్ధిని పొందుతారు. ఆత్మీయుల ఆరోగ్యముగురించి కొంత ఆందోళన కలుగుతుంది. ఉద్యోగస్తులకు అస్థిమితముగా వుంటుంది. వ్యాపారస్తులకు సంకోచము. 16, 17 నిలకడలేని స్థితి. 18, 19 అవాంతరాలు, ఆరోగ్యచింత. 20, 21. 22 ధనలాభము, కార్యసిద్ధి, ఆధ్యాత్మికచింత.

పూర్వాభాద్ర [సే, సో, దా, దీ]

ఈ వారము అనుకున్న సొమ్ము చేతికిరాక ఖర్చులు ఎక్కువగుటచే అశాంతి కలుగుతుంది. మీ పనులేకాకుండా ఇతరులకొరకు శ్రమపడి మాట దక్కక నిందపాలౌతారు. కోరు వ్యవహారములు అనుకూలిస్తవి. ఉద్యోగస్తులకు బదిలీవంటి క్రొత్త సమస్యలు, శెలవు పెట్టుట అవుతవి. వర్తకులకు అశాంతి. వ్యవహారముపట్ల తగాదాలు. భార్యకుగాని ఇంట్లో మరే స్త్రీకిగాని ఆరోగ్యభంగముచే చింత. 16, 17 కార్యభారము త్రిప్పట. 18, 19 ఆటంకములు, వివాదాలు, 20, 21, 22 ప్రయాణము కార్యలాభము.

*** ఉత్తరాభాద్ర [దూ, శం, ఝా, థా]***

ఈ వారము ఆశించినట్లుగా పనులు జరగవు. ధనాభావమువల్ల ఇబ్బంది పడవలసివస్తుంది. ఆప్తులకు సహాయముచేయుటకు పూనుకొని, నెరవేరక మాటపడి మనోవ్యథ పొందుతారు. దెబ్బలుతగిలే ప్రమాదము జాగ్రత్తవల తప్పవచ్చును. భూస్వాములకు, యంత్రములు నడుపు నిపుణులకు, రసాయన శాస్త్రజ్ఞులకు, గనుల యజమానులకు మేలుకాలము. 16, 17 కార్యాలోచన. 18, 19 ఆటంకములు, నిందలు. ప్రమాదసూచన. 20, 21, 22 కార్యలాభము.

*** రేవతి [దే, దో, చా, చీ] ***

ఈ వారము మీకు యోగప్రదము. అధికారుల సహాయము, మీ పలుకుబడి, బుద్ధిబలమువల్ల గతములో కలుగుచుండిన ఆటంకములను గడచి కార్యసిద్ధిని పొందుతారు. బంధుసహాయముకూడా కలుగుతుంది. ఆర్థికస్థితి మెరుగుగా వుంటుంది. 16, 17 తొందరలు తగ్గి కార్యక్రమము ఒక రూపములోకి వస్తుంది. 18, 19 చాంచల్యము. 20, 21, 22 తేదీలలో మిత్రలాభము, ధనాదాయము, కార్యానుకూలత. కవులకు, కళాకారులకు, నటీనటులకు యోగకాలము. ★

★ విశాలాక్షమ్మ పిన్ని ★

(27 వ పేజీ తరువాయి)

నాటి తాను పెంచినపిల్లి కూనకి 'కృష్ణుడు' అని పేరుపెట్టింది. ఏడాదైనా నిండక మునుపే దాని బ్రతుకూ తెల్లవారిపోయింది. చచ్చిపోయిన మూడు పిల్లికూనలలోకీ ఆ కృష్ణుడంటే ఆమెకు మరీ ప్రాణం. అంత చురుకైనదీ, ప్రేమ తెలిసిందీ ప్రపంచంలో మరో పిల్లికూన ఉండదని ఆమె నమ్మకం. మూడో పిల్లికూనకి-దేవుళ్ళ పేరు అచ్చి రావడంలేదని 'ఎల్లప్ప' అని పేరు పెట్టుకుంది. మూడేళ్లు కాబోలు బ్రతికి తనను అన్యాయంచేసి అది కళ్ళు మూసుకుంది. ఇప్పుడు పెంచుతున్న పిల్లికూనపేరు టిస్ టిస్!

మొదట ఒక అరగంటసేపు సీతాపతికి అక్కడ బెరుకు బెరుగ్గా అనిపించింది. తరువాత-విశాలాక్షమ్మగారి ప్రసంగ నైపుణి, మనో మార్దవం, ముఖ్యంగా తనపట్ల ఆమె చూపుతూన్న అవ్యాజ వాత్సల్యం అతనిని పూర్తిగా వశం చేసుకున్నాయి. 'అండీ!' అని తనను మన్నించ నక్కర లేదనీ, ఆప్యాయంగా నోరార 'పిన్నీ' అని పిలువ వలసిందనీ ఆమెచేసిన ఆదేశాన్ని అతడు సులువుగానే పాలించ గలిగాడు.

మరదలు గారీ మూడు సార్లువచ్చి పిలిచి వెళ్ళిన తరువాత రెండు జాములికి ఆ రోజున సీతాపతి ఆ త్తవారింటిని తిరిగి వెళ్ళాడు.

ఆ మర్నాడు విశాలాక్షమ్మపిన్ని అతన్ని భోజనానికి పిలిచింది. ఆనాడు సీతాపతి ఆమె ఇంట్లో మరింత చనువుగా మెలిగాడు. ఆరోజంతా అక్కడే గడిపాడు. కొంతసేపు ఆమె అతనిచేత భాగవతం చదివించింది. మరికొంతసేపు తాను అధ్యాత్మ రామాయణ కీర్తనలూ, తరంగాలూ పాడి వినిపించింది. రాత్రి కూడా అక్కడే భోంచేసి, అత్తవారింటికి తిరిగి వస్తూ—అంత సరళ హృదయ అంత మాటకారి ఊరందరికీ గయ్యాళి గంపగా ఎందుకు కన్పిస్తున్నదా అనీ, అంత ఉత్తమురాలిని భర్త ఎందుకు వదలిపెట్టాడా అనీ సీతాపతి ఆశ్చర్యపోయాడు.

* * *

మనస్సులో ఆందోళనతో, మాటి మాటికీ ముఖంమీద పడుతున్న క్రాపింగుతో, ప్రయాణంలో మాసిపోయిన దుస్తులతో పిచ్చివాడిలాగ సీతాపతి ఆ ఉదయం విశాలాక్షమ్మ పిన్ని ఇంటివేపు నడచిపోతున్నాడు. అతని మనస్సు మనస్సులో లేదు. ముందు వెళ్ళి పిన్ని ఎదుటవాలాలి! ఆమెకు వైద్య సహాయం సరిగ్గా జరుగుతూందో లేదో! అవసరమైతే పట్నం వెళ్ళి పెద్ద డాక్టరును తీసుకొని వచ్చి అయినా సరే, పిన్ని ప్రాణం కాపాడి తీరాలి!

గడిచిన రెండేళ్లలోను అయిదారు సార్లయినా ఏదో వంక పెట్టుకుని తానా ఊరు వచ్చాడు. అంతకు ముందు ఎన్ని పండుగలకు రమ్మని మామగారు ప్రాధేయపడినా, ఏదో వంక చెప్పి ఎగకొడుతూ వచ్చిన తాను విశాలాక్షమ్మ పిన్నితో పరిచయమైన తరువాత ఆ ఊరు ప్రయాణం అంటే అమితోత్సాహంతో బయలుదేరేవాడు. పేరుకు మామగారింట్లో అతిథిగాని, ప్రొద్దస్తమానం పిన్ని గారింట్లోనే కాలక్షేపం! సగంరోజులు తిండికూడా అక్కడే! ఆమె ప్రసంగాలు వింటూంటే రోజులు నిమిషాల్లాగ గడిచిపోయేవి!...చిన్ననాడే మాతృవియోగం కలిగిన తనకు ఆలోటును ఆమె భర్తీ చేసింది...

అమితాందోళనతో పిన్నమ్మ ఇంటికి నడిచిపోతున్న సీతాపతి. మనస్సులో తాను 'పిన్ని'తో గడిపిన రోజులన్నీ సినీమా చిత్రంలాగ పరుగులు పెడుతున్నాయి.

క్రితం సారి ఆ ఊరువచ్చి తిరిగివెళ్ళే రోజున తమ ఇంటి పైమెట్టుమీద నుంచుని, "మళ్లీ ఎప్పుడొస్తావో నాన్నా! ఎక్కడున్నా, ఏం చేస్తున్నా ఈ పిన్నిని మాత్రం మరచిపోకేం!" అన్న పిన్నమ్మ మాటలు జ్ఞాపకం వచ్చి అతని కళ్ళవెంట నీళ్ళు తిరిగినయి. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ, నవ్విస్తూ తనని సాగనంపే పిన్ని ఆసారి ఎందుకో చిత్రంగా మాట్లాడింది. రానున్న ఆపదలు తమ నీడలను ముందుగానే ప్రసరింప జేస్తాయనే ఇంగ్లీషు సామెత నిజమే నేమో!

* * *

తనవశంలో లేకుండా గాలిదుమారంలాగ విజృంభించి మెదడునంతా అల్లకల్లోలం చేస్తున్న అనేక విధాల ఆలోచనలతో మాటి మాటికీ ముఖంమీద పడుతున్న జుట్టు పైకి ఎగదోసుకుంటూ, వడివడిగా నడిచి పోతున్న సీతాపతికి విశాలాక్షమ్మ పిన్ని ఇల్లు ఇంకో పది అడుగులు ఉందనగా అక్కడినుంచే వస్తూన్న మామగారు ఎదురయాడు. "ఏమోయ్! ఎప్పుడు రావడం? అంతా ఖులాసానా?" అని పలకరించాడాయన. ఆ ప్రశ్న వినిపించుకోకుండా సీతాపతి "మా పిన్నికెల్లా ఉంది? మరేమీ ప్రమాదం లేదు గద" అని ఆదుర్దాగా ఎదురు ప్రశ్న వేశాడు. ఏమని చెప్పటానికీ నోరాడక ఆయన—" చూద్దుగాని రా! పాపం నీకోసం అదేపనిగా కలవరిస్తూంది" అన్నాడు.

మెట్లెక్కి వసారాలోకి వెళ్ళగానే టిస్ టిస్ అతన్ని గుర్తుపట్టి 'మ్యావ్' 'మ్యావ్' అంటూ వచ్చి అతని పాదాలు నాకడం మొదలు పెట్టింది. దాన్ని చేతులోకి తీసుకుని మృదువుగా తల నిమురుతూ సీతాపతి మామగారితో సహా హాల్లోకి వెళ్లాడు.

హాల్లో గోడప్రక్కగా మంచంమీద మెడవరకు తెల్లటి దుప్పటి ముసుగులో, ముఖాన అర్ధణా కాసంత కుంకుమబొట్టుతో విశాలాక్షమ్మ పిన్ని పడుకుని ఉంది గురక పెడుతూంది. కళ్లు అర్ధనిమీలితాలుగా ఉన్నాయి బాహ్య చైతన్యం ఏమీ ఉన్నట్టు లేదు. సీతాపతి లోపలకు వెళ్ళగానే టిస్ టిస్ అతని చేతుల్లోనుంచి దూకి, వెళ్ళి విశాలాక్షమ్మగారి పొట్టమీద ఎక్కికూచొని 'మ్యావ్' 'మ్యావ్' అని హృదయవిదారకంగా అరవడం మొదలు పెట్టింది. ఆ స్థితిలో పిన్నిని చూడగానే సీతాపతి దుఃఖం కట్టలు త్రెంచుకుని పైకి వచ్చింది. 'పిన్నీ! 'పిన్నీ! అంటూ విశాలాక్షమ్మగారి మంచం మీద వాలి వెక్కి వెక్కి ఏడవడం మొదలు పెట్టాడు.

ఆగొంతు గుర్తుపట్టి విశాలాక్షమ్మగారు మెల్లగా కళ్లు తెరిచి, గొణుగుమాటలతో అంది "...వచ్చావా నాన్నా!...మీ బాబాయితో పాటు నువ్వూ నాకింక కనపడవనుకున్నా..."కష్టంమీద దుప్పటి ముసుగులో నుంచి చెయ్యి పైకితీసి, అంతకు ముందే తన ఆస్తి అంతా సీతాపతికి దఖలుపరుస్తూ వ్రాయించి ఉంచిన విల్లు అతనికందించింది. సీతాపతికిదేమీ అర్థంకాక, "ఏమిటిదంతా పిన్నీ!...నీకొచ్చిన భయమేమీ లేదు...రోగం తిరుగు ముఖం పడుతుంది..." అన్నాడు గద్గద స్వరంతో. ఆమాటలకు విశాలాక్షమ్మగారి ముఖంమీద ఒక విచిత్రమైన నవ్వు రేఖా మాత్రంగా తోచింది. "...వెర్రినాన్నా!... ఇంక నీకు 'పిన్ని' లేదు...మీ బాబాయి కనిపిస్తే మాత్రం మీ పిన్నిని గురించి చెబుతావు గదూ!...అన్నట్టు—ఈ టిస్ టిస్... వాక్యం పూర్తి చేయలేకపోయింది అంతలో ఆమె కళ్లల్లో చూపు మారిపోయింది. నలుగురూ చేరి భూశయనం చేస్తూ ఉండగానే హంస లేచిపోయింది.

గుండెల్లో బరువంతా తీరిపోయేదాకా చంటిపిల్లవాడులాగ సీతాపతి పిన్నమ్మ శవం మీద పడి ఏడిచాడు. బుజం తడుముతూ అతన్ని ఓదారుస్తూ ప్రక్కన కూచున్న అతని మామగారు వేదాంతిలాగ ఆకాశంలో ఎక్కడికో చూస్తూ గొణిగాడు: "అనుబంధాలు చిత్రంగా ఏర్పడుతూ ఉంటాయి!" అని.

★

నా సూట్‌కేసు

"చంద్ర"

ప్లాట్ ఫారం మీదికి బండి అప్పుడే వచ్చి నిల్చింది. స్టేషనంతా ఒకటే కోలాహలంగా వుంది. ఎక్కేవాండ్లు, దిగేవాండ్లను దిగనీయకుండ, ఒకరిని ఒకరు తోసుకొని ఎక్కుతున్నారు. సామాన్లుండే వారు వాటిని కిటికీలలోనుంచే లోపలికి నెట్టుతున్నారు. మధ్యలో 'చుట్ట, బీడీ, కిళ్ళి, సిగరెట్' అనీ, 'కాఫీ, టీ సార్' అనీ అమ్మేవాండ్లుఅరుస్తూ ఈ ప్రక్కనుంచి ఆ ప్రక్కకు పరుగెత్తుతున్నారు.

నేనూ అప్పుడే సూట్ కేస్ చేతిలో పట్టుకొని, చిన్న సెకండుక్లాసు కంపార్టుమెంటు ఒకటి ఖాళీగావుంటే, దాంట్లోకి ఎక్కి, సూట్ కేసును పై బెర్తులో పెట్టి కూర్చున్నాను. సుశీల కూడా నావెనకే ఎక్కి, కిటికీ వోర ఖాళీగా వుంటే, కూర్చుంది.—తొందర్లో తొందర తల్లో పూలు ముడుచుకొంటూ.

తరవాత నాప్రక్క తిరిగి, చిన్న నవ్వు నవ్వి, "ఏమండీ. సూట్ కేస్ అదీ భద్రంగా పెట్టుకున్నారా?" అని అడిగింది.

"ఎదురుగుండా నే వుంది, కనిపించ లేదా?"

'మీ పర్సు!'

"వకీలు కివ్వాల్సింది, మూడు వందలు, సూట్ కేస్ లో దస్తావేజుల్లో పెట్టాను. మిగతా వంద నాదగ్గి రే వుంది." అని అన్నాను ఇట్లాంటి సమయాలలో ఆడవాళ్లకు ఉండే అతి జాగ్రత్తను మెచ్చుకుంటూ.

"ఎక్కడ పెట్టుకుంటే ఏం, మీ మతిమరుపులో దాన్ని కాస్తా పారేసుకోకుండా వుండాలి గాని-జాగ్రత్త సుమండీ, మన సర్వస్వం ఇప్పుడు దాంట్లో నేవుంది"

"అబ్బా నాకు తెలీదూ, నువ్వు వేరే చెప్పాలా?"

"వకీలు గార్ని రేపే కలుస్తారా?"

"ఏం, వాయిదా ఇంకా మూడురోజులుందిగదా? ఆఁ. అది అవగానే ఇంకో రెండు రోజులుండి సోమవారంరాత్రో, మంగళవారం తెల్లవారో వచ్చేస్తా."

"అంటే దగ్గరదగర వారంరోజులేనా?" అని ఆశ్చర్యంతోనూ, బెంగతోనూ అడిగింది సుశీల.

"ఏం, ఏం?"

"నేనంతవరకూ ఒక్కతెనూ ఉండలేనమ్మా, అదీ ఆయింట్లో."

"అంత భయమైతే, మీ అన్నయ్య వున్నాడుగా, ఊళ్ళో. అక్కడికెళ్ళు."

"అట్లాగనా అంటారుగాని, పోనీ నేనే పనిఅయిపోగానే వెంటనే తిరిగి వచ్చేస్తాలే అని చెప్పరుగదా!" అని దెప్పి పొడిచింది.

గంట కొట్టారు. గార్డు విజిల్ కూడ వినబడింది. కాని ఇంకా బండి బయల్దేరలేదు. "సరే, టైం అయింది, దిగుసుశీ" అని నేను అనేంతలో, ఎక్కడినుంచి వచ్చిందోఏమో ఒక వన్నెల విసనకర్ర. హేండ్ బాగ్ చేతితో పట్టుకొని, తొందర తొందరగా వచ్చి ఎక్కింది. వెనకనే రైల్వే పోర్టరు ఒకడు బెడ్డుతోసహా గబగబా లోపలికెక్కి, నాకెదురుగా ఉన్న బెరుపెన పెట్టి నిల్చున్నాడు. ఆమె హేండ్ బాగ్ లోనుంచి పర్సు తీసి, వాడికి చిల్లర ఇచ్చింది. వాడు దిగిపోయాడు.

సుశీలకూడ వాడివెనకనే క్రిందకు దిగి, నాకెదురుగాకూర్చున్న ఆమెను గమనిస్తూ, "భద్రంగా వెళ్ళిరండి, వేగిరం—సూట్ కేస్ జాగ్రత్తసుమండీ, మన ఆస్తంతా ఆ దస్తావేజుల్లోనేవుంది" అంది. నేను ఇంకా ఎన్నిసార్లు 'జాగ్రత్త సుమండీ, జాగ్రత్త సుమండీ,' అని చెప్తుందో అని సుశీలనే చూస్తున్నాను.

ఇంతలో బండి బయల్దేరింది. సుశీల కిటికీ పట్టుకొనే ఇంకా నడచి వస్తూంది, "నేను చెప్పింది జ్ఞాపకం ఉంచుకొంటారా?" అని అడుగుతూ.

"ఆఁ, సరేలే. ఇంక వుండు. ఎంత దూరం అట్లా వస్తావ్? భయంగా వుంటే మీ అన్నయ్య ఇంటికి వెళ్ళు. నేనుగూడ త్వరగా వచ్చేస్తాలే," అని అన్నాను.

సుశీల కిటికీ వదిలేసి, చెయ్యాడిస్తూ అక్కడే నిల్చుంది. నేనుగూడ కిటికీలోనుంచి తలబయటికి పెట్టి, కంటికి మరుగయ్యేదాకా చెయ్యి ఆడిస్తూనే వున్నాను.

* * *

బండి ప్లాట్ ఫారందాటగానే, టిక్కెట్టు తీసి పర్సులో పెట్టి, పర్సు భద్రంగా కోటు జేబులో దాచాను. సిగరెట్టు అంటించి ... పీటు ఒకసారి కర్చీఫుతో దులిపి, తిరి... కూలబడ్డాను-దావా సంగతులు నెమరు వే...కొంటూ—

ఎదురుగా కూర్చున్న అమ్మాయి డాబు... హేండ్ బాగ్ లో నుంచి ఓ ఇంగ్లీషు నవ... తీసి చదవడాని కుపక్రమించింది. ఆ సె... పూసుకొన్న సెంటు వాసనకూ, కిటికీలో నుంచి వస్తున్న చల్లటిగాలికీ, కొంచం సే...ట్లోనే మంచినిద్ర వచ్చింది. లేచి సూట్ కేస్ ను ఒకమూలగా తోసి, పై బెర్తుమీ...కెక్కి పడుకొన్నా. ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో గాని, గాఢంగా నిద్రపోయుండాలి.

తెల్లవారుతూండగా మహబూబ్ నగర రాగానే, మొహం కడుక్కొని, వేడివేడి టీ త్రాగి, హైద్రాబాదు చేరుకొనే సరి... ఎనిమిది గంటలయింది. బండి స్టేషనులో నిలవడంతోటే, ఆ అమ్మాయే ముందర దిగిపోయింది-పెట్టె, బెడ్డింగు తీసుకొని.

నేను, తాపీగా, సూట్ కేస్ తీసుకొని, గేటులో టిక్కెట్టిచ్చేసి, హైకోర్టు దగ్గరగా వున్న హోటల్లో రూం తీసుకొన్నాను. బాయ్ వచ్చి రూం చూపించగానే, సూట్ కేస్ బెడ్ మీద పెట్టి, స్నానం చేసి వద్దామని పెట్టె తీయబోయాను.

అంతే నిల్చున్న వాడినల్లా అట్లాగే కొయ్యబారి పోయాను!

సూట్ కేస్ మారిపోయింది!!

దావా ఏం కావాలి? దావా కాగితాల్లో కూడా ఉన్న మూడువందలు ఏం కావాలి?

పాపం, సుశీల చెప్పిన జాగ్రత్త, జాగ్రత్త అంతా...

స్టేషనులో చెప్పినవి ఒక్కొక్కటే జ్ఞాపకానికి వచ్చాయి. దాంతో ఈ సంఘటన తలుచుకొంటూంటే, నవ్వు కూడా వచ్చింది. ఇప్పుడిక్కడుండి ఏం చేసేదో! పెట్టె తెరవడానికి వస్తుందేమోనని పర్సులో నుంచి తాళం తీసిచూశాను. సరిగా అట్లాంటి పెట్టే గాబోలు, వెంటనే వచ్చేసింది. తెరి... చూచాను. నాకు నవ్వాగింది కాదు.

నవ్వుతూనే, చేత్తో అన్నింటికి మీ... వుండే దాన్ని తీశాను. మంచి ఎరుపు కలరులో, జిగజాలు కుట్టిన జార్జెట్టు చీర నాచేతిలో గాలికి రెపరెప కొట్టుకుంటూంది నాకేదో ఖుషీగా వుంది, దస్తావేజులు

★ నా సూటు కేసు ★

డబ్బూ అన్నీ పోయివాయే అని కూడ లేకుండ—ఆ చీరను ఇటు అటూ త్రిప్పి చూచి ప్రక్కమీద పారేశాను. ఇంకోటి తీసే సరికి, తెల్లగా ఇస్త్రీ చేసిన బాడీ వచ్చింది. ఎందుకో దాన్ని ఓసారి వేసుకు చూడాలనిపించింది. ఏమిటో అసహ్యం వేసింది, వెంటనే దాన్నికూడా ఆ ప్రక్కమీదే పారేశాను. ఆ పెట్టె నిండా ఇవే. సిల్కు చీరలూ, పావడాలు, బాడీలు, అద్దం, దువ్వెన్నా, రుమాళ్లు, తువాళ్ళు క్లీనుగా అమర్చబడివున్నాయి. ఆ పెట్టె, రైలులో నాకెదురుగ కూర్చున్న ఆ అమ్మాయిదే అయివుండాలి.

తీసినవన్నీ అట్లాగే బెడ్డుమీద పారేసి, స్నానం చేసొద్దామని ఆమె తువ్వాళ్ళు రెండు తీసుకున్నా ఆమెవి ఎందుకు వాడాలని, మళ్ళీ వాటిని అక్కడనే పారేసి,పర్సు తీసుకొని బజారుకెళ్ళాను. రెండుతువ్వాళ్లు, మూడు పంచలు, మూడు రెడీమేడు షరులు కొనుక్కొని, సుశీలకు టెలిగ్రామిచ్చి, గది కొచ్చిపడ్డా.

కొన్నవాటిని అలాగే కుర్చీమీది పడేసి, తువ్వాళ్ళుతీసుకు బయల్దేరేసరికి, ఈ సారి సబ్బు తీసుకురాలేదని జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఇంక బయటికి వెళ్ళలేక ఆ అమ్మాయి సబ్బు తీసుకెళ్లాను. ఆ సబ్బుతో వొళ్ళంతా ఘుమఘుమ లాడింది. నీళ్ళు పోసుకొని, ఆ అమ్మాయి తలనూనె రాసుకుని తలదువ్వుకొని, క్రిందకువెళ్ళి భోంచేసివచ్చాను— ఆమె కూడ పెట్టె తీసేసరికి, పంచలు చొక్కాలుచూసి ఏం చేస్తుందో అని ఆలోచిస్తా.

మంచంమీద ఉండే చీరలూ అవీ, పోనీ, మళ్ళీ పెట్టెలో సర్దేద్దామని ప్రయత్నించి చూశాను. రాలేదు. వాండ పెట్టెలు సర్దడం మనవల్ల కాదురా భాయీ, అని వాటిని దండెంమీద పడేసి, కనురెప్పలమీద నిద్ర ఉయ్యాల లూగుతుంటే, మంచంమీద ఒళ్లు వాల్చాను. అప్పటికిగాని నేనేస్థితిలో ఉన్నాను, నాకు తట్టలేదు. ఈ కేసుసంగతి ఏమయ్యేటట్లు? ఇప్పుడా అమ్మాయి ఎక్కడ వుంది? పోనీ కనుక్కుంటామంటే, వెధవది ఆ పెట్టెలో అడ్రసైనా లేదు. ఆమె దేం పోయిందీ, పంచలూ అవీ ఎవర్ సిల్వరు వాడికేసేసి, దస్తావేజులు నీళ్ళపొయ్యి మండలేదంటే వాడుతుంది. వీళ్ళకేం చీరలకూ, సెంట్లకు కరువా? పొయ్యేది నాదికదూ? పోయిందంటే ఏమిటి గతి?—అని ఆలోచిస్తూంటే ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో గాని గాఢంగా నిద్రపోయినాను— లేచేసరికి టెం మూడు. మొహం కడుక్కొని, కాఫీత్రాగి, అట్లా బయల్దేరి చార్ మినార్, అవీ చూచుకొని, తిరిగి వచ్చేటప్పుడు బ్రిడ్జి మీద చల్లటిగాలికి నడిచివచ్చి, ప్యారడైజ్ లో సినిమా చూచుకొని, హోటల్ కు వచ్చి చేరేసరికి రాత్రి పది గంటలయింది. గుమాస్తా నడిగితే, నాకోసరం ఎవ్వరూ రాలేదన్నాడు. సరేనని, ఒకేసారి భోంచేసి మీదికివెళ్ళి పడుకొన్నాను. రాత్రంతా ఏవో కలలు — మంచి కలలూ, పీడకలలూ, ఒకటేమిటి, అన్నిరకాలూనూ —

* * *

తెల్లవారింది. కాఫీకోసం క్రిందకు వెళ్ళినపుడు హోటల్ మేనేజరును అడిగాను, ఏమైనా మనియార్డరు వచ్చిందా అని. "లేదు సార్" అని అన్నాడు: నేను టెలిగ్రాం మనియార్డరు ఇవ్వమని చెప్పానే? ఎందుకు పంపించలేదు చెప్మా, ఇంకా? ఎప్పుడు అశ్రద్ధ చేయదే? ఇంట్లో వుండే డబ్బు పంపడమే కదా? లేకపోతే, పోనీ, ఎక్కడైనా చేబదులు తీసుకోడానికి ఆలస్యం అయిందనుకోవచ్చు, అని ఆలోచిస్తూ, ఆ రోడ్డంబడి అట్లా నడుస్తూ పోయాను — నాకు చిన్నప్పటినుంచీ కాఫీ తాగగానే ఓసారి షికారు కెళ్ళి రావడం అలవాటు లెండి. వీధంతా అప్పుడే కిటకిటలాడ్తూంది. ముష్టివాండ్లు పొగాకు నోళ్ళలో అప్పుడే అందర్నీ తిరుముతున్నారు. సైకిళ్ళు, కార్లు చెడుగుడు ఆడుతున్నాయి. సుశీలగాని వచ్చిందా, ఈ ఊరంతా చూసిగాని కదలదు, వారం అయినా. ఈసారి వచ్చేటప్పుడు తప్పక పిల్చుకురావాలి — అని ఆలోచిస్తూంటే, ఆ పిల్చుకువచ్చేది, ఈసారి పిల్చుకువచ్చి వుంటే, నా సూట్ కేస్ పోయి, ఈ బాడీలు, స్కర్టులు నన్ను చూచి వెక్కిరించేవి కాదుగదా, అని తోచి బుర్ర గోక్కున్నాను.

పేవ్ మెంట్లమీద అట్లా ఓ అరగంట నడిచి, హోటలుకి తిరిగివచ్చి లోపలికి పోతూంటే, బాయ్ ఎదురుగా వచ్చి, "మీకోసం ఎవరో వొచ్చారు సార్" అని అన్నాడు.

"ఎవరూ?"

"ఏమో, ఒక ఆడ ఆమె సార్. శివరాం గారు వుండేది ఈ హోటల్లో నేనా అని అడిగారు" అని చెప్పాడు.

నాకు ఆ సూట్ కేస్ అమ్మాయి కళ్ళల్లో మెదిలింది. "మళ్ళీ వస్తానందా?"

"ఏం చెప్పలేదు సార్. తిరిగి వెళ్ళిపోయింది."

నేనింకేం మాట్లాడక స్నానం చేదామని రూముకి పోయాను. వెధవది, ఆమె వచ్చేటప్పుడే నేను లేకపోవాలీ? మళ్లీ ఎప్పుడు వొస్తుందో ఏమో? అసలు ఈ సారివస్తుందో లేదో! పోనీ పాపం, మూడువందలున్నాయే ఇచ్చేద్దాం అని వస్తే హుజూరుగారు దర్శనం ఇవ్వకపోయిరి. ఆమె కాస్తా దర్జాగా ఖర్చు పెట్టుకుంటుంది? లేకపోతే ఇంకా చీరలూ అవీ కొనుక్కుంటుంది? అని నన్ను నేనే తిట్టుకుంటూ, స్నానానికి బయల్దేరాను. నిన్న ఈ స్నానమే చేసిన ఆర్భాటం జ్ఞాపకం వచ్చింది. కోపం పోయి, నవ్వుకుంటూ స్నానం పూర్తి చేశాను.

రూముకి తిరిగి వస్తూంటే, గడపలో అడ్డంగా ఎవరో నిల్చుని ఉన్నారు. వీపు నా ప్రక్కకు త్రిప్పి. ఆ అమ్మాయే. కొంచెం సేపు ఎక్కడైనా గడిపి, మళ్ళీ వచ్చి తన చీరలూ అదీ చూచుకొంటోంది గాబోలు. అని 'నమస్కారమండి' అని అన్నాను. ఆమె గిరుక్కున వెనక్కు తిరిగింది. అంతే. ఉన్నట్టుండి చెంపమీద ఫెళ్ళుని కొట్టినట్లయింది.

అక్కడ అడ్డంగా నిలుచుంది ఇంక ఎవరో కాదు—సుశీల!

"దాన్నేనా పిల్చేది?" అని ఉరిమింది, దోవ విడుస్తూ.

నేను గదిలోకొచ్చి, బాత్ రూం చెప్పులు విడిచి, "ఎప్పుడొచ్చావ్? టెలిగ్రాం అందిందా?" అని అడిగాను.

"ఏం, నేను రావడం ఇష్టంలేదా?"

"ఏమిటది అట్లా అడుగుతున్నావ్?"

"..........."

"రైల్లో అలిసి పోయుంటావ్, స్నానం చెయ్యి."

"వొద్దులెండి, మీరు పోసుకొన్నారు చాలదూ—అది వీపు రుద్దుతూంటే. నేను పోసుకొంటే ఏం, లేకపోతే ఏం?"

(55-వ పేజీ చూడండి)

సినిమా

1957 వ సంవత్సరపు ఉత్తమచిత్రాలకు యీ నెల 16 వ రాష్ట్రపతి డా॥ రాజేంద్రప్రసాద్ బహుమతులు ఇచ్చి ఆ యా కళాకారులను గౌరవించబోతున్నారు. ఈ ఏడాది విశేషం నగదు బహుమతులు ఇవ్వడం! ఇంతకుముందు ప్రకటించిన బహుమతులలో కొంత మొత్తాన్ని ఆయా చిత్రాల దర్శకులకు కూడా ఇవ్వనిశ్చయించడం కొత్త విశేషం.

రాష్ట్రపతి సువర్ణపతకాన్ని అందుకునే కథా చిత్రం నిర్మాతకు ఇరవై వేల రూపాయలూ, ఆ చిత్రం దర్శకునకు ఐదు వేలూ బహుమతి ఇవ్వాలని ఇపుడునిశ్చయించారు. పిల్లలకై నిర్మించిన చిత్రాలలో ప్రధాని సువర్ణపతకం తెచ్చుకునేదానికికూడా ఇదే విధంగా నగదు బహుమతులు ఇస్తారు.

పోతే, ఈ రెండు రకాలలోనూ ద్వితీయ స్థానం లభించే చిత్రాలకు అఖిల భారత ప్రశంసా పత్రంతోపాటు నిర్మాతలకు పదేసి వేల రూపాయలూ, దర్శకులకు చెరి 2500 నగదు బహుమతులు ఇస్తారు.

డాక్యుమెంటరీలలో ప్రథమ బహుమతి చిత్రం నిర్మాతకు సువర్ణపతకం, నాలుగు వేల రూపాయలూ ఇస్తారు. దర్శకుడికి వెయ్యి

అందుకని......

హీరోయిన్, ఖైదులోకూర్చుని దుఃఖిస్తున్న సన్నివేశానికని సంగీతదర్శకుడు నౌషద్, సితార్ వాద్యంమీద రాగాలాపనను రికార్డుచేయించారు.

ఫిలింలోమాత్రం గుర్రాలగుంపు పరిగెత్తే షాట్‌కు అది బ్యాక్‌గ్రౌండ్ మ్యూజిక్‌గా అమర్చబడింది. ఇదేమిటని, నౌషద్ ఆ చిత్రం దర్శకుడిని అడిగారట.

'ఆ హీరోయిను కాల్ షీటు ఇవ్వలేదు. ఈ షాట్‌లుమాత్రం మ్యూజిక్ లేకుండా మిగిలాయి. అందుకని వీటికే వాడేశాం" అన్నాడట ఆ డైరెక్టరు. ★

సంగీతావారి 'ఇంటిగుట్టు' చిత్రంలో రాజసులోచన.

'నౌపదం' పరమౌషధం

బొంబాయి సంగీత దర్శకులందరూ ఈ మధ్య జరిపిన ఒక గోష్ఠిలో భారతీయ చలన చిత్ర సంగీతం శ్రేయస్సు దృష్ట్యా, సీమ సంగీతాన్ని మక్కీకి మక్కీగా దింపి వేయడం మంచిదా కాదా అని చర్చించి, కాదని తీర్మానించారు. ఇందులో నౌషద్, రామచంద్ర, శంకర్, జైకిషన్‌లు, రచయిత రాజేంద్రకిషన్, గాయని ఆశాభోస్లే పాల్గొన్నారు.

పది కాలాలపాటు నిలిచే సంగీతం పాశ్చాత్య సంగీతచ్ఛాయలు పడనిదేననీ, దేశీయ చలనచిత్ర సంగీత చరిత్రలో నిలిచే పేర్లు ఉస్తాద్ ఝుండేఖాఁ, ఖేమ్‌చంద్ ప్రకాష్, ఆర్.సి.బోరల్, గులాం హైదర్, పంకజ్ మల్లిక్, నౌషద్‌వంటివారివేననీ అందరూ అంగీకరించారు.

భారతీయ వాద్యాలలో వైవిధ్యం పెంపొందింప చేయడానికి మార్గాలు ఆలోచించాలనీ, ఈనాడు పాశ్చాత్య వాద్యాలు బహుళంగా వాడడంవల్ల, వద్దనుకున్నా, కొంత ఆ బాణీఛాయలు పడుతున్నాయనీ నౌషద్ అన్నారు. పాశ్చాత్య సంగీతంలో వివిధ దర్శకుల 'కృతు' లలాగే, మనకు కూడా ఆయా వరసలకు కాపీ రైట్ చట్టం ద్వారా రక్షణ కల్పించడం అవసరమనీ, ఈనాడు మనం అంతా మరిచిపోతున్న మహనీయుల 'కృతు' లను పదిల పరచడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవడం ఎంతేనా అవసరమని నౌషద్ చెప్పారు. ఫిలిం సంగీతానికి కాపీరైట్ చట్టాన్ని గట్టిగా పట్టించి, అనుకరించిన వారిని కోర్టు కెక్కించే సదుపాయాలుచేసే, పేరు ప్రతిష్ఠలకు, ఇతర పర్యవసానాలకూ జంకి అయినా, 'కాపీ'లు కొట్టే అలవాటు పోగొట్టుకుంటారనీ ఆయన నొక్కి చెప్పారు.

నౌషద్ సూచన అవశ్యం అనుసరణీయం అనడానికి ఏ సందేహము లేదు.

కాపీ, రైటే?

అసలు నౌషద్, నేటి దక్షిణాది సంగీతాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొనే ఈ సూచన చేశారని కొందరు పెద్దలు అంటున్నారు.

'కాపీరైటు' అన్నమాటకి, కాపీకొట్టడం రైటే అనీ, కాపీ కొట్టడం ఒక 'రైటు' (హక్కు) అనీ కూడా కొందరి నిశ్చితాభిప్రాయం అయినట్లు వీరు అంటున్నారు. నిజానికి, సీమసంగీతాన్ని 'హజమూ చేయించి' బొంబాయి దర్శకులు కట్టేవరసలను వివిధ ప్రాంతీయభాషా చిత్రాల నిర్మాతలు, సంగీతదర్శకులూ జమాయించి, తమ చిత్రాలలోకి ఫిరాయించేస్తున్నారని అందరికీ తెలుసు. దీనివల్ల, మన సంగీతదర్శకుల ప్రజ్ఞ నిష్ప్రయోజనం అయిపోతోంది. బొంబాయి సంగీతదర్శకులకు వ్యాపారరీత్యా, ఎన్ని పరత్తులు ఇబ్బందులువచ్చి పడుతున్నాయో, ఇక్కడివారికీ అన్నీ వచ్చి పడుతున్నాయి. అందుచేత దేశీయ ఫిలింసంగీతానికి కాపీరైట్ చట్టం పట్టించడం, అన్ని విధాలా అందరికీ శ్రేయస్కరం.

'నౌషదం' పరమౌషధం అన్నమాట. ★

ప్రాంతీయ చిత్రాలు

రూపాయ లిస్తారు. ద్వితీయ బహుమతి చిత్రానికి ప్రశంసాపత్రం, రెండు వేల నగదూ ఇస్తారు. దర్శకుడికి రు. 500 ఇచ్చి సత్కరిస్తారు.

దర్శకుల కృషిని గుర్తించి, వారిని ఈ విధంగా సన్మానించడం గొప్ప విషయం.

కానిదల్లా ఒక్కటే ఉంది. అది ప్రాంతీయస్థాయిలో రజత పతకాలు తెచ్చుకొనే చిత్రాలకు ఈ విధమైన నగదు బహుమతులు లేకపోవడం.

ప్రాంతీయస్థాయిన నిర్మాతలూ, కళాకారులూ ఉత్తమ చిత్రాలు నిర్మాణానికి పూనుకోవడానికి తగు ప్రోత్సాహం ఇవ్వడం చాలా అవసరం.

దేశం మొత్తంమీద ఒక్క రెండు కథా చిత్రాలకు మాత్రమే ఈ అవకాశం ఉంటున్నపుడు రజతపతక బహుమతులకుమించి పోటీచేసి, నెగ్గుకు రాగల సత్తా ప్రాంతీయ చిత్రాలకు ఉండదు. పోతే, వీటికి ఈ రకం ప్రోత్సాహం మున్ముందు చూదామనుకోవడం కూడా సబబుకాదు. మున్ముందు చిత్రాల స్థాయి సర్వతోముఖంగా పెరగడమే ఈ సన్మాన కార్యక్రమం లక్ష్యం కాబట్టి ప్రోత్సాహం అనేది, ఇపుడే అవసరం.

ఈ 'దోహదం' చేయడానికి అవసరమైతే రాష్ట్రప్రభుత్వాలు పూనుకొని ఇందుకు ఏర్పాట్లు చేయడం వాంఛనీయం. ★

'పరదేశి' చిత్రంలో పద్మిని నృత్యభంగిమ

పొన్నలూరివారి 'శోభ'లో పుట్టినరోజు పండుగచేసుకొంటున్న చిన్న 'శోభ'గా బేబి రమాదేవి.

సినిమా వార్తలు

రిపబ్లిక్ వారి హాస్యరస ప్రధానచిత్రం 'పెళ్ళిసందడి' చాలవరకు పూర్తి అయింది. ఇంక మూడు నృత్యాలు చిత్రించడం తరువాయి. హుషారైన పాటలూ, నృత్యాలూ పుష్కలంగా చొప్పించి వినోదప్రధానంగా దీన్ని రూపొందిస్తున్నారు. నాగేశ్వరరావు, చలం, గుమ్మడి, సి. ఎస్. ఆర్., రమణారెడ్డి, అంజలీదేవి, బి. సరోజ ముఖ్యపాత్రలు నిర్వహిస్తున్నారు. రచన సముద్రాల జూనియర్. సంగీతం ఘంటసాల. దర్శకుడు యోగానంద్.

ఈ చిత్రం మే నెలాఖరుకుగాని, జూన్ తొలివారంలోగాని విడుదల కాగలదని నిర్మాత డి. సీతారాం చెప్పారు.

* * *

సంగీతా ప్రొడక్షన్స్‌వారి 'ఇంటిగుట్టు' షూటింగ్ దాదాపు పూర్తి అయినట్టే. ఈ నెలాఖరుకో మే తొలివారానికో విడుదల కాగలదనుకుంటున్నారు. వేదాంతం రాఘవయ్య దర్శకత్వాన రూపొందిన ఈ చిత్రంలో రామారావు, సావిత్రి, గుమ్మడి, పుష్పవల్లి, రేలంగి ప్రభృతులు నటిస్తున్నారు.

* * *

మేలో విడుదలకాగల మరో చిత్రం పొన్నలూరివారి 'అందాల శోభ'. దర్శకుడు కమలాకర కామేశ్వరరావుగారు. ఇందులో నటులు రామారావు, అంజలీదేవి, రాజసులోచన, రేలంగి, రమణారెడ్డి.

* * *

ఆంధ్రలో అపూర్వవిజయం సాధించిన 'సువర్ణసుందరి' మార్చి 30 ఆదివారంనాడు, చక్కెర పరిశ్రమ కేంద్రం బోధన్ (నిజామాబాద్)లో వైభవంగా రజతోత్సవాలు జరుపుకొంది. ఈ చిత్రానికిది ఆరవ రజతోత్సవం. శతదినోత్స కేంద్రాలు 25.

నటీనటులు శ్రీమతులు అంజలీదేవి, సూర్యకళ, శ్రీయుతులు నాగేశ్వరరావు, రేలంగి వెంకటరామయ్య, పేకేటి శివరాం, దర్శకుడు వేదాంతం రాఘవయ్య, సంగీత దర్శకుడు, నిర్మాత అయిన శ్రీ ఆదినారాయణరావు ఈ ఉత్సవానికి మదరాసునుండి వెళ్లారు. వీరిని చూచి అభినందించడానికి బోధన్ పరిసర గ్రామాలనుండి వేలాది జనం వచ్చారు. దిల్‌ఖుష్ టాకీస్ అధిపతి శ్రీ హనుమానులు అందరికీ స్వాగతం చెప్పి, ఆయా కళాకారులకు పూలమాలలు వేశారు. డిప్యూటీ కలెక్టరు శ్రీ తేజ్ నారాయణ అధ్యక్షత వహించారు. శాసనసభ్యుడు శ్రీ ఎం. శ్రీనివాసరావు సన్మాన పత్రాలను చదివి, వాటినీ, అభినందన పూర్వక బహుమతులనూ ఆయా కళాకారులకు, డిస్ట్రిబ్యూటర్లకూ, అందచేశారు.

అంజలీదేవి ప్రభృతులు, ఈ చిత్రాన్ని ఆదరించిన ప్రజలకు కృతజ్ఞత తెలుపుతూ ప్రసంగించారు. సాయంత్రం, అతిథుల గౌరవార్థం పురప్రముఖులు విందుచేశారు.

* * *

అమెరికన్ మోషన్ పిక్చర్ అకాడమీ ఆస్కార్ బహుమతి ప్రదానోత్సవంలో, ఉత్తమ నటుడుగా అలెక్ గినెస్ (బ్రిడ్ ఆన్ దివర్ క్వాయ్) నటిగా జోన్‌వుడ్‌వర్డ్ (త్రీఫేసెస్ ఆఫ్ ఈవ్) లు బహుమతులు అందుకున్నారు. ఉత్తమ దర్శకుడుగా డేవిడ్ లీన్ ఎన్నికఅయ్యాడు. ఉత్తమచిత్రం 'బ్రిడిఆన్ ది రివర్ క్వాయ్' అని విదితమే. ఉత్తమ విదేశీచిత్రం "నైట్స్ఆఫ్ కాబిరియా" (ఇటలీ) ★

చిత్రసమీక్షలు:

బి. ఎ. ఎస్. వారి 'చెంచులక్ష్మి'

వినోదకరం, ప్రమోదప్రదం అని చెప్పతగ్గ జానపద-పౌరాణికం 'చెంచులక్ష్మి' (బి. ఏ. ఎస్. ప్రొడక్షన్స్) ఈ నెల 9 న ఆంధ్రలో విడుదల అయింది. పుష్కల కథ, రసవంతమైన సంభాషణలూ, మధుమధురమైన సంగీతం, దానికి తగ్గ సాహిత్యం, ఆహ్లాదకరమైన కథన శిల్పం చక్కని ఛాయాగ్రహణం-ఇవన్నీ ఈ చిత్రాన్ని సత్కాలక్షేపానికి యోగ్యంగా రూపొందించాయి. ఎటొచ్చీ రాజేశ్వరరావుగారి సంగీతంలో 'శ్రుతికృతు'ల ఛాయలు పడిఉండకపోతే, సదాశివబ్రహ్మంగారి హాస్యసంభాషణలలో అశ్లీలపదవిన్యాసాలు అంతగా ఉండిఉండకపోతే, దర్శకుడూ, బి. ఎ. సుబ్బారావుగారు ఉగ్రనారసింహుడి మీద మరకొంత గురి గౌరవం చూపిఉన్నట్లయితే, ప్రహ్లాద కథాంతంలో ఇంకొంచెం శ్రద్ధ చూపిఉన్నట్లయితే, ఈ చిత్రం దాదాపు నిర్దుష్టం అనిపించుకో తగినంత విందుగా, సంతృప్తికరంగా రూపు ధరించేది; రాజేశ్వరరావు చేసిన తీయని పాటలను సుశీల, ఘంటసాల ఎంతో హాయిగా పాడుతున్నపుడు, సదాశివబ్రహ్మంగారు తేలిక మాటలలో, కొండంత భావాన్ని పొదిగి, మనోహరమైన కీతన సంభాషణలు వినిపించినప్పుడు, దర్శకుడు సుబ్బారావుగారు ప్రహ్లాదుడి కథను ప్రశంసనీయంగా నడిపి చెంచులక్ష్మి కథలోకి ప్రవేశించినపుడు, పైలోపాలు గుర్తుకొస్తాయి.

కథ వరహావతారంతో ప్రారంభమై నరసింహావతారంమీదుగా సాగి, చెంచులక్ష్మి గాథలోకి కరగిపోతుంది.

హరీ, సిరీ ఫెళ్లున పెళ్ళి చేసుకుంటూ ఉండగా, దుర్వాసుడు అలవాటుప్రకారం కినిసి కన్యాదాత సముద్రుణ్ణి శపిస్తాడు మానవుడై పుట్టమని. సముద్రుడు సతీసమేతుడై, భూలోకంవచ్చేసి కోయరాజు వేషంలో తిరుగుతూ ఉంటాడు. ఈలోగా హరి, 'వరాహుడై హిరణ్యాక్షుణ్ణి వధిస్తాడు. అతనిసోదరుడు హిరణ్యకశిపుడు స్వర్గంమీదకి దండెత్తి వస్తాడు. అంచేత, కాస్త అటూఇటూగా విష్ణువు, లక్ష్మికూడా భూలోకానికి దిగివచ్చేస్తారు. అజ్ఞాతవాసం ఆరంభించిన వేళ పాండవులు శమీవృక్షంమీద ఆయుధాలు దాచుకొన్నట్టుగా, విష్ణువు, లక్ష్మికళను, ఒక ఫలంలో నిలిపి మంత్రించి ఓచెట్టునకట్టి, ఆమెను ఉచ్ఛదశలో ఉన్న హిరణ్యకశిపుడి ఇంట కాలక్షేపం చేయమని పంపిస్తాడు. ఆతరవాత ఏడెనిమిదేళ్ళపాటు శ్రీనివాసుడు శ్రీదేవిని మరచిపోయి, ప్రహ్లాదుడిని రక్షించే పనిలో సతమతమవుతూ ఉంటాడు. ఈలోగా, నారదుడు, ఫలరూపంలో ఉన్న లక్ష్మీకళను అభిశప్తుడైన సముద్రుడికి (ప్రస్తుతం కోయరాజు) ఇచ్చి, అతని ఇంట లక్ష్మీదేవిని వెలయింప చేస్తాడు.

ఇది నాంది. మిగతాది నరసింహావతారం, చెంచులక్ష్మి ప్రణయం, మహాలక్ష్మి, చెంచులక్ష్మి దేవుల సంవాదం. ఈ మూడిటిలోను ఒక నరసింహావతార ఘట్టంతప్ప మిగతావన్నీ దర్శకుడు చాల చక్కగా చిత్రించారు. నటులు రంగారావు, పుష్పవల్లి, నాగేశ్వరరావు, అంజలీదేవి, రేలంగి, బాబ్జీ సమర్థంగా ఆయా పాత్రలను నిర్వహించారు. ప్రహ్లాదుడి కథలో, హిరణ్యకశిపుడి పుత్రవాత్సల్యాన్నీ, శత్రుద్వేషాన్నీకూడా ఏకకాలంలో స్ఫురింపచేసే విధంగా రంగారావు నటించాడు. ప్రహ్లాదుడు తండ్రికి సమాధానంచెప్పి, అతణ్ణి విభ్రాంతుణ్ణిచేసిన సన్నివేశం, అక్కడ మాటలూ చాలా నిండుగా ఒప్పాయి. "మరి నువ్వెప్పుడూ హరిని మరచిపోవేం?" అంటాడు ప్రహ్లాదుడు. "కొంచెం ఎదిగితే, మీలాగే (భక్తి) భావాలను మనసులో దాచుకు మాట్లాడడం నేర్చుకుంటాడు" అంటుంది పతిపట్ల గౌరవానికీ, సుతుడిపట్ల గారానికీ మధ్య సతమతమవుతున్న లీలావతి; ధ్వన్యాత్మకంగా భర్తహృదయంలోని భక్తితత్వాన్ని వ్యాఖ్యానిస్తూ.

నిండుతనంలోపించినది నరసింహావతారమే. "ముష్టిపరిమేయ వినుత తనుతరస్నిగ్ధ మధ్యుడు" (పిడికిట ఇమిడే నడుము గలవాడు) అయిన నరసింహుడు గజేంద్ర మధ్యుడుగా, పెద్ద బొజ్జతో పరిదీన వదనంతో దర్శనం ఇచ్చాడు. ఆఘట్టంలో సంగీతం గాని, ఇతర ఆర్భాటాలుగాని సముచితంగాలేవు. జపాన్‌లో భూకంపాలూ, అగ్నిపర్వత ప్రజ్వలనాలూ చూపించేకన్న, కె. వి. ఎస్. శర్మవంటి వాడిచేత పోతన్నగారు వ్రాసిన సింహగర్జన సదృశవచనాన్ని ఉన్నపళంగా చదివించేస్తే భీభత్స రసాన్ని బ్రహ్మాండంగాపోషించిఉండేవారనిపించింది

నరసింహుడు అసురులవెంట పడిపోతూ ఉండగా చెంచులక్ష్మి అతనికి ఎదురై ప్రసన్నుణ్ణి చేస్తుంది. అప్పుడు నరసింహుడు మనోహర రూపం ధరిస్తాడు. ఆమె ప్రేమను అర్థిస్తాడు. ప్రేమఅంటే ఏమిటంటుంది చెంచిత.

పూవూ తావిలా, నెలా వెన్నెలలా, క్షీరం, నీరంలా అని సామ్యాలు తెస్తాడు నరసింహుడు. ఎండకాస్తే పూవూతావీ, మబ్బువేస్తే నెలా వెన్నెలా, హంసతలిస్తే క్షీరం నీరం వేరైపోవా అంటుంది చెంచిత నువ్వే చెప్పు అంటాడు విభ్రాంతుడై ప్రియుడు.

"నువ్వూ నేనూలా" అంటుంది చెంచులక్ష్మి నవ్వుతూ.

కూతురూ, ఎవరో అనామకుడూ కలిసి అడవిలో డ్యూయెట్లు పాడుతున్నారని విని కోయరాజు మండిపడి, దండించవస్తాడు.

అక్కడ నరసింహుడు, మామగారి ప్రశ్నలకు జవాబుగా, తను ఊరూ పేరూ, తల్లీ తండ్రీ, లేనివాడనని చెబుతాడు. మరి ఎట్ల పుట్టావు అంటాడు కోయరాజు.

"నే నసలు పుట్టనేలేదుగా" అని నిరు నిరాకార పరబ్రహ్మంచేత మనోహరంగా చెప్పించారు సదాశివబ్రహ్మంగారు.

విస్తుపోయిన కోయరాజుకు, నారదుడు అతి చాకచక్యంగా నచ్చచెబుతాడు అ సంబంధం చాలా మంచిదని. "ఊరూ తల్లీ తండ్రీ లేకపోతే నీ కోడలికి అత్తమామల బెడద ఉండదు. ఇక పేరా? నీ యిష్టం వచ్చినట్టు పిలవచ్చు. పేచీ ఉండదు. ఎలా పిలిచినా పలుకుతాడు" అంటాడు నారదుడు; దేవభక్తులు దేవుడికి పెట్టే రకరకాల పేర్లు తలచుకు నవ్వుకుంటూ.

మామగారి ఆఖరు సందేహం: "అన్నీ బాగానే ఉన్నాయి. మరి తను అసలు పుట్టనేలేదంటాడే. పిల్లనెలా కట్టిపెట్టను?

నారదుడి జవాబు: పుట్టనివాడికి గిట్టడం గురించి బెంగలేదుగదా. అంచేత కూతురు నిత్యసుమంగళి అవుతుంది.

వర్ణనకూ వ్యాఖ్యకూ చిక్కని, చిక్కని ఈశ్వరతత్వాన్ని ఇంత చక్కని తేలిక మాటలలో బంధించి నిలుప యత్నించిన రచయిత ప్రశంసనీయుడు.

ఇంత అందంగాను, నిండుగానూ తూలికలాంటి తేలికమాటలతోనూ ఒప్పినది ఆరుద్ర వ్రాసిన "కరుణాలవాలా" అనే పాట. ఏడెనిమిది చరణాలున్న ఈ పాటకి రాజేశ్వరరావు రాగమాలికలో స్వరస చేశారు. ఘంటసాల దాన్ని వీనుల విందుగా పాడారు. దర్శకుడు దానిని, నారదపాత్ర చేత (రేలంగి) చిత్రం పొడుగునా, అతడు విష్ణులీలచూసి ముగ్ధుడైనపుడల్లా ఒక్కొక్క చరణం చొప్పున పాడించి చిత్రించారు. చిత్రణ చాలా బాగున్న మరో పాట అందరు ఎదురుచూచే "చెట్టు లెక్కగలవా" అనేది. రాజేశ్వరరావు ఈపాట పాతవరస అతి చక్కని చిలవలూ పలవలూ పెట్టి గాయకులు ఘంటసాల సుశీలల చేత అంత చక్కగానూ పలికించారు.

లక్ష్మిగానూ, చెంచులక్ష్మిగానూ నటించిన అంజలీదేవి, విష్ణువుగానూ, నరసింహుడుగాను నటించిన నాగేశ్వరరావు అతి సమర్థంగా తమ పాత్రలను నిర్వహించారు.

ఎక్కడా విసుగెత్తకుండా, హాయిగా నడచిన కథ, చక్కని సంగీతం గల ఈ చిత్రం చూడతగ్గది.

'ఫర్ హూమ్ ది బెల్ టోల్స్'

చరిత్రలో యుద్ధాలచుట్టూరా ముసిరిన అబద్ధాలూ, ప్రచారాలూ, వాటిమీద పరచుకున్న దస్తావేజులూ తీసిచూస్తే మరణించిన సామాన్య సైనిక నికాయంలో మూన్యులెందరినో దర్శిస్తాం. ప్రపంచావధిని ప్రజాబాహుళ్యాన్ని ఉత్తేజ పరచగల దేశభక్తిని, త్యాగ నిరతిని, అపారకరుణనూ, ఇతిహాస తుల్యాలయిన వారి గాథలలో కనుగొంటాం.

1937 నాటి (నియంత ఫ్రాంకో గద్దె కెక్కుతున్న రోజులు) స్పానిష్ అంతర్యుద్ధ రంగస్థలం మరుగున తిరిగిన కొద్దిమంది వ్యక్తులతో, అమెరికన్ రచయిత ఎర్నెస్ట్ హెమింగ్వే కట్టిన నవల ప్రపంచ ప్రసిద్ధి నందింది. పన్నెండేళ్ళ క్రితం పారమౌంట్ పిక్చర్స్ వారు శామ్‌వుడ్ దర్శకత్వాన దీన్ని ఉత్తమ స్థాయి చలనచిత్రంగా నిర్మించారు. ఫ్రాంకో సేనలు మాడ్రిడ్‌కు చేరకుండా, దారిలో వంతెన కూల్చిన అమెరికన్‌గా గారీ కూపర్, అతన్ని ప్రేమించిన బాలగా ఇన్‌గ్రిడ్ బెర్‌మన్, మనోదారుఢ్యం కోల్పోయిన మాజీవీరుడు పాబ్లోగా అకిమ్‌టామిరాఫ్ ఇందులో చిరస్మరణీయమైన నటన ప్రదర్శించారు. ఉత్తమమైన

జలరుహావారి 'రాజనందిని' లో మహంకాళి వెంకయ్య

భావస్ఫోరకమైన ఛాయాగ్రహణం, ఆనాటి స్పానిష్ ప్రజల ఆవేదనను పలికించిన విక్టర్ యంగ్ సంగీతంతోడై, దీనిని ఉత్తమ చిత్రాల శ్రేణిలో నిలిపాయి.

తెరమీద పొడుగూ, వెడల్పూ వగైరాల "స్కోపు"లు పెరిగినకొద్దీ, చలనచిత్ర 'కళ'కు గల అవధులు ఎలా పెంచించుకపోయి, వెనకబడిపోయాయో, ఈనాటి నానా '—స్కోప్'ల చిత్రాలు చూస్తున్న కళ్లతో పన్నెండేళ్ల నాటి 'ఫర్ హూం ది బెల్ టోల్స్'ను చూస్తే సులువుగా తెలుస్తుంది....

"పరదేశి"

...పొడుగు వెడల్పూ పెరిగిన తెరలూ, రంగులూ వగైరాలు అన్నీ, చలనచిత్రంలో 'మానవ హృదయ దర్శనాని'కి ఉపకరణలే కావాలి తప్ప అవే ప్రయోజనాలుగా, కథగా, నటులుగా, సంగీతంగా సర్వస్వంగా తయారై కూర్చోకూడదన్న సూత్రాన్ని మన్నించి తీసినచిత్రం నయాసన్సార్ ఇంటర్నేషనల్ వారి 'పరదేశి' గతవారం మద్రాసు న్యూగ్లోబ్, బ్రైటన్ సినిమాలలో విడుదల అయింది. 15వ శతాబ్దంలో మనదేశం సందర్శించివెళ్ళిన రష్యన్ యాత్రికుడు అఫనసీ నికితిన్ పర్యటన విశేషాలకు, అతి మనోహరమైన ప్రేమకథను జోడించి, దర్శకులు ప్రానిన్, కె. ఎ. అబ్బాస్‌లు దీనిని రమణీయమైన సోవ్ కలర్‌లో సోవ్‌స్కోప్ చిత్రంగా రూపొందించారు. ఉభయదేశాల టెక్నీషియన్‌లూ, నటులూ ఇందులోపాల్గొన్నారు. ముఖ్యపాత్ర (నికీతిన్)ను సోవియట్ నటుడు ఆలెగ్ సిజ్‌నోవ్ నిర్వహించారు. నర్గీస్, అచలా సచ్‌దేవ్, పద్మిని, పృథ్వీరాజ్, బల్‌రాజ్ సాహ్ని, మనోమోహన్ కృష్ణ, డేవిడ్, అజిత్ మొదలగు భారతీయనటులు ఇతరపాత్రలు ధరించారు.

సంగీతదర్శకుడు అనిల్ బిశ్వాస్ మూడు నాలుగు మధురగీతాలను వినిపించారు. ఇందులో ఆయన కూర్చిన పాటలు ఒక ఎత్తు; నేపథ్యంలో కథకు ఉపశ్రుతిగా వినిపించిన వాద్యసంగీతం ఒక్కటే ఒకఎత్తు. కథాస్థలం సోవియట్ సీమ అయినపుడు అక్కడి వాద్యాలతో సోవియట్ సంగీత దర్శకుడు చెకొవ్‌స్కీ, భారతభూమి అయినపుడు వేణువు, సితార్‌లతో బిశ్వాస్ అతి శ్రావ్యమైన స్వరాలు కల్పించి వినిపించారు. కొన్ని మూర్ఛనలు విన్నవారి మనసులో పదేపదే మెదలుతూ ఉంటాయి. 'పరదేశి'ని ప్రేక్షకుల స్నేహసద్భావాలకు, అభిమానానికి పాత్రుణ్ణి చేయగలిగినస్థాయిలో, నికీతిన్ పాత్రధారి ఆలెగ్ స్ట్రిజ్‌నోవ్ చక్కని నటన ప్రదర్శించాడు. భారతీయ నటవర్గంలో, ముఖ్య పాత్రధారి బల్‌రాజ్ సాహ్ని మినహా, మిగతావారంతా ప్రశంసనీయమైన నిగ్రహంతో తమతమ పాత్రలను పోషించారు. బల్‌రాజ్ నటన, దేశం మాట అటుంచగా అతనికి కూడా గర్వకారణంగా భాసించలేదు.

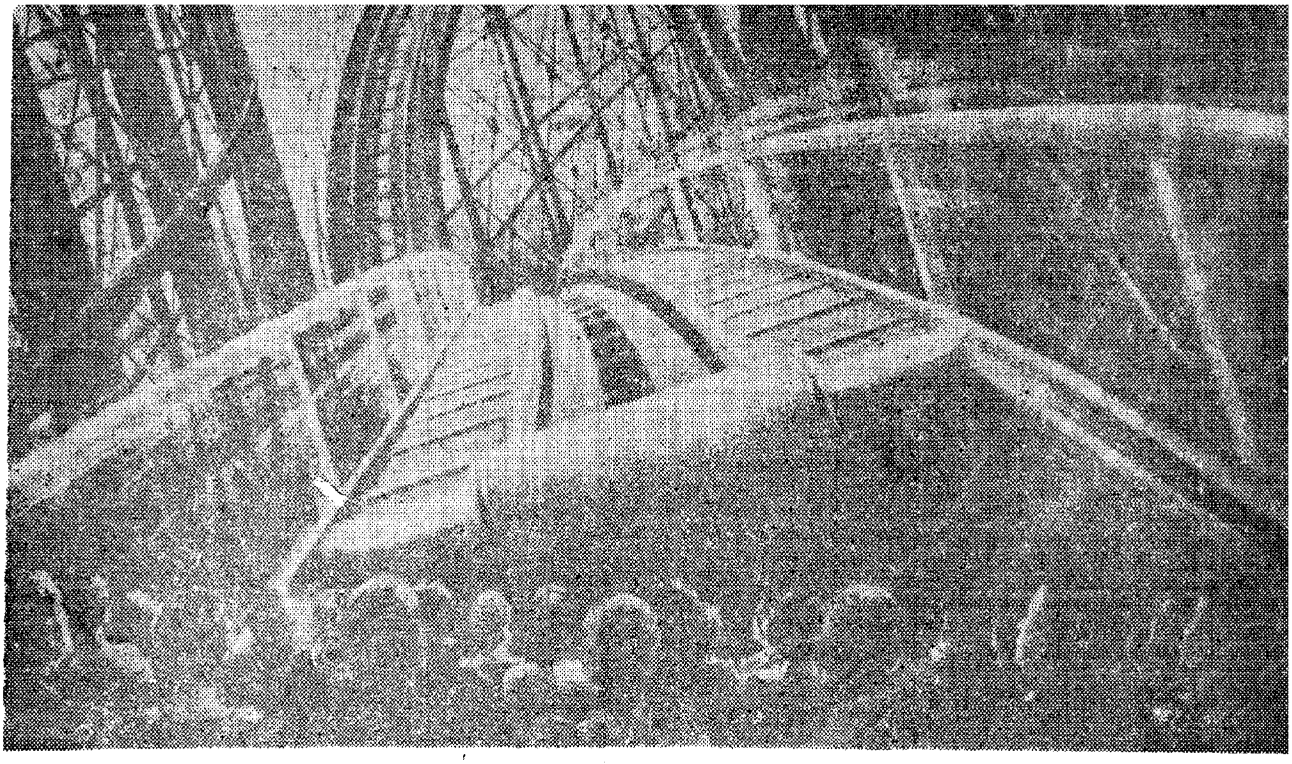
ఎల్లోరా గుహాలయాలలో పద్మిని చేసిన (ఎందుచేతనో తెలియదు) నృత్యం ఒకటి సమ్మోహనకరంగాఉంది. అక్కడ నేపథ్యంలోంచి లతపాడిన పాట అతి లలితంగా, శ్రుతిపేయంగా ఉంది. ఆపాట చాలా కాలంలోంచి, చాలా దూరంనుంచి వస్తున్నట్లుగా – భావస్ఫోరకమైన నృత్యానికి, సుతి మెత్తని ఉపశ్రుతి మాత్రమే అనిపించే విధంగా దానిని రికార్డు చేశారు. పద్మిని పట్టిన ముద్రలకు దేశీయ జానపద వేదాంతి సఖారాం(బల్‌రాజ్) పరదేశికి అర్థం చెప్పిన సన్నివేశం కూడా చాలాబాగుంది.

ఛాయా, శబ్దగ్రహణాది సాంకేతిక విషయాలలో, ఈ చిత్రం ఏదేశపు శిల్పానికీ ఏవిధానా తీసిపోదనిపించుకుంది. ఆ సీమలోనూ, ఆ 'భూమి'లోనూ ఉన్న ప్రకృతి రామణీయకాన్ని, వర్ణచిత్రాలు అనిపించే రీతిన తెరమీద నిలిపారు. పోతే, భారతదేశములో కేరళ, రాజస్థాన్, మద్రాసు మొదలైనవన్నీ ఒక్క పల్లెటూరిలోనే మకాం పెట్టలేదన్న విషయంలో భారతీయ దర్శకుడు అబ్బాస్ కొంత శ్రద్ధ వహించివుంటే గిట్టనివాళ్ళు వంకలుపెట్టేందుకు ఆస్కారం లేకుండా ఉండేది.

మొత్తంమీద 'పరదేశి' చూడతగ్గచిత్రం. ఈ చిత్రాన్ని దక్షిణాదిన విడుదల చేసిన జైలక్ష్మి పిక్చర్స్ అభినందనీయులు. ★

వెండితెరపై ఎండమావులు

సోవియట్, చైనీస్ సినీ ఫొటోగ్రాఫర్లకు వాయవ్య చైనాలోని జుంగార్ యెడారిలో హఠాత్తుగా ఒక ఎండమావి, ఒక సరస్సులాగనూ, చుట్టూపొదలున్నట్లుగానూ కనిపించగా దానిని ఫిల్ము తీశారు. "ఆల్మా-ఆటా-లూంచే" అనే సంయుక్త సినో — సోవియట్ వర్ణచిత్రంలో ఇలాంటి అపురూపదృశ్యాలుంటాయి. వాయవ్య చైనాలోని ప్రకృతి, వృక్ష, పశు పక్ష్యాదుల గురించిన విశేషాలను ఈ ఫిల్ములో చిత్రిస్తారు. సహస్ర బోధి సత్వుల గుహాలలోని ప్రాచీన చీనా కళాసంపదకూడా యిందులో చిత్రింపబడుతుంది.

మూడు ప్రొజెక్టర్లతో, వేసే 'సినేరమా' చిత్రం అంటే ఇది. బొర్లేవీ, దూకేవీ పరాసరి ప్రేక్షకులమీద పడిపోయే పద్ధతిలో కనబడతాయి. న్యూయార్క్‌లో రాకవేప్లేలాండ్ ఎమ్యూజ్‌మెంట్ పార్కులో, రోలర్ కోస్టర్ దొర్లిపడుతున్నట్లున్న ఈ దృశ్యాన్ని తీశారు. ఇది, 'దిస్ ఈజ్ సినేరమా' అనే చిత్రంలోది. ఈ టెక్నిక్ కనిపెట్టినవాడు ఫ్రెడ్ వాలర్.

అమెరికన్ చలనచిత్రకళ పరిణామాల కథ

(గతవారం తరువాయి)

1920 ప్రాంతంలో ఫిల్మ్ మీదశబ్దం రికార్డుచేసే విధానం పటిష్ఠంచేయాలని జర్మనీలో ట్రైబ్ఎర్గాన్ పరిశోధనలు చేస్తూండేవాడు. ఆ విషయమై అమెరికాలో అనేకమంది శాస్త్రవేత్తలుకూడా తీవ్రమైనకృషి ప్రారంభించారు. 1923వ సంవత్సరం ఏప్రిల్ నెలలో న్యూయార్క్‌లోని ఒక సినిమాహాల్లో డి ఫారెస్ట్ తాను తీసినటాకీచిత్రాలతో అరగంటసేపు ప్రదర్శనం ఇచ్చాడు. థియోడోర్స్ డబ్ల్యు. కేస్, ఎరల్ బి. స్పానబుల్-వీరిద్దరూ కూడా ఫిల్మ్‌మీద శబ్దాన్ని ఎక్కించే విధానంలో పరిపూర్ణతకొరకు ప్రయత్నించి సఫలులైనారు. ఫాక్స్ ఫిలిం కంపెనీవారు దాని హక్కులు కొనివేశారు. వార్నర్ బ్రదర్స్ నిర్మించిన సంగీత ప్రధాన చిత్రం "జాజ్ సింగర్" విజయవంతమైంది. దానిలో సంభాషణలు చాలా తక్కువగాఉంచి, పాటలతో నింపేశారు. ఆ చిత్రానికి ఇటు పేరుప్రఖ్యాతులూ, అటు కనకవర్షం-రెండూ లభించాయి. అప్పటినుంచి అంటే 1930 ప్రాంతనుంచి హాలీవుడ్‌లో టాకీ చిత్రాల నిర్మాణం ప్రారంభమైంది.

పురోగతి

1890 నుంచి 1920 వరకూ-అమెరికా, యూరప్‌ల్లో కెమెరా, డైరెక్టింగ్, ఎడిటింగ్ మొదలైన సాంకేతిక విషయాల్లోనూ, నిడివిగల "ఫీచర్" చిత్రాల నిర్మాణంలోనూ ఎన్నో పరిశోధనలు జరిగాయి. డైరక్షన్‌లోనూ, ఎడిటింగ్‌లోనూ డి. డబ్ల్యు. గ్రిఫిత్ ప్రపంచంలోని తదితర సాంకేతిక నిపుణులతలమానికంలా ప్రకాశించాడు. 'క్లోజ్-అప్', 'ఫ్లాష్-బ్యాక్', 'పారలెల్-యాక్షన్'లాంటి సాంకేతిక విధానాలను చలనచిత్రశిల్పాన్ని తొలిసారిగా చిత్ర నిర్మాణంలో ప్రవేశపెట్టినది ఆ మహాదర్శకుడే. 1915లో విడుదలైన "ది బర్త్ ఆఫ్ ది నేషన్"అనే చిత్రంలో ఆ నూతన విధానాలను నైపుణ్యంతో చూపుతూ, తారలను ఏ విధంగా ఉత్సాహపరిచి వారిచేత ఉత్తమంగా నటింపచేయవచ్చునో నిరూపించాడు.

దీని తర్వాత నిర్మింపబడిన "ఇంటాలరెన్స్" అనే చిత్రం సాంకేతికంగా బ్రహ్మాండంగా ఉన్నా, బాక్స్ ఆఫీసు దగ్గర అపజయం పొందింది. అయినప్పటికీ పైరెండుచిత్రాలను చూచి యూరప్‌లోని డైరక్టర్లందరూ సాంకేతికంగా గొప్ప చిత్రాలు తీయాలనీ, అవి డబ్బు చేసుకొనేటట్టుకూడా చూడాలనీ, యోచింపసాగారు.

చిన్న చిత్రాలు

ఒకే రీలు గల చిన్న చిత్రాల కథావిధానంలో ఇంగ్లాండ్ దే పై చెయ్యి. రాబర్ట్ పాల్, సిసిల్ హెప్‌వర్త్, మొదలైనరచయితలు పై విషయంలో ప్రపంచ ఖ్యాతి గాంచారు. ఫ్రాన్సులో కూడా లూమీర్, జార్జి మెలీ, ఫెర్డినాండ్ జక్కా మొదలైనవారు కూడా కథా రచనలో పేరు గాంచినవారే. 1908వ సంవత్సరంలో నిర్మించబడిన "ది

గ్రేట్ ట్రెయిన్ రాబరీ"లోని కథా విధానంతో ఎడ్విన్ ఎస్. పోర్టర్‌కు ప్రపంచ ఖ్యాతి వచ్చింది. అలాంటి ఖ్యాతి సంపాదించిన ప్రప్రథమ అమెరికన్ ఆయనే. ఆరోజుల్లో అమెరికన్ పోలీసు, కౌబాయ్, ఫ్యాక్టరీ వర్కర్, వ్యవసాయదారుడు, పల్లెటూరి పిల్ల, దొంగ, దుకాణదారు—పాత్రలు ప్రాధాన్యం వహించే చిత్రాలు తీసేవారు.

సీరియల్ చిత్రం!

1909 లో అమెరికాలో ఒక గంటసేపు ప్రదర్శించేటందుకు వీలైన "ది లైఫ్ ఆఫ్ మోజెస్" అనే చిత్రం నిర్మించారు. అంత నిడివిగల చిత్రం అప్పటివరకూ మరి ఏ ఇతర దేశంలోనూ నిర్మింపబడకపోవడంచేత, ఆ ఖ్యాతి అమెరికాకు దక్కింది. కాని ఆచిత్రం ఒక్కసారికూడా ప్రదర్శింపబడలేదు. ఎందుచేతనంటే ఆచిత్రం డిస్ట్రిబ్యూట్ చేసే వ్యక్తి చాలా పిరికివాడవటంవల్ల, ఆపిక్చర్‌ను ప్రజలు ఆదరిస్తారో లేదో అన్న భయంతో, దానిని ఒక్కొక్క రీలు చొప్పున, సీరియల్‌గా విడుదల చేశాడు. 1912 లో ఫ్రాన్స్‌లోనూ, ఇటలీలోనూ పూర్తి నిడివిగల చిత్రాలను ప్రజలందరూ ఒకేసారి చూచేటందుకు వీలుగా విడుదల చేయసాగారు. ఆ రోజుల్లో అది సాహసకృత్యమే అవాలి. ఆ చిత్రాలు:—సారా బెరన్‌హార్ట్ నటించిన 4 రీళ్ళ చిత్రం—"క్వీన్ ఎలిజబెత్"; బ్రహ్మాండమైన సెట్టింగులూ, వందలాది నటీనటులతో తయారుచేయబడిన "ది లాస్ట్ డేస్ ఆఫ్ పాంపె", "కోవాడిస్."

'ఫేమస్ ప్లేయర్స్' సంస్థను నెలకొల్పిన అడాల్ఫ్ జూకర్, 1913వ సంవత్సరంలో "క్వీన్ ఎలిజబెత్" చిత్రం దిగుమతిచేసి, అమెరికాలో తొలిసారిగా ఫీచర్ ఫిల్ములు ప్రదర్శనం ఆరంభించాడు. ఆయనే తర్వాత పారమౌంట్ పిక్చర్స్‌కు ప్రెసిడెంట్ పదవి నిర్వహించాడు. అదేసంవత్సరంలో ఆయన "ది ప్రిజనర్ ఆఫ్ జెండా" అనే చిత్రం నిర్మించారు. అదికూడా 4 రీళ్ళ చిత్రమే. ఆరురీళ్ళ చిత్రమైన "ది ట్రాఫిక్ ఇన్ సోల్స్"ను జార్జిలోన్స్ టూకర్ డైరెక్ట్ చేశాడు. ఏడురీళ్లలో నిర్మింపబడిన "ది స్పాయిల్స్" అనే చిత్రాన్ని హోబర్ట్ బాస్వర్త్ నిర్మించి, దానిలో ప్రధానభూమిక ధరించాడు కూడాను. 1914 నాటికి చాలామంది ఫీచర్ చిత్రాలను నిర్మించటంలో నిమగ్నులైనారు. మూడువేలమంది ప్రేక్షకులకు తావుగల న్యూయార్క్‌లోని స్ట్రాండ్ థియేటర్ ఫిల్మ్ థియేటర్‌గా మారిపోయింది. ప్రతిఆటకు ఆ థియేటర్ ప్రేక్షకులతో క్రిక్కిరిసిపోయేది. డి. డబ్ల్యు. గ్రిఫిత్, థామస్ ఇన్స్ ప్రథమశ్రేణి దర్శకులుగా పేరుప్రఖ్యాతులు సంపాదించారు. ఇన్స్ డైరెక్టుచేసిన ఉత్తమచిత్రాలు "సివిలిజేషన్," "ది రాత్ ఆఫ్ ది గాడ్స్," "ది కవర్డ్" మొదలైనవి. [మిగతా పైవారం]

ఆ వీ ఇ వీ

భారత ఫిలిం ఫెడరేషన్ సర్వసభ్య వార్షిక సభ గతవారం జరిగింది. గత సంవత్సరం అధ్యక్షుడు శ్రీ ఎం. బి. బిలిమోరియానే తిరిగి అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకున్నారు. ఉపాధ్యక్షులుగా అజిత్ బోస్ (బెంగాల్), జె. బి. హెచ్. వాడియాలను, కోశాధికారిగా బి. డి. బరూచానూ ఎన్నుకున్నారు.

ఆంధ్ర ప్రాంతం తరఫున సుందర్‌లాల్ నహతా, జి. కొమరాజు, టి. అశ్వత్థనారాయణ గారలు కార్యవర్గ సభ్యులుగా ఎన్నికయ్యారు. మద్రాసు పరిశ్రమ ప్రతినిధులు: ఎ. రామయ్య, డి. రామానుజం, కె. ఎస్. నారాయణ అయ్యంగార్; మద్రాసు స్టుడియో యజమానుల ప్రతినిధి యస్. యం. శ్రీరాములు నాయుడు.

* * *

ఫిలిం స్టుడియోలలో, షూటింగ్‌కు అవసరమైన లైట్‌లను మనదేశంలో తయారు చేయడానికై, 'పటేల్ ఇండియా' కంపెనీ అధిపతి శ్రీ ఎ. జె. పటేల్ ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. క్రిందటి నెల ఈయన యూరప్ వెళ్ళి ఆయా దేశాలలోని ఫిలిం పరికరాలను తయారుచేసే కేంద్రాలను చూచి వచ్చారు. ఆన్ట్వర్ప్ (బెల్జియం) లోని 'గెవర్ట్ ఫోటో ప్రాడక్ట్స్' సంస్థతో సంప్రదించి మనదేశంలో స్టుడియో లైట్ల ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణానికి వారితో స్వదేశీ పద్ధతిమీద ఒప్పందం చేసుకు వచ్చినట్లు మొన్న ఆయన వెల్లడించారు. భారత ప్రభుత్వ వాణిజ్యపరిశ్రమల శాఖతో ఇప్పుడు ఈవిషయమై సంప్రతింపులు జరుపబోతున్నారు.

బొంబాయి సంగీత దర్శకుల సంఘం ఒకటి కొత్తగా నెలకొన్నది. సచిన్ దేవ బర్మన్ దీనికి అధ్యక్షుడు. ★

సంగీతావారి 'ఇంటిగుట్టు'లో రామారావు, పుష్పవల్లి, ఆర్. నాగేశ్వరరావు

★ మగువలు, మగవారు ★

సహజ సౌందర్యము స్త్రీలోకానికెంత సంతోషదాయకమో అంతకు పదిరెట్లు కష్టదాయకము కూడా. ఒక్కొక్కప్పుడు అనవసరము కష్టముగా మారి తత్సన్నీల బహు ఇక్కట్టులకు లోనవడానికి కూడా ఆమె అందము దారి తీస్తుంది. పైగా ఆసుందరాంగి కాస స్వాతంత్ర్య వాయువుల పాలించేదయితే, ఇక ఆమె నలుగురిమధ్య భద్రంగా మనడంకల్ల.

మగువలంటే మగవారిలో గల తేలిక భావమే వనితాలోకాన్ని మరింత క్రుంగదీస్తున్నది. చదువుకున్న యువకులలోనే ఈ భావం మరింత పేరుకుపోయినట్లు కనుపిస్తుంది.

ఊర్వశి, మేనకలవంటి సహజ సౌందర్యము కానీ సావిత్రి జమునలకోవకు చెందిన సినీ అందచందాలు కానీ నాలో లేక పోయినా కురూపిని మాత్రం కాదు. ఉన్న సౌందర్యాన్ని సర్వకాల సర్వావసరాలలోనూ మరింత సుందరంగా చక్కజేసికోవడం నా సహజ గుణం. దానికి తగ్గట్టు కళాశాల విద్య నన్ను మరింత నిగ్గుతేర్చిందా విద్యలో. సిల్కు చీరెలు ధరించకపోయినా సున్నితమైన తెలుపువాయిల్ దుస్తులు ధరించడం నాకు హాయినిస్తుంది.

మా అక్కను చూడడానికని బయలుదేరాను. టిక్కెట్టు కొనేసరికి రాజమండ్రి పోవలసిన రైలు, స్టేషను కొచ్చింది. ఏమాత్ర మాలస్యంచేయక “స్త్రీలకొరకు” అనే ప్రత్యేక కంపార్టుమెంటును వెతికి లోనికి పోబోతే జాగాలేదు సరికదా, పెట్టెనిండా మగవారు క్రిక్కిరిసి పోయారు. చేసేది లేక ఎలాగోలాగ కష్టం మీద ఒక పెట్టెలో జొరబడ్డాను. ఒక “మామ్మ”ను బ్రతిమలాడి ఆమె ప్రక్కనే కూర్చున్నాను.

బండి కదిలింది పొగలు క్రక్కుతూ. మానవ పాపభారాన్ని మోయలేక అతిభారంగా నడక సాగిస్తోందా రైలుబండి. చల్లనిగాలిని చొరుచుకుంటూ పోతుందేమో ప్రాణం హాయిగా ఉంది. కల్పించుకొని మాట్లాడడం నా స్వభావానికే విరుద్ధం. అంత మాత్రాన ఎదటివారి ప్రశ్నలకు జవాబు చెప్పనంతటి పెంకిఘటాన్ని కాదు. అందుచేత నేప్రక్కనే ఉన్న “మామ్మ” ప్రశ్నల కన్నిటికీ సామరస్యంగానే జవాబిచ్చాను. ఆ ముత్తైదువ

కూడా అతిగా కవ్వించక నాకెంతో మేలు చేసింది.

చేతిలోని ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికను విప్పి తన ఎనభయ్యేళ్ళ అనుభవాలను క్రోడీకరించి వ్రాసిన “పొన్నాడ సుబ్బమ్మ”గారి వ్యాసం చదువుతున్నాను. ఒక్కొక్క ఘట్టం ఆమె ఎంతో స్వానుభవంతో రచించినదని ఆ వ్యాసం చెపుతున్నది. నాచేతి పంచి కదిలి, అలికిడి కావడంతో ఎదురుగా వున్న బల్లవైపుచూస్తే నవ యౌవన సుందరుడొకడు ఆసీనుడై వున్నాడు. గ్లాస్కో దుస్తులు - మసిబొగ్గంత కారు నలుపు కాకపోయినా, మొతంమీద నలుపనే చెప్పాలి. చేతికివాచి, వ్రేలికి ఉంగరం ఉన్నాయి.

అతడు పత్రికా నెపముతో నన్ను అదే పనిగా చూడడం ప్రారంభించాడు. నన్ను చూడడంలో అతడు పడిన శ్రమకు పట్టిన శ్వేద బిందువులవల్ల ఆ సహోదరుని చేతి రుమాల పూర్తిగా తడిసిపోయింది. ఆ సోదరుని వింత చర్యలకు నాలో నేనే నవ్వుకొన్నాను. నా నవ్వును అపార్థంచేసికొన్నాడో ఏమో, ఏమీ ఎరుగనట్లు క్రిందకు జాలువారిన నాచీర కుచ్చిళ్ళ చెంగును బూటుకాలితో తొక్కిపట్టాడు! అతడాపని చేయాలనే చేశాడు. అతని విపరీత చర్యలు నాకు ఏవగింపు కల్గించాయి. కోపంతో ముఖం జేవురించుక పోయింది. శరీరము ఒకవిధమైన కంపముతో దడదడలాడుతోంది. అయినా ఆలోచించాను. విజ్ఞతతోను, విశాల హృదయంతోను విషయాన్ని అర్థంచేసికొన్నాను. తాను పనిగట్టుక చేసినప్పటికీ ప్రశ్నవేస్తే “చూడలేదనీ, పొరపాటు జరిగిందనీ” తప్పించుకోవడానికి వీలుంది. అందుచేత నేనా చీరకొంగును. నెమ్మదిగా, ఏమీ ఎరుగని దానివలెనే, కాలిక్రిందినుంచి తీసివేసుకున్నాను. దానితో ఆయనకు మరింత తేలికగా కనబడి ఉంటాను.

అయినా, ఆతని డాంబిక వేషానికి అసహ్యంగాని, ఆతని విపరీత చర్యలకు ఈర్ష్యగానీ, ఆతని కోరచూపులకు క్రోధంగాని నాలో జనించలేదు. కాని ఆ యువకుని వింత ప్రవర్తనకు హృదయం జాలితో నిండిపోయింది. ఒక స్త్రీ అందులోనూ పెండ్లికాని పడుచు కొంత విద్యా, సంస్కారము, సంపన్నత, కలిగి స్వతంత్రంగా ప్రయాణం చేస్తున్నప్పుడు, (బహుశా ఆ ప్రయాణం ఒకగంట లేక 2 గంటలు కంటే మించిఉండదు. ఆమాత్రపు కాలంలో) ఆ యువతిని ఆవిధంగా కవ్వించడంలో పురుషులకొచ్చే ఘనత ఏమిటో నాకర్థం కాదు. సోదరులకు ఒక్క మనవి. నాస్థితిలోనే ఆ సుందరాకారుని చెల్లాయి, లేక వదిన, మరెవరో ఒక దగ్గరబంధువు ప్రయాణిస్తుం దనుకుందాము. కూడా ఈ గ్లాస్కో

(46-వ పేజీ చూడండి)

"వాస్తవిక పరిస్థితులను మాత్రమే చిత్రించాను" *

★ ఆదిమధ్యం రమణమ్మ

ఆడవాళ్ళల్లోనే ఆత్మహత్యలెందుకు ఎక్కువ అని నేను వ్రాసిన వ్యాసము మీద వచ్చిన విమర్శలన్నీ చూశాను. ఒకరిద్దరు సోదరులు నా వ్యాసములో తమకు తోచిన ఒకటి రెండు అభ్యంతరములను వెలిబుచ్చారు. జనవరి 29 సంచికలో సోదరి సి. హెచ్. మేరీ తీవ్రంగా విమర్శించడం వల్ల, నేను జవాబియ్యాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది.

ముందు సోదరుల అభ్యంతరాలకు జవాబిస్తున్నాను. "స్త్రీలలో మాత్రం ఎంతమంది చెడ్డవారు లేరు? స్త్రీ కారణంగా ఇల్లు విడిచి పోయినవారు కూడా వున్నారని వ్రాశారు. నేటికీ మన సమాజంలో దుర్భర యాతనలు అనుభవిస్తున్న కొందరు నిర్భాగ్య వనితల బాధల్ని, సమస్యల్ని చిత్రించడం, పురుషులలో సన్మార్గులు లేరనీ, స్త్రీలలో దుర్మార్గులు లేరనీ, సుఖించే స్త్రీలు లేరనీ ఎంత మాత్రం కానేరదు. వాస్తవిక పరిస్థితుల్ని చిత్రించడమే నా వుద్దేశం గాని స్త్రీ పురుషుల మంచిచెడ్డల లెక్కలు తేల్చడం కాదు. పోతే భార్య కారణంగా ఇల్లు వదలిపోతే, ఆ నష్టం ఆమెకే ఎక్కువ గాని అతనికి కాదు. అరిటాకు సామెతవంటిది మన సమాజంలో స్త్రీ పరిస్థితి. పురుషునికి అంగబలం, సంఘబలం, ఆర్థికబలం కూడా వున్నాయి. ఇంట్లో పోరుపడలేక పురుషుడు పరారీ అయితే, అతను ఏ సత్రం అరుగుమీదైనా నిద్రించి కాలం గడపగలడు. అదే స్త్రీ అయితే, అనేక ఇబ్బందులు వుంటాయి. ఏ కారణంవల్లనైనా గృహ పరిత్యాగం చేసి స్త్రీ అట్లా ఏ సత్రం అరుగుమీదైనా నిద్రిస్తే, ముషివాడు కూడా వేళాకోళ మాడ్డానిక్కి సిద్ధపడతాడు. పురుషునికంటే ఎక్కువ అంగబలం సంఘబలం స్త్రీకి వుందా? పరారీఅయిన స్త్రీ ధనమానప్రాణాలకు నిర్భయమైన రక్షణ వుందా? స్త్రీ జీవితగతులు, సమస్యలు వేరు; పురుషునివి వేరు.

వ్యాసం చివరిభాగంలో పురుషులను తీవ్రంగా విమర్శించాననీ, అటువంటి పక్షపాతం తగదనీ వేరొక సోదరుడు సూచించాడు. అది విమర్శ కాదు. సాధారణంగా పురుషుని మనోరీతులు, స్త్రీ మనోగతులు ఏరూపంలో వుంటాయో చిత్రించాను. పురుషులు అందరూ అలాగే వుంటారని దాని అర్థం ఎంతమాత్రం కాదు; వారిని నిందించే వుద్దేశ్యమూ కాదు. ప్రకృతి సహజంగానే కాకుండా వారి మనస్సలా అవడానికి ఇతర కారణాలుకూడా వ్రాశాను. స్త్రీ స్థాయి పెరిగితే, వారిలోని చపలత్వం తగ్గే సూచనలు కూడా అందులో వున్నాయి. పురుషుని దుయ్యబట్టడమే నా వుద్దేశ్యమయితే, అక్కడ ఆవిధంగా వాస్తవికచిత్రణ జరిగి వుండేది కాదు.

ఇహ సోదరి సి. హెచ్. మేరీగారు, నా వ్యాసాన్ని గాని అభాగ్య వనితల్ని గాని అర్థం చేసుకున్నట్లు లేదు. ఏదైనా ఒకవిషయాన్ని గాని, మనిషిని గాని మనం సరిగా అర్థం చేసుకోలేనపుడే అనేక తప్పిదాలు కనపడ్డం, అత్యంత ఉద్రేకం కలగడం సంభవిస్తుంది. మేరీ విమర్శను అత్యంత శ్రద్ధాసక్తులతో పరిశీలించాను. ఉద్రేకంతో వ్రాసినట్లుంది గాని వివేకవంతంగా లేదు. ఆమె తన విమర్శలో పరస్పరవిరుద్ధమైన సంగతులు కూడా వ్రాశారు.

ఆత్మహత్యలన్నీ వారు (నేను) చూపిన కారణాలవల్లే జరుగుతున్నా యనుకోవడం సబబుగా లేదన్నారు. ముఖ్యంగా ఆమూడు సందర్భాలలోనే జరుగుతున్నాయని వ్రాశాగాని, అన్నీ అని ఎక్కడుంది?

నేనా వ్యాసము వ్రాయడంలో ఉద్దేశ్యము, వున్నది వున్నట్లు చిత్రించడమే గాని పురుషుల్ని తెగడాలనీ, స్త్రీలను పొగడాలని ఎంతమాత్రము కాదు. నేటికీ మన సమాజములో నాలుగుగోడలమధ్యా నలిగిపోయే స్త్రీల అనేక సమస్యలలోని ఒక ముఖ్య సమస్యను కళ్ళారా చూసినవీ, విన్నవీ సాహసించి వ్రాశాను. నిజమన్నది నిష్ఠురతను తెస్తుందనీ, నిజాన్ని గ్రహించడానిక్కి భరించడానికి మామూలు గుండెలు తాళలేవనీ నాకు తెలుసు. యదార్థాన్నే వ్రాశాను గాని అందులో నిందలు లేవు.

పతిత జనసంఘమంటూ ఒకటుండకపోయినా ఎంతోమంది పతితలు సంఘం ద్వారా చలామణీ అవుతూనే వున్నారన్నారు. అనగా కాలుజారినవారు పతితలుగా జీవించడం గొప్పవిషయమనా? పతితల్ని జీవించనిస్తోంది సంఘం గొప్పదిఅనా? ఈ వాక్యం వ్రాయడంలో సోదరి ఉద్దేశ్యం బోధపడలేదు. ఏమైనా పతితగా జీవించడం గొప్పని పాఠకులు ఒప్పుకోరు. వంచకులు ఇరువురియందూ వున్నారనీ, ఎవరిది అగ్రతాంబూల మన్నప్పుడు మనకే చెందుతుందనీ వ్రాశారు. ఒకసోదరి ఇలా వ్రాయగలదు అంటే చాలాఆశ్చర్యం వేస్తోంది! వంచకులు ఎవరు అన్నది ప్రశ్న కాదు. ఒక కన్య, ఒక యువకుడు కలిసి తప్పుచేస్తే ప్రమాదించేది ఎవరికి? కన్యకే నని అందరికీ తెల్సు. అది ప్రకృతి ముద్ర! తత్ఫలితాలు ప్రాణాంతకాన్కి రావడం అందరూ ఎరిగినదే. నేను వ్రాసినవి అతిశయోక్తులు, అభూత కల్పనలు కావని ఎంతోమందికి తెలుసు.

"సృష్టి లగాయతూ నేటివరకు గల కాలాన్ని మూడు విభాగాలు చేసిచూస్తే రచయిత్రిగారు చూపిన కారణాలు ఆది, మధ్యపుకాలానికి చెందుతాయిగాని, నేటి కాలానికి సరిపడవనుకుంటానని వ్రాశారు. నేటి కాలానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వకపోవడం వల్లనే సంఘమూ, పురుషుడూ, అత్తలూ కారణమని వ్రాశానన్నారు. నేను వ్రాసిన

ఆడవాళ్లు: ఆత్మహత్యలు

సంఘటనలు ఇటీవలే జరిగాయనీ అతిరాలా జరిగాయనీ అందులోనూ నాగరికత బలిసిన పట్నాలలోనే జరిగాయనీ సోదరికి తెలియక పోవచ్చు. నేను వ్రాసిన విషయాలు యీ కాలానికి చెందినవనడం సాహసమే! స్త్రీకి సంఘమూ, పురుషుడూ అన్నిరంగాలలో ప్రవేశమిచ్చి గౌరవించుతున్నా రన్నారు. ముఖ్యంగా కాలమువల్ల స్త్రీ జీవితగతుల్లో మార్పులు వచ్చినమాట నిజమే. స్త్రీ అన్ని రంగాల్లో పైకి వచ్చినమాట నిజమే. కాని ఇంకా స్త్రీకి సరియైన గౌరవమూ, స్థాయీ రాలేదు. ఏ కొద్దిమందో తప్ప, స్త్రీయై పుట్టిన కారణంగా, అనేక బాధలు పొందుతున్నవారు తక్కువగాలేరు. ఉద్యోగాలుచేసే స్త్రీలకుమాత్రం సరియైన గౌరవం దక్కుతోందా? మరింత విజృంభిస్తోంది వారిపై సంఘం! ఇటీవల కలకత్తానుండి బయలుదేరే మద్రాసుమెయిల్లో ప్రయాణం చేస్తున్నాను. దారిలో ఇద్దరు టిక్కెటుకలెక్టర్లుగా పనిచేసే అమ్మాయిలు చెకింగ్ చేసి తిరిగి ప్లాటుఫారంమీదుగా పోతున్నారు. కొందరు పురుషపుంగవులు వారినలా పోనిచ్చి వెనకాలే నవ్వుతూ ఏమో వాగుతున్నారు. అది వారు గుర్తించలేదుగాని, గుర్తించిన వారు మాత్రం చాలా బాధపడ్డారు. స్త్రీని సరిగా గౌరవించడం ఇంకా మనదేశంలో పరిపాటి కాలేదు.

అంతదాకా ఎందుకు? పెద్ద పట్నాల సంగతి వదిలేద్దాం. మన మామూలు చిన్న పట్నాల్లో ఒక స్త్రీ బజారువెంట నడిచి వెడితే, చెత్తమాటలు వినకుండా ఇంటికి రావడం అసంభవం. ఆమె రూపమూ వేష భాషలూ ఏవిధంగా వున్నప్పటికీ కొందరు పురుషపుంగవులు వెకిలిమాటలు సిగరెట్ పొగలాగ వదులుతూ పోతారు. ఆమె ఆ మాటల్ని లక్ష్యపెట్టినా లక్ష్యపెట్టక పోయినా మనసు బాధపడక తప్పదు. ఇటువంటివి సర్వసాధారణంగా జరుగుతూ వుంటాయి. దీన్నిబట్టి సంఘము స్త్రీని ఎంత గౌరవించడం నేర్చుకుందో ఊహించవచ్చు. పురుషుడిని రేపిపెట్టేలా ముస్తాబుచేసుకొని విరగబడి నడుస్తుంటే ఎవ్వరనరు అనొచ్చు. నేను వ్రాసినవి మెప్పించి సాధారణ వేషభాషలలో మర్యాదగా నడిచిపోయే మహిళల అనుభవాలు. ఇహ విరగబడేవారి అనుభవాలు ఇంకా శ్రుతిమించి వుండొచ్చు.

“సీటి స్త్రీ ఆత్మహత్యలకు మూలవిరాట్ ఏమిటా అని తరిచిచూడాల్సివుందని వ్రాస్తూ మేరీ సోదరి పతివ్రతలగాథల్ని ఏకరువు పెట్టారు. పాతివ్రత్య ధర్మాలతో స్త్రీల నెలా వంచినా వచ్చినదీ వ్రాశారు. “మన కంట్లో దూలాలు వుంచుకొని ఎదుటివారి కంట్లో నలుసుల్ని ఏరుతున్నా”నని నన్ను విమర్శించి, వారిలా నాకంటే ఎక్కువగా స్త్రీకి జరిగిన అన్యాయాల్ని విమర్శించడం చిత్రంగానే కనిపించింది. అయినాఅక్కడి ఆమె భావాలతో నేనూ ఏకీభవిస్తాను.

“స్త్రీలే పురుషుల్ని ఖరీదు చేసేకాలమిది, పరోక్షంగా స్త్రీకి అధికారం అధికమైంది” అని వ్రాశారు. చాలా చిత్రమైన మాట! కట్నం కానుకలలో అనేకకుటుంబాలలు నాశనమవుతూ తగిన కట్నం యివ్వలేకా, తగిన వరుని తేలేకా కన్న తండ్రులు దిక్కుముఖాలలో దిక్కులు తిలకిస్తున్నారు. వాస్తవిక పరిసితిని కప్పిపుచ్చుతాం. చదువుకున్న అమ్మాయిలకు కూడా కట్నాలు లేందే పెళ్ళిళ్ళు కావడంలేదు. బిల్లులు బిల్లులే! పురుషుని ఖరీదుచేసే కాలమన్నారు. నిజమేకాని, ఆ ఫలితాన్ని పొందడం లేదు స్త్రీ. మనం ఏదైనావస్తువనుఖరీదుచేస్తే దాన్ని మన యిష్టంవచ్చినట్లు వినియోగించుకోవచ్చు. కాని పురుషుని అట్లాకాదు. కట్నం సమర్పించుకుని పుట్టింటివారు అప్పులపాలుకాగా, తను ఖరీదుచేసిన భర్తకి భర్తకుటుంబానికీ విధేయురాలై తానే ఖరీదుచేయబడ్డట్లు తిరిగిపోతూంది. “బాల్య వివాహాలప్పుడే ఆత్మహత్యలు ఎక్కువనీ, వయోవసంతపువివాహాలు వృద్ధిలోకివచ్చిందిలగాయితూ అలాంటివాటికి అవకాశం లేకుండా పోయిందనీ వ్రాశారు. అయితే నేను వ్రాసిన మొదటి సందర్భంలోని కన్యలు ఏనాటివారో మరి?

“కాలుజారిన ప్రతీ స్త్రీ ఆత్మహత్యకు వడిగట్టడం లేదన్నారు. అలా అని నేను వ్రాశానా? అటువంటి ప్రమాద పరిస్థితిలో హత్యయినా చేసుకుంటుంది లేదా హంతకురాలైనా అవుతోందని వ్రాశాను.

“విద్యలేనివారు కూడా రెండు మూడు సంవత్సరములు యింట బడివుంటున్నారు” మరి వీరంతా కాలుజారకుండా వున్నారని పట్టిపై చేయగలమా అన్నారు. అయితే ఇంటవున్న వివాహంకాని కన్యలందరూ కాలుజారే వుంటారని సోదరి అభిప్రాయమా “అబలలమని మనపై వేసిన ముద్రను అంగీకరిస్తున్న కన్యలారా జాగ్రత సుమా అని మన బేలత్వాన్ని చాటుకుంటున్నా మన్నారు; కన్యలారా ధీరులుగా వుండండి ప్రమాదాలు తెచ్చుకోకండి ఆత్మరక్షణ చేసుకోండి అని హెచ్చరించడం; బేలత్వం అవుతుందేమో నాకు తెలియదు. కాలు జారిన కన్యలను వెన్నముద్దవలె మింగే సంఘమేదీ నేడు పెద్దపులివలె కాచుకుని లేదుఅన్నారు. కాలుజారి ప్రమాదస్థితిలో వున్న కన్యను అరచేతిలో వెన్నముద్ద వలె కాచిరక్షించే సంఘమేదీ నేడున్నట్లు నేను కనలేదు; వినలేదు. అట్లా అయితే, ఆ పరిస్థితిలో కన్య ఆత్మహత్యకు ఎందుకు తెగిస్తుంది? పుట్టింట్లో మరోనెల ఎక్కువ

మగువలు: మగవారు

(44-వ పేజీ తరువాయి)

దుష్టులవ్యక్తేవున్నాడనుకుందాము. తనిప్పుడు నాయందు ప్రవర్తించినట్లే మరొక యువకుడు ఆ యువతులయందు మోహపీడితుడై చేయరాని చేష్టలు చేస్తుంటే ఆయన మనస్సు ఎలా ఉంటుందంటారు?... ఆహా!... ఎలా ఉంటుంది!...అని? ప్రతీవారూ అలా ఎందుకు అనుకోరూ అని? ప్రతి వ్యక్తీ అలా తలపోస్తే నాలాటివారి కీలాటిదుస్థితి ఎదురవ్వదుగా? ఒక స్త్రీని జూచి కామోద్దీపితుడో-లేక ప్రేమోద్దీపుడో అయేకంటే కాస్తంత విశాల భావంతో, విజ్ఞతతో ఆమెను సోదరిగానో ఆత్మీయురాలుగానో ఎందుకు చూడలేడూ? ఇదేమంత కష్టమైన పనికాదుగా?

ఇంతకూ నా గాథలో ఆ “విలన్” ఏం చేశాడో చూశారా? తనలోని ఉద్రిక్తత విణచుకోలేక గాబోలు-కూర్చున్నవాడు అమాంతం లేచి నావైపు వాలి రైలు కిటికీగుండా ఎవరినో చూచినట్లు మూసూనే, చెయి జారినట్లు నటించి నామీద పడిపోయాడు!

అప్పుడేం చేయాలంటారు? అసలే క్రోధం, జాలి, ఉద్రిక్తత మేళవించి వున్న నా హృదయం దీనితో మరింత ఆవేశభరితమై నిప్పులు గ్రక్కే దృక్కులతో తలవని తలంపుగా వచ్చిన సత్తువతో పళ్ళు బిగించి ఫెడీమని ఒక్కటివేశాను చెంపమీద! దబ్బ తెళ్ళుమనడం, వాడు అబ్బా అనడం ఒక్కసారే జరిగాయి. అందరూ అప్పుడేచూశారు మావంక. ఊహించగలిగినవాళ్ళు మంచిపని చేశావమ్మా అన్నారు. ఊహించలేనివాళ్ళు తెల్లముఖాలు వేసి ఆశ్చర్య పడుతున్నారు. “గాస్కాలాల్సివాలా” కత్తివాటుకు నెత్తురు లేని ముఖాన్ని జేబు రుమాలతో కప్పుకొని నిశ్చేష్టితుడై నిలబడ్డాడు.

సోదరులు మగువలు మానమర్యాదలు గల వారనీ, వారికీకూడా వ్యక్తిత్వం అనేది ఉందని, వారు తమ ప్రియసోదరీమణులని భావించి వారిని, గౌరవభావంతో జూడగలరనీ నమ్ముతున్నాను. ★

బట్టల కొట్లో బట్టలు అమ్మే గుమస్తాతో ఆమెకు ఎంతసేపటికీ బేరం కుదరలేదు. ఆమె విసిగి "మీ మేనేజరుగారిని పిలవండి. ఆయనకు ఈ విషయాలు బాగా తెలుస్తాయి" అన్నది.

"మిమ్మల్ని చూసినతర్వాతే గదా ఆయన బయటకు వెళ్ళారు".

—కె. సుభాష్ చంద్రబోస్.

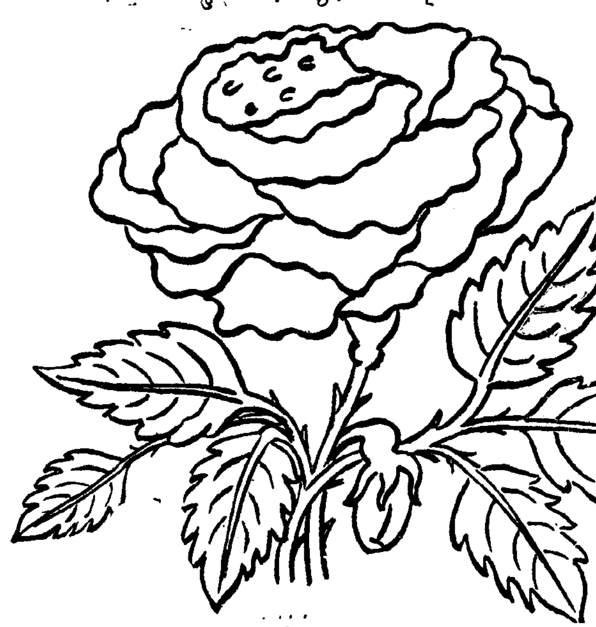
వుంటేనే మొగుడు వదిలేశాడా? లేక, అత్తారింట్లో దెబ్బలాడి వచ్చావా? అని అడిగే సంఘం ఆదరిస్తుందని ఎలా అనుకోవడం? ప్రాణం అన్నది అన్నిటికంటే తీపినది. మూడేళ్ళ ముద్దులైన పాపపోతే ఆమెతో సహా తనూ పోవలననుకుంది ఒక మాతృహృదయం. కాని అదే మాతృహృదయం బాబుకోసం బ్రతకాలి అంది. అది అన్నిటికంటే గొప్పది మాతృస్థానం; అన్నింటికంటే తీపైనది కడుపు తీపి. చెట్టంత తీపి బిడ్డల్ని పారేసే తల్లి జీవిస్తుంది! ఎందుకు? అటువంటిది, బంగారు పిచ్చుకల్లె వుండి బంగారు భవిష్యత్తుకు బాటలు పరుచుకుంటూ నాతో చదివిన నామిత్రురాలు అకస్మాత్తుగా ఆత్మహత్య చేసుకుందన్న వార్త అందర్నీ ఆశ్చర్యంలో ముంచింది. ఆమె ఎటువంటిదో, ఎంత క్రమశిక్షణలో పెరిగిందో ఆమె, ఆమె ఆప్తబంధువులు ఎటువంటి భవిష్యత్తుకోసం సన్నాహాలు చేస్తున్నారో నాకు బాగా తెల్సు. అటువంటి ఆమెను ఏ ప్రత్యేక పరిస్థితులు వంచించాయో క్షణం చనిపోయింది!

కంళ్లు చలించి, కోరికల గుఱ్ఱాల నెక్కేవారు ఉభయులందూ వున్నారన్నారు. కావచ్చు. అయినా ఫలితాలు స్త్రీలకి వేరుగా వుంటాయి. కన్య గనుక కోరికల గుఱ్ఱాలనెక్కి కూర్చుంటే, విషఫలితాలు వచ్చినపుడు ప్రాణం మీదికి వస్తుంది. పత్నికి కళ్లు చలించినా ప్రమాదమే. జీవితం భ్రష్టమవుతుంది! పురుషుడు పదిమంది కాంతలతో తిరిగినా పవిత్రుడే! ఒక పతివ్రత ఇల్లాలు అతన్ని భక్తిగా క్షమిస్తుంది; భరిస్తుంది. అదే ఒక స్త్రీ ఒక్క పురుషునితో కూడినా, ఆమెను సంఘమూ, పురుషుడూ పక్క ముట్టుకున్న కుండగా లెక్క తేల్చి విసర్జిస్తారు, సర్వసాధారణంగా.

మరొక విషయాన్ని సోదరి దృష్టికి తేదలిచాను. సాధారణంగా పురుషుడి మనస్సు వేరుగానూ, స్త్రీ మనస్సు వేరుగానూ వుంటుంది. ఇది ప్రకృతి సిద్ధం. పురుష మనస్సు చలించినంత తొందరగా స్త్రీ మనస్సు చలించదు. ఇల్లా వ్రాశానని పురుషులంతా చపలురని అర్థం తీసుకోరాదు. ఈ విషయం మానవుల్లోనే కాక జంతు జలాల్లోనూ పశుపక్ష్యాదులలోనూ కూడా మనం చూస్తాం. ఎవరో విచ్చలవిడిగా సంచరించు స్త్రీలను ఉదాహరణగా తెచ్చి స్త్రీ జాతిని, అందులోనూ భారత నారిని చిత్రించడం మంచిది కాదు. భర్త దుర్మార్గుడూ, వ్యభిచారీ అయినప్పుడు అతన్ని పట్టుకుని దేవుళ్లాడమని ఎవరు చెప్పారు? విడాకుల చట్టాలూ అవి వున్నయే చావడం దేనికి అని ఒకచోట వ్రాశారు. భారతనారికి భర్తే సర్వస్వమూను. తన సౌభాగ్యం ఫలించడమైనా, తన వినాశనమైనా అతని ద్వారానే జరగాలని కాంక్షిస్తుంది.

ఇహనైనా సోదర సోదరీమణులు నా వ్యాసాన్ని అర్థం చేసుకోగలరని విశ్వసిస్తున్నాను. సోదరీమణులంతా వంటలూ, వార్పుల దగ్గరే ఆగక, స్త్రీ జాతిని పీడిస్తున్న అనేక సమస్యల్ని చిత్రిస్తూ "వనితాలోకాన్ని" సర్వాంగసుందరంగా అలంకరించాలని ఆశిస్తూ ముగిస్తున్నాను. ★

[ఇంతటితో ఈ వివాదం సమాప్తి]

దిండు గలీబుమీదకు డిజైన్‌లు

—సి. జయలక్ష్మి, కడప.

★ రకరకాల ఉత్తరాలు ★

ఉత్తరం అంటే తూర్పు పడమరల్లో ఉత్తరం కాదు. ఒకరు మరొకరికి ఒక వూరినుంచి మరో వూరికి సమాచారాల్ని రాసి పంపే కాగితం అన్నమాట. ఉత్తరం అనేమాటలు ఎలా వచ్చిందో తెలియదు. కొంతమంది ఈ ఉత్తరాన్ని జాబు అంటారు. జాబులకు బదులువచ్చేవే జవాబులై వుంటాయి. రైళ్లుపడనప్పుడు ఈ ఉత్తరాలు పడవల్లో, దగ్గర ఊళ్ళకైతే మనుష్యుల ద్వారానూ, ఇతర విధాలుగానూ అందజేసుకునేవారు. పౌరాణిక యుగంలో పావురాళ్లచేత హంసలచేత పంపించె వారట ఉత్తరాల్ని; ఎలావచ్చిందో కాకిచేత కబురంపితే చాలదా అనేసామెతకూడా వున్నది. రైళ్ల రాకపోకలతో కార్డులు, కవర్లు మనకు వచ్చాయి. ఉత్తరాలు సరిగ్గా రాయని వాళ్ళనిచూస్తే మహాచిరాకుగా వుంటుంది. అర్జంటు వుత్తరానికి జవాబు రాకపోతే అతికంగారుపడతాము. కొందరికి ఉత్తరాలు వచ్చినవెంటనే జవాబు రాయకపోవడం ఒక అలవాటు. వీళ్లతో అవతలవాళ్ళు పడే అవస్థ ఆ ఏడుకొండలవాడికే ఎరుక! వెంటనే పనివున్నా లేకపోయినా ఏవో భోగట్టాలు రాసి పడేసే అలవాటు కొందరికి వుంటుంది.

ఉత్తరం రాయడం కూడా ఒకకళే, అందుకే చిన్నప్పుడు చిన్నక్లాసుల్లో ఉత్తరాలు వ్రాయడం కూడా నేర్పుతారు. కొందరు మాట్లాడుతూంటే వినబుద్ధిగా వున్నట్టే, కొందరు ఉత్తరాలు రాస్తే ఆప్యాయత ఆదరణ చూపిస్తూ చాలా చక్కగా వ్రాస్తారు. అమ్మాయీ నీదగ్గరనుంచి ఉత్తరం వస్తే నిన్ను చూసినట్టే వుంటుందే అనేవారు మా అత్తగారు. పూర్వం అదొక పద్ధతిగా రాసేవారు. అటువంటి వారు ఇప్పుడు వున్నారు. మహారాజరాజశ్రీ అనీ బ్రహ్మశ్రీ వేదమూర్తులైన అనీ ఆడవాళ్ళయితే మహాలక్ష్మి సమానురాలైన అనీ, ఆచిరునామాదార్ల హోదాతనాన్ని అనుసరించిరాస్తారు. పెద్దలకు నమస్కారములు, చిన్నలకు దీవెనలు, ఇక్కడంతా క్షేమం, అక్కడ మీ క్షేమం తెలుపకోరెదను. (ఇదే ఉభయకుశలోపరి) ఎండలుకాని, వానలుకాని, అక్కడ వాతావరణం సలక్షణంగా ఉందా అని పంటల యోగక్షేమములు, ఇవన్నీ వ్రాసిన తరువాత అప్పుడు సంగతులు రాసుకుని తరువాత, ఇట్లు, చాయంగల విన్నవములు; గ్రహించవలెను, ఏదో చేవ్రాలు, అన్నపదాలతో పూర్తయేది. కార్డులొచ్చాక ఈ ఉకదంపుడొకే ముక్కైనీ (కాదు, విదుకయా పైసలు) కార్డు, సరిపోతుంది; కవరైతే బరువు మించి రాస్తే అందుకున్నవాళ్ళ కంటుకుంటుంది ఆముదం. ఎప్పుడైతే గవర్నమెంటువాళ్ళు ఒకపద్ధతిలో కారులు, కవర్లు అందజేస్తున్నారో, అప్పటినుంచి ఈ పాతపద్ధతులన్నీ బందయ్యాయనుకుంటా! ఇప్పుడు మరి శ్రీయుత గారికి, శ్రీమతి గారికి అని మొదలుపెడితే చాలు. (శ్రీ అన్న శబ్దం ముందు తగిలిస్తే గారు అని చివర అనక్కర లేదంటున్నారు.) చాలా రోజులవాడు మాపిన్నికి, మా బాబాయి బ్రతి

సి. హెచ్. సావిత్రి

కుండగానే వాళ్ళచుట్టం ఎవరో గంగా భాగీరథీ సమానురాలైన అని వ్రాశాడు! వట్టి అమాయకుడు పాపం! ఇప్పటికే చాలా మంది మహారాజశ్రీ వదినె గారికి అని రాస్తూనే వుంటారు. భార్య భర్తకు రాసే ఉత్తరాల్లో ప్రియమైన బావగార్కి అని రాసే పద్ధతొకటికూడా వచ్చింది. ఈ ప్రియమైన అన్నమాట "మై డియర్"తో తెలుగు అర్థంగా వుత్తరాల్లోకి వురికింది.

ఒకాయన ఉండేవాడు. ఆయన అచ్చ తెలుగులో రాస్తూ మీ "లెటరు" అందింది; నా "లెటరు"కు జవాబు రాయండి. అని రాస్తూవుండేవారు. ఆ ఒక్క ముక్కకూడా తెలుగులో అంటే సరిపోదు! ఉత్తరం రాయడం, దాన్ని సరిగా పూర్తి చెయ్యకుండా, ఇంతట్లో ఏదోవచ్చి, ఒక పుస్తకంలో పెట్టి, పోస్టు చెయ్యకుండానే అవూరుకి చేరివుంటుందని, అనుకునే అలవాటు కొందరికి వుంటుంది. పోస్టు చేయ్యాని వుత్తరాలు తరువాత పుస్తకాలు సర్దుతూంటే దొరుకుతాయి. ఇదీ ఒక దురభ్యాసమే. అసలు ఆ కొండొచ్చి ఈ కొండమీదపడ్డా ఉత్తరాలు రాయనివాళ్లు కొందరున్నారు. వాళ్ళతో వేగడం బహుకష్టం. బంధువులు, స్నేహితులు, అన్నలు, అమ్మలు, నాన్నలు, అనేక రకరకాలైన మనుష్యుల దగ్గరనుంచి, ఉత్తరాలు రావలసి వుంటుంది; రాయవలసి వుంటుంది. అటువంటప్పుడు వాటంతటా పనులు జరక్కపోతే అదీ ఒక లోపమే; అదీ ఒక బాధే. ఉత్తరం రాయడాన్ని ఒక మంచి అలవాటు కింద జమకట్టాలి. సాధారణంగా ఏదన్నా ఒక వుత్తరం రాయకూడదూ అంటారు. అవతలవాళ్ళనుంచి తప్పించుకునే ప్రయత్నంలోవున్న తెలివిగలవాళ్ళు, ఆఁ రాయకేం అప్పుడేరాసేమే! అందలేదేమో!! అని ఠపీమని అనేస్తారు నెపం అంతా తపాలాశాఖమీద వేస్తూ! ఇది అందకపోవడంకూడా ఒక్కొక్కప్పుడు జరుగుతూంటుంది. అందుకే వాళ్ళూ ఒక పద్ధతి పెట్టారు. అదే రిజిష్టర్డ్ వుత్తరాలు. కోరు విషయాల్లో, కొన్ని లావాదేవీల్లో ఈ రిజిష్టరీ తీసుకున్న తరువాత అందలేదని బుకాయించడం అసాధ్యం. ఆఁ ఊఁ అంటే ఇచ్చేరసీదు చూపించేస్తారు.

రైళ్ళ రాకపోకలు సరిగాలేనందువల్ల, ఏర్ మెయిల్ టపాలయినా ఒకప్పుడు రైల్లోనే పడటంవల్ల ఎన్ని వుత్తరాలు, ఎంత ఆలస్యంగా అందుతున్నాయో! ఒక ఉత్తరం టైముకు రాకపోతే ఎంతెంతపన్లు ఆగిపోయి ఎంతమందికి దండుగ అవుతున్నాయో! ఈ మధ్య కొండపెట్టులాంటి ఆదివారం ఒకటి వచ్చిపడింది. దానికేమందు ఎక్స్‌ప్రెస్ ఉత్తరం. ఈ ఉత్తరం చేరకపోతే రైలుకు రావలసినవాళ్ళు రాక, కొత్త ఊరైతే నానా ఇబ్బందిపడటం జరుగుతున్నది. ఆ వచ్చిన వాళ్ళు, చాలామంది మేం బయలుదేరి వస్తున్నాం రైలుదగ్గరకు రండి అని రాస్తారు. ఏదో శ్రమపడి ఇల్లు అదీ వెతుక్కుంటూవచ్చి వచ్చి అన్నం అదీతిని, అన్నిపనులూ జరిగాక ఆ వుత్తరం అప్పుడు చక్కా వస్తుంది.

కార్డుమీద రాయడంలో ఒక పద్ధతి వుంది. అడ్రసు రాసేచోట గీటుదాటకూడదు. సంగతులు గీటు దాటా, అందినవాళ్లే కంటుకుంటుంది, కొద్దిగా చమురు. అడ్రస్సు వివరంగా రాయకపోతే ఆ ఉత్తరాల తిప్పలు వాటివే. డెడ్ లెటర్ ఆఫీసులో కుప్పలు పడతాయి. కొన్ని కొన్ని ఉత్తరాలు అడ్రసులు సరిగా లేక ఎన్నో సంవత్సరాలు ప్రయాణం చేసిచేసి హంసగమనం సాగిస్తూ ఎప్పటికో అందుతూన్నట్లు వార్తలు పడుతూంటాయి. పేపర్లలో. చాలారోజులు ఒకే చోట వుండేవాళ్లకు, ఏ సిటీలోగాని ఓ పాతికేళ్ళు ఓ ఇంటిలో ఉండేవాళ్ళకు ఎల్లా రాసినా, ఇంటినెంబరు వేయకపోయినా చేరుతుంటాయి బహుశ పోస్టల్ వాళ్ళు అలవాటు పడివుంటారు. పెద్ద పెద్ద పట్టణాల్లో డోర్

గుంటూరులో మార్చి 21, 22, 23 తేదీలలో బాలానందకేంద్రం తృతీయ వార్షికోత్సవంలో "దశావతారాలు" నృత్యం ప్రదర్శించిన కుమారి దాడి ద్వారకీమాయి, దాడి కరుణ (శ్రీ దాడి గోవిందరాజులు నాయుడుగారి కుమార్తెలు)

నెంబరురాస్తేగాని చేరవు. ఆంధ్ర రాజధాని హైదరాబాదు నగరంలో నంబర్లు ఒకట్లు, పదులు, గాక వేల సంఖ్యని కూడా మించి పోయివుంటాయి. అదితీరా ఆ వీధిలోకివెళ్ళి డిక్షనరీ తిరగేసినట్టుగా చూడాలేమో అనిపిస్తుంది.

ఉత్తరాలు అంటే ఎంత సరదా లేని వాళ్ళకయినా ఒక ఉత్తరం వచ్చింది అనగానే అదోక రకమయిన సంతోషంగానే వుంటుంది. అన్ని ఉత్తరాలు, అన్ని సమయాల్లోనూ సంతోషాన్ని ఇవ్వవు. కొందరికి ఆనందంఇచ్చే ఈ ఉత్తరాలే మరికొందరికి దుఃఖం కలిగించే వార్తలనుకూడా మోసుకొచ్చిపడేస్తాయి. కొందరు రాసిన ఉత్తరాల వల్ల ఆపూటంతా ఎంతో ఆనందంగా వుంటుంది మనస్సు. అదే కొందరు ఏ సందర్భంలోనో బాధపడే విషయాలురాస్తే, ఆపూట తిండికూడా తినటం మానేసి విపరీతంగా బాధ పడతాం. ఈ ఉత్తరాలు హోమియోపతీ మందుల్లా అనేక రకాల మనుష్యుల మీద అనేక రకాల సమస్యలను తెచ్చిగొడుతుంటాయి. పోస్టుమేన్ వచ్చేవేళకు, ప్రేమలేఖలకు ఎదురుచూసే ప్రియురాళ్ళు, అతని దర్శనంకోసం తహతహ లాడుతారు, సూర్యనారాయణమూర్తి దర్శనంకోసం మబ్బుగా వున్నప్పుడు అన్నంతిననివాళ్ళలా. అందుకే పాలెంవాడు మామయ్య కూతురుకి కార్యం చెయ్యవయ్యా అంటే ఆయనగారి చదువు తెమిలాక చేస్తారే ఈలోగా రోజూ పోస్టు వాడికి పసెందుకూ అని చూస్తున్నా ననే వాడు. అదీ నిజమేననిపిస్తుంది.

ఏ యాత్రకైనా వెళ్ళినప్పుడు ఇబ్బందులు పడకుండా ఇంటి వారికి కబురు అందజెయ్యడంకోసం (నాట్ పెయిడ్ లెటర్) ఊరికే బిళ్ళలు లేకండా రాయచ్చు. ఈ ఉత్తరం రాయడానికి ఇబ్బంది పడనవసరం లేదు. అందిన వాళ్ళదగ్గర మాత్రం డబుల్ ఛార్జీ వసూలు చేస్తారు. నాట్ పెయిడ్ ఉత్తరాన్ని మా అత్తవారు మా మీద కోపం వస్తే రాసిపడేసేవారు మాకు డబుల్ ఛార్జీ తగలడం వారికి ఒక ఆత్మసంతృప్తిగా వుండేది.

వచ్చిన ఉత్తరాలు దాచటం, చాలా రోజులనాటి ఉత్తరాలు చదవుకోడం కొందరికి సరదా. అందులో ఒకళ్ళ ఉత్తరాలు చదవడం అనే దురలవాటు చాలా మందిలో వుంటుంది. ఇది సంస్కారంలేని మనుషులు చేసే పని.

పూర్వం ఆడపిల్లల చదువు సంస్థలు తాకలి పద్దు వేయటం ఉత్తరం రాయగలగటం అన్న డిగ్రీలతో ఆపించేవారు పెద్దలు. ఆడపిల్లలు అత్తవారింట్లో వుంటే ఉత్తరం పుట్టింటివారికి రాయటం పూర్వం ఎంతో కష్టమో, ఇంకా అక్కడక్కడ అలాంటి కుటుంబాలు వుంటూనే వున్నాయి. ఏదో తమ మీద రాసేస్తోంది అని అత్తగారికీ, ఆడబిడ్డలకీ, అనుమానం. దాంతో ఆ పిల్లను చాపకింద నీరులా ఫలానా అని చెప్పకండా ఇంకో విధంగా కొరకంచులాంటి మాటల్తో బాధపెట్టడం జరుగుతుంటుంది. ఇదంతా ఉత్తరంవల్లే.

ఆకాశరామన్న ఉత్తరం ఎదుట వాణ్ణి ఏమీ అనలేక చాటుగా వాణ్ణి తిట్టాల్సి వచ్చినప్పుడుగాని, లేకపోతే బంధువుల్లో ఎవరికైనా జరగబోతున్న ఉపకారాన్ని చెదరగొట్టేందుకుగాని ఉపయోగించేది ఆకాశరామన్న ఉత్తరం. ఒక ఉత్తరం ఆధారంగా

మరొక నృత్యంలో చి॥ దాడి కరుణ, రుక్మాబాయి, నిలయ

వనితా వాణి

రోజులు మారాయి!

శ్రీమతి బి. ప్రేమ లీలగారు వ్రాసిన "కేనింగ్ కాలేజీకి పోనమ్మా" అన్న వ్యాసం చాలా బాగుంది. ఆమధ్య నేను సిటీబస్సులో ఎక్కడికో వెళ్లుచుండగా నాతోటి ఒక అమ్మాయికూడా బస్సు ఎక్కి కూర్చుంది. ఆ అమ్మాయి రెండు జెడలు వేసుకొని అతి పల్చటిచీర కట్టుకొంది. ఉల్లిపొరకన్న పలుచటి జాకెట్టు వేసుకొంది. మామిడిపిందె ఆకారంగా బొట్టుపెట్టి ఆ బొట్టుచుట్టూ చిన్న చిన్న చుక్కలు పెట్టింది. ఆ అమ్మాయి కూర్చున్నది మొదలుకొని పమిట సర్దుతూనే వుంది చీర అంచులు. ఇవతల ప్రక్క భాగం. అవతల ప్రక్క భాగం అంచులు మణిగి పోకుండా సరిచేసుకొంటూ ఎడమప్రక్క కడుపుకనపడేటట్లుగా చీర అంచులు పైకితీసి కూర్చుంది. బస్సులో చోటులేక చాలా మందీ మగవాళ్లు ఆడవాళ్లసీటుదగ్గర నిలబడ్డారు. ఆ అమ్మాయి ప్రక్కనే నిల్చున్న ఒక అబ్బాయి ఆమెను రెప్పవాల్చకుండా చూస్తూ వున్నాడు. ఇంతలోకే బస్సు మలుపు తిరగడంలో పెద్దకుదుపు కుదిపింది. సమయంకోసం వేచివున్న ఆ అబ్బాయి ఒక్కసారిగా ఆ అమ్మాయివళ్ళో కూలబడి 'సారి' అంటూ లేచి నిలుచున్నాడు. ఇంతలోకే బస్సు ఆగింది. ఆఅబ్బాయి ఆఅమ్మాయి కేసిచూసి నవ్వుతూ దిగిపోయాడు. చదువుకొనే ఆడపిల్లలే కాదు. సంసారం చేస్తున్న స్త్రీలు కూడా కొంతమంది వెర్రివెర్రి వేషాలతో అలంకరించుకొని రోడ్డమీదకూడా వెకిలి నవ్వులు నవ్వుతుంటూ. చీటికీ మాటికీ పమిటలు సర్దుకుంటూ వుంటారు. అటువంటి వాళ్లనుచూస్తే ఏమగవాళ్లకైనా పుడుతుంది దుర్బుద్ధి. బయటకు వెళ్లినపుడు మర్యాదగా కొంగునిండుగా కప్పుకొని తలవంచుకొని మనదారిని మనంపోతే ఎవ్వరూ మనజోలికి రారు. పోనీ తమ పిల్లలను తల్లులైనా బుద్ధి చెప్తారేమో అంటే కూతుళ్లకన్న ఎక్కువ వేషాలు తల్లులే వేస్తున్నారు. మా యింటి ప్రక్కన ఒక వయస్సుమళ్లిన యిల్లాలు వుండేది. ఆవిడ వేషం ఇంతా అంతా కాదు. లేసులంగాలు, తెల్లి బాడీలు మెడలమీదకు నెరసిన జుట్టు ముడి, స్నో పౌడరు వ్రాసుకొని చిన్నతిలకంబొట్టుదిద్దుకొని ముఖ్ మల్ స్లిప్పర్స్ తొడుక్కొని వస్తుంది. ఎవరైనా వేళాకోళంగా "మీజోళ్లు చాలా బాగున్నాయి. మీ లేసులంగాలు ఎక్కడ కొన్నారు" అని అడిగితే "పల్చటి చీరలకు ఒక్కలంగా కొన్నాను. కాళ్లకు రాళ్లు ముళ్లూ గుచ్చుకుంటాయని జోడుకొన్నాను" అని తిప్పుకుంటూ విలాసగా పమిట సర్దుకొంటుంది. అటువంటి వయసుమళ్లినవాళ్లే అల్లా తయారవుతూంటే ఇంక వాళ్ళు అమ్మాయిలకు ఏంబుద్ధి చెప్తారు. అమ్మాయిలు మాత్రం ఎలా వింటారు. ఇంతకూ రోజులు మారాయి. ఎవర్నీ ఏమనడానికి వీల్లేదు.

వారణాసి సుబ్బలక్ష్మి
(అదిలాబాదు)

* * *

రకరకాల ఉత్తరాలు

పెట్టుకొని ఒక కథకుడు ఒక నవల రాసేస్తాడు. ప్రేమ లేఖలు అని నడిపించిన సినీమా కథ ఒక ఉత్తరమే కదూ! తరువాత పాత ఉత్తరం ఎన్నో విధాలుగా పెంపకాలకుగాని, ఆస్తులకుగానీఅప్పులకు గాని ఋజువు చేసుకునేసాధనాలు ఈమధ్య కొందరు ఆహ్వాన పత్రాలను కూడా సర్టిఫికెట్ ఆఫ్ పోస్టింగుతో పంపుతున్నారంటే ఇవి ఎలాంటిసాక్షులుగా ఉపయోగపడతాయో ఊహించవచ్చు.

ఒక్కొక ఉత్తరంతో ఎన్ని డిటెక్టివ్ కథలు నడుస్తాయో! ఈమధ్య పత్రికలలో నడచిన వ్యాసరచనలను గురించి పొగడుతూ రాస్తూన్న ఉత్తరాలు ఒక టేమిటి, మా అబ్బాయికి జలుబుగావుంది, ఏం చేయమంటారనో, ఈకూరలో ఎన్ని ఆవాలు వెయ్యమంటారండీ అనో వనితావాణిలో ఓ వనిత రాస్తుంది! ఎదుట మనిషితో మనోభావాలను ఎదురుగుండా సిగువల్లగాని, భయభక్తులవల్లగాని, మర్యాదవల్లగాని చెప్పలేం. అదే ఉత్తరాల్లో దర్జాగా రాసెయ్యవచ్చు. మన ఎదురుగుండా మాట్లాడలేని మాటలు ఉత్తరాల్లో రాయడం అతి సులువు. ఇలా రాసుకుంటూ పోతే, ఉత్తరాల కథ దస్త్రాలకు మించుతుందేమో! ★

అభినందనములు

ది 19-2-58 ఆంధ్ర సచిత్రవారపత్రికలో వనితాలోకంలో "ఆడవాళ్ళ ఆత్మహత్యలు" అనే శీర్షికపై అడుసుత్రొక్కనేల కాలు కడగనేల" అనే వ్యాసమును రచించి నన్ను ముగ్ధురాలునిగా చేసిన శ్రీమతి బి. యస్. లక్ష్మి అనే సోదరికి నా హృదయ పూర్వ కాభినందనములు తెలుపుచున్నాను.

—సి. ఆదిత్య సౌభాగ్యమ్మ,
కాకినాడ.] ★

బ్రహ్మ సృష్టి

ఉజ్జయినీ నగరమందు
ఉండె నొక్క బ్రాహ్మణుండు;
పండితుండు, తర్కవేత్త,
బహు విద్యా కోవిదుండు.
  పనిగలిగీ పయనమాయె
  పక్క గ్రామ మాతడు.

ఎండకాల మగుటచేసి
మండుటెండ తాళలేక
మార్గ మధ్యమందున గల
మఱ్ఱి క్రింద విశ్రమించె.
మఱ్ఱి చెట్టు దాపుననే
గుమ్మడి తీగొకటి కలదు.

విశ్రమించి బ్రాహ్మడంత
"వింతగాదె దీనితీరు,
ఎంత వెర్రివాడు బ్రహ్మ!
అంత ఘనతగల మఱ్ఱికి
చిన్నపండ్ల నిచ్చినాడు
జీరాడెడి గుమ్మడికీ
పెద్దబరువు పండ్ల నిచ్చె,
అని తలంచి, నవ్వుకొనుచు
  బడలికచే, నిదురించెను,
  ఒడలుమరచి మరునిమునమె.

ప్రొద్దువ్రాలి పోవ, నతడు,
నిద్దుర మేల్కాంచె; చూడ
మఱ్ఱి పండ్లు రాలియుండె
మేనిపైన మిక్కుటముగ.
  "గాలి వీచి గాబోలును
  రాలిపోయె నిన్ని పండ్లు."

అనుచును తలపోయు నతని
కంతలోన స్ఫురియించెను
వస్తుజాలముల ధర్మము
లో నుండిన ఒక మర్మము!
"మఱ్ఱికి తగినంత పెద్ద
మఱ్ఱిపండ్లు ఉండెనేని,
ముక్కలవదె నా కాయము
పండ్ల దెబ్బ కీపాటికి.

వెఱ్ఱివాడనైన నేను
సృష్టి చిత్ర మెరుగలేక
మతిహీనుడు బ్రహ్మ యంటి
అతడుగాదె దయామయుడు."
  అనుకొని యాబ్రాహ్మణుండు
  తరలిపోయె తనదారిని. ★

గంధం యాజ్ఞవల్క్యశర్మ

సహజ గుణం

గంగానది ఒడ్డున ఒక పట్టణం. అక్కడ ప్రసిద్ధి చెందిన ఓ శివాలయం వుంది. దూర దూరాలనుండి ప్రజలు దేవదర్శనంకోసం వస్తుంటారు. ఆలయాన్ని వొరసుకొని నది ప్రవహిస్తుంది. యాత్రికులు స్నానం చేసి శివుణ్ణి దర్శించేవారు. అందువల్ల ఏ వేళలోనైనా సరే స్నానఘట్టం, ఆలయం రెండూ యాత్రికులతో క్రిక్కిరిసి వుండేవి.

ఆ దేవాలయంలోనే ఓ సాధువు నివసిస్తున్నాడు. ఒకరోజు ఆసాధువు స్నానంచేస్తున్నాడు. స్నానఘట్టంలో యింకా చాలామంది యాత్రికులున్నారు. ఆ సమయంలో ఒక పెద్ద తేలు నీటి ప్రవాహంలో మునుగుతూ తేలుచూ కొట్టుకొని పోతున్నది. ప్రాణాపాయ స్థితిలో వున్న తేలును చూడగానే సాధువు హృదయం దయతో నిండిపోయింది. దానిని రక్షించాలనే తలంపుతో తటాలున ఎత్తి అరచేతిలో పెట్టుకొని నీళ్ళలో నుండి బయటకు వస్తున్నాడు.

అరచేతిలోవున్న తేలు కొండితో ఒక్కపోటు పొడిచింది. తేలు కాటువల్ల సాధువు చేయి వణకింది. తేలు మరలా క్రిందున్న నీళ్ళల్లోకి పడిపోయింది. ఒకవైపువిషంవల్ల బాధగావున్నా మరణయాతన అనుభవిస్తున్న తేలును చూడగానే సాధువు మరల చేతితో ఎత్తాడు. తాకడమేమిటి మరల తేలు కాటువేయడం, పట్టుజారి తేలు నీళ్ళల్లో పడడం అన్నీ జరిగిపోయాయి. ఇదేవిధంగా మూడవసారి, నాల్గవసారి, ఐదవసారికూడా జరిగింది. ప్రక్క ప్రక్కల స్నానం చేస్తున్నవాళ్ళంతా ఆశ్చర్యంతో ఈ వింతను చూస్తున్నారు. అందులో ఒకడు కొంచెం ముందుకు వచ్చి "స్వామీ చేతితో తాకేదానికన్నా ఈ పుల్లతో బయటకు తీయం"డని చెప్పి ఒక చిన్న కఱ్ఱపుల్ల సహాయంతో తేలును వొడ్డున వేశాడు.

సాధువు స్నానం ముగించుకొని రాగానే నలుగురూ పోగయ్యారు.

పి. అనసూయ

తలా వొకమాట అడగడం మొదలు పెట్టారు. ఒకడు వచ్చి "స్వామీ, తేలు కుట్టినందువల్ల మీకు బాధ కలుగ లేదా?" అని అడిగాడు.

సాధువు: "ఎందుకు లేదు"?

యాత్రికుడు: "అయితే తమరు అన్నిసార్లు ఎందుకు తేలును పైకి ఎత్తారు? కుట్టడం తేలుయొక్క సహజ గుణం అని మీకు తెలియదా?"

సాధువు: ఎందుకు తెలియదూ?

యాత్రికుడు: అయితే తెలిసికూడా దుష్ట కీటకాన్ని ఎందుకు రక్షించా లనుకున్నారు? అందుకు సాధువు చిన్నగా నవ్వి "సోదరా, కుట్టడం తేలుయొక్క స్వభావమని నీవేగా చెప్పావు? చివరకు చనిపోయే సమయంలోకూడా తేలు తన సహజగుణాన్ని వదలలేకపోయింది. అటువంటప్పుడు కొంచెం నొప్పి కలిగిందని మనం మన సహజగుణాలను విడిచి పెట్తామా? నేను మాత్రం మానవుడనుగాదా?" అని పల్కాడు. అందుకు యాత్రికుడు "అయితే స్వామీ, తేలుకాటు బాధను సహించడమేనా మానవుని స్వభావం?" అని ప్రశ్నించాడు.

సాధువు తల పంకించి కాదు నాయనా మానవుని సహజగుణం తేలుకాటును సహించడం కాదు. మనుష్యుని సహజగుణం దయచూపటం. దుఃఖితులైనవారి దుఃఖాన్ని పారద్రోలటం. ఆపదలో వున్న వారిని కాపాడడం ఇవే మానవుని సహజగుణాలు. ఈ కార్యక్రమంలో ఎదురయ్యే కష్టాలను సహించడం మానవధర్మం. చనిపోయే సమయంలోనే తేలు తన సహజగుణాన్ని విడవలేక పోయిందంటే కొద్దిబాధకే నేను దయ అనే మానవధర్మాన్ని విడిస్తే నన్ను భగవంతుడు క్షమించడు" అని సాధువు వెళ్లిపోయాడు.

సాధువు మాటలు విన్న యాత్రికు లందరూ ఆయన పోయినవైపే తిరిగిచూస్తూ వుండిపోయారు. ★

★ కోరికలూ - కొరతలూ ★

(30-వ పేజీ తరువాయి)

కోరిక(ల)లు

బ్యాంకులో వుద్యోగాలకు ఖాళీలున్నాయని తెలిసి వెంటనే కొడుకుచేత అప్లికేషన్లు పెట్టించాడు. మొదటిది నాలుగువందల యాభైరూపాయల వుద్యోగం. ఆ వుద్యోగం దొరకాలనే ఆయన మనసులోని పెద్దకోరిక. కాని అది తీరేఅవకాశాలు చాలా తక్కువని తెలిసిన ఆయన రెండవది రెండువందల యాభై రూపాయల వుద్యోగానికికూడా అప్లికేషన్ పెట్టించాడు. అది దొరికినా పోను పోను జీతం ఎక్కువచేస్తారట. అదీ ఆయన తృప్తి. ఒకవేళ అదీ దొరక్కపోతే, మూడవది నూటయాభైరూపాయల వుద్యోగం దొరికినా ఫర్వాలేదన్నాడు. పాపం! ఎక్కడికక్కడ తృప్తిపడే ఆయన్ను కోరికలూ, కొరతలూ అట్టే బాధించలేదనిపించింది. మిగతా చాలా వుద్యోగాలకు చాలాచోట్లకు పెద్దకొడుకుచేత అప్లికేషన్లు పెట్టించాడు. తండ్రిచేసే బహుముఖ ప్రయత్నాలు కొడుక్కు నచ్చలేదు. బ్యాంకులో వుద్యోగం కోసం ప్రయత్నించాంగదా, కొన్నాళ్లు ఆగి దొరక్కపోతే మిగతాచోట్ల ప్రయత్నించవచ్చు అంటాడు ఆ అబ్బాయి.

'కర్మయోగులు—'

కొన్నాళ్ళు ఆగేసరికిఆవుద్యోగం దొరుకుతుందేమోఅన్న ఆశను పెంచుకుని గాలిమేడలు కట్టుకుంటే, రేపు ఆవుద్యోగందొరక్కపోయేసరికి ఒక్కసారిగా నీవు కట్టుకున్న గాలిమేడలన్నీ కూలిపోయి, జీవితంలో మొదటిమెట్టులోనే దెబ్బతింటావు నాయనా! నీవు కావాలని కాచుకున్న వుద్యోగం దొరకలేదన్న కొరత నీ జీవితంలో మరేవుద్యోగంచేసినా తృప్తినివ్వదు-మనకు ప్రాప్తం ఏదైతేవుందో అదే దొరుకుతుంది. నీ దృష్టి ఒకవస్తువుమీద కేంద్రీకరిస్తే, ఒకవేళ ఆ వస్తువు దొరక్కపోతే, ఆ బాధ ఎవడు భరిస్తాడు? నీ అదృష్టం బాగుండి దొరికితే ఆవుద్యోగం సంతోషమే. అంతకంటే కావాలసిందేమీ లేదు. కాని దొరక్కపోతే బాధపడ్డానికి నేను సిద్ధంగా లేను. నీవుకూడా ఎక్కువ ఆశలు పెంచుకోవద్దని నా సలహా. ఆశ మోసంచేస్తుంది; కోరికలకు లోబడితే మనిషిని కృంగదిస్తాయి. ఈ రెండు విషయాలనూ తెలుసుకున్నరోజే మనం సుఖదుఃఖాలను సమంగా అనుభవించగలం—అని కొడుక్కు ఆయనచెబుతూంటే అర్జునుడికి భగవానుడు గీతబోధిస్తున్నట్లనిపించింది.

నిజంగా ఆయనమాటల్లో ఎంతసత్యం వుంది. ఆయనచెప్పిన విషయాలన్నీ అందరికీ తెలిసినవే. రోజూ అందరూ మాటాడుకునేవే. కాని ఆచరణలో పెట్టేవాళ్ళు ఎంతమంది? అందుకే ఆయనభార్య రోగిష్టిదైనా, కట్నాలివ్వలేని తన యిద్దరుకూతుళ్లూ పెండ్లీడుకొచ్చి ఇంట్లోవున్నా, పెద్దకొడుకును బి.యస్.సి. చదివించడానికి నానాఇబ్బందులు పడినా, ఆయన చలించలేదు. అలాఅని జీవితాన్నీ, సంసారాన్నీ కూడా తేలిగ్గా అలక్ష్యంగా తీసుకుంటూనూ పోవడంలేదు. ప్రతిక్షణం తనమీదవున్న బాధ్యతను గుర్తించి, విశ్రాంతి అనేదిలేకుండా, నిష్కామకర్మచేసే కర్మయోగి ఆయన. ఇదంతా కర్మానుభవం అయినప్పుడు, మాట్లాడకుండా అనుభవించడం నేర్చుకోవాలిగాని బాధపట్టానికీ,సంతోషపడ్డానికీ మనమెవరు? అంటాడాయన.

దుఃఖభాగులు

కొందరికోరికలు తీరేఅవకాశం వుండీ కూడా లోభత్వంతో వాళ్ళ వాళ్ళకోరికలను అదునిలుసుంటారు. అందుకు వాళ్ళలోని పిసినిగొట్టుతనమే కారణం.

అల్లాంటివాళ్ళ కోరికలు తీరలేదే అని బాధపడరు. కోరికలు ఎందుకకలిగాయా అని తిట్టుకుంటారు. డబ్బు ఖర్చుపెట్టడానికి ప్రాణంపోయేట్లు బాధపడేవాళ్లే వాళ్లకోరికలతో పోట్లాడుతారు.

మా బంధువుల్లో ఒకావిడవుంది. ఆమె భర్త మంచిరాబడీ, పలుకుబడివున్న పెద్ద డాకరు. కాస్తోకూస్తో ఆస్తిపాస్తి కూడా వున్నవాడే. కాని సొంతఇల్లులేదు వాళ్లకు. ఆడాక్టరు దంపతులకు సొంతఇల్లు కొనుక్కోవాలన్నకోరిక చాలాకాలంగా వుందట. ఆకోరికను మనసులో పెంచకుండా తుంచేయాలని ఎంతో ప్రయత్నించింది డాక్టరుగారి పిసినారిభార్య. కాని అరిటిచెట్టులాంటికోరికను కోసేకొద్దీ పక్కన పిలకలు వేస్తుంటుంది! కనీసం ఇల్లు కొనకపోయినా, ఏదైనా కొద్దిగా స్థలం కొని ఇల్లు నెమ్మదిమీద కట్టించవచ్చు ... లేదా పాతఇల్లు చవకగాకొని పడగొట్టి తర్వాత కట్టించుకోవచ్చు. ఇత్యాది పిల్లకోరికలు ఆవిడను ఏడిపించడం మొదలెట్టాయి మారాం చేసే పసిపిల్లలాగా—

ఒక్కకానీ ఖర్చుపెట్టడానికి ఇష్టపడని ఆవిడ మనసులో కోరికలను ఏమార్చడానికి ప్రతిరోజూ మధ్యాహ్నంపూట బయలుదేరి వూరంతా తిరిగేది ఇళ్లకోసం, స్థలాలకోసం. ...కాని ఒకటీ ఆవిడకు నచ్చేదికాదు— ఆవిడ మనసుకు నచ్చినా "అబ్బే చాలా ఖరీదు..." అని ఆవిడ లోభత్వం అడ్డుపడేది. దీని కెవరేంచేస్తారు...! ఏదో ఒక ఇల్లు త్వరగా కొందామని భర్త గోల పెడుతున్నా, ఆవిడమాత్రం ఏలాగో సమాధానపరచి కాలాన్ని నెట్టుకొస్తోంది—ఇప్పటికి పదిహేను సంవత్సరాలయింది. ఇంకా ఆ యిల్లాలు ఇలు కొననూలేదు, కట్టించనూ లేదు. కాని ఆవిడ చూడని ఇల్లూ, వెతకని స్థలమూ అంటూ లేవు ఈపదిహేను సంవత్సరాల్లోనూ — ఫలానా డాకరుగారి భార్య ఇల్లు కొనబోతూందట — అని ఎవరైనా అంటే "ఆ...మేం పుట్టినప్పట్నుంచీ ఆవిడ యిల్లు కొంటానని బెదిరిస్తూనే వుంది" అని అందరూ నవ్వడం పరిపాటి అయింది. ఇంకా సొంత యిల్లుకో నేప్రాప్తమూ, వేళా రాలేదు గనకనే ఆవిడే ఆవిడకోరికకు అడ్డుగా నిలిచింది అనుకోవాల్సిందే!

సరిగ్గా డాక్టరుగారిభార్యలాంటిదే మావీధి చివరనున్న లేడీడాక్టరు జయమ్మ స్వభావం కూడా. మంచిపేరూ రాబడీవున్న జయమ్మ చూస్తూచూస్తూ ఒక్క నయాపైసా ఖర్చు పెట్టేదికాదు. ఏపూట కాపూట అర్థణా, మిరపకాయలూ, కానీ చింతపండూ తెప్పించి కాలం వెళ్లబుచ్చుతూ వుండేది. పిల్లా జెల్లాలేని విధవరాలు జయమ్మకు అంత రాబడివుండీ, భర్త యిచ్చిపోయిన ఇల్లూ పొలాలూ ఆస్తివుండీ ఒక పూటకూడా కడుపునిండా అన్నంతిని, ఒంటినిండా బట్ట కట్టేదికాదు.

అరగని కోరికలు

చిరుగులతో వుండే చీరతప్ప, శుభ్రంగా వుండే తెల్లచీర ఏనాడూ కట్టిన పాపాన పోలేదు జయమ్మ. చేతికో పాత రిస్టువాచీ తప్ప ఒంటిమీద చిన్నమెత్తు బంగారం వేసుకునేదిగాదు. కొత్తగా వచ్చినవాళ్లు ఆవిణ్ణిచూసి ఏ నర్సో అనుకుని "జయమ్మగారు లేరా?" అని జయమ్మనే అడిగేవారట!

డాక్టరుగారి భార్య కనీసం అలరి పిల్లలాంటి తన కోరికలతో పోట్లాడి, వాటినోరు మూయడానికైనా ప్రయత్నించేది; జయమ్మ అలాకాదు. అగస్త్యుడు వాతాపిని మింగి బ్రేవ్ మని తేన్చినట్లు జయమ్మ ఒక్కొక్క కోరికనూ మింగేస్తుండేది!

వాతాపి అయినా అగస్త్యుడి కడుపులో జీర్ణం అయినాడుగాని, ఎన్ని మింగినా జయమ్మ కోరికలు కొన్ని జీర్ణం కాలేదు. ఒకటి, కారు, రెండు, రేడియో, మూడు ఎలక్ట్రిక్ కుక్కరూ, నాలుగు, రిఫ్రిజిరేటరూ ఇత్యాది జీర్ణంకాని కోరికలు కొన్ని వుండేవి జయమ్మను పీడిస్తూ.

జయమ్మ తలుచుకుంటే తన కోరికలు క్షణంలో తీరిపోగలవు. కాని అంత డబ్బు

★ కోరికలూ - కొరతలూ ★

జయమ్మ బ్రతికుండగా ఖర్చు పెడుతుందా?

కాని ఇలాంటి పిసినిగొట్టు వాళ్ళకే అదృష్టం కలిసి వస్తుంటుంది. తన మనసులో పోట్లాడే కోరికలనుగురించి ఎవరికి చెప్పిందో ఏమో! ఒక భాగ్యవంతుల ఇంటి ఇల్లాలి కష్టపు కానుపు జయప్రదంగా చేసిందని జయమ్మకు ఆ ఇంటి యజమాని ఒక రేడియో కొని తెచ్చి బహుమతిగా ఇచ్చాడు, ఫీజుతోబాటు. ఇంక జయమ్మ సంతోషానికి మేరలేదు. తన సొంత డబ్బుతో ఈ జన్మలో కొనేదికాదు రేడియో. ఒకవేళ కొన్నా డబ్బుఖర్చుపెట్టి ఎందుకొన్నానా అని ఏడ్చేదే-ఇతర్ల ఖర్చుతో తనకోరికలు తీరినంతసంతోషం కలిగేదికాదు. ఒకసారి మనిషి మాంసతినడానికి అలవాటుపడిన పులిలాగా జయమ్మ తన కోరికల భారం తన దగ్గరకు కాన్పులకోసం వచ్చే భాగ్యవంతుల ఇంటి ఇల్లాళ్ళమీద వేయడం మొదలెట్టింది. చివరకు అగ్గిపెట్టె కావాలన్నా తను కొనాలనే సంగతి మర్చిపోయి ఆ ఖర్చుకూడా ఇతర్ల నెత్తిని రుద్దుతుండేదట!

కొందరు కోరికలు తీరకొద్దీ ఇంకా అసంతృప్తితోనే బాధపడుతుంటారు. కొందరు కోరుకున్న కోరికలు తీరితే ఆకలైనవ్వాడు అన్నం తిన్నంత తృప్తి పొందుతారు.

'ఈడేరిన' కోరిక

మొన్న నా స్నేహితురాలు నన్ను చూడ్డానికి మా ఇంటికి వచ్చింది. ఆధునిక పద్ధతుల్లో వున్న మా ఇల్లు వూరి చివరనున్న ఈ పదిహేనెకరాల తోటలోనే కట్టించడానికి కారణం ఏమిటని అడిగింది నా స్నేహితురాలు.

"చాలా కాలంగా నా మనసులో వున్న కోరిక" అన్నాను నవ్వుతూ.

"అల్లా చెప్పు! నీకు పల్లెటూరి వాతావరణం అంటే చాలా ఇష్టం అనుకుంటాను. అందుకే పాడీ పంటాకూడా వుంది మీ తోటలో-అసలు నీకీలాంటి కోరిక ఎన్నాళ్లనుంచి వుంది మనసులో?" అన్నది.

నిజంగానే నా కోరిక వయసు నాకు జ్ఞాపకం లేదు. నాకు ఊహ తెలిసి కోరిక అనేది కలిగిందంటే బహుశా పల్లెటూరి జీవితం కావాలనేదే నేమో.!

నాకు ఏడెనిమిదేండ్లు వచ్చేదాకా పల్లెటూళ్లో వున్న మా తాత అవ్వలదగ్గిరే పెరిగాను.

మా తాతవాళ్ళ ఇల్లు యాభై ఎకరాల తోటలో వుండేది. ఆ తోటను ఆనుకునే మరొక యాభై ఎకరాల మెట్ట, మాగాణి భూముల్లుండేవి తాతకు.

ప్రొద్దుటే లేచి అవ్వ కలిపిపెట్టిన మీగడ పెరుగన్నం తినేసి కొత్తగా పుట్టిన, ఆవు దూడలతో ఆడుకోడానికి పశువుల పాకవైపు పరుగెత్తేదాన్ని. సాయంకాలం అయ్యేసరికి తాతవెంట తోటంతా షికారెళ్ళేదాన్ని. నిమ్మచెట్లూ, బత్తాయిచెట్లూ, అంటుమామిడిచెట్లూ, అరటిచెట్లూ కూరగాయల మళ్లూ, అవ్వ వేసిన మల్లెతోటా అన్నీ దాటుకుని పొలాల్లోకి వెళ్ళేవాళ్ళం షికారుకు.

పంటకాలవలపక్కన కూర్చుని, కాళ్ళను నీళ్ళల్లో వుంచి ఆడిస్తూ చుట్టూ కలయచూసేదాన్ని ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని. దూరాన కనిపించే కొండలూ, పక్కనే వంపులు తిరిగి పారుతూండే కొండవాగులూ, కనుచూపుమేరకు పచ్చగా కనిపించే పైరూ, పంటా చూడడానికి కన్నులపండువుగా వుండేది! ఆతర్వాత అన్నయ్యల చదువుకోసం నాన్న బస్తీకాపరం పెట్టాల్సివచ్చింది.

తాతా అవ్వావాళ్లు ఇల్లూ, తోటా, పొలాలూ, ఆవుదూడలూ అన్నిటినీ విడిచి వెళ్ళలేక ఎంత ఏడ్చానో చెప్పలేను.

బస్తీలోని తోటా దొడ్డీ లేని చాలీచాలని ఇండ్లల్లో వుండడం నాకు నచ్చలేదు.

పల్లెటూరివాతావరణంలో,తోటలోవున్న యింట్లో వుండాలనే నా చిన్నప్పటి కోరిక నాకు తెలీకుండానే నా మనసులో నాతోపాటు పెరుగుతూవచ్చింది. నాకుఊహ తెలిసిన తర్వాత నా కోరిక చాలా బలవత్తరమైనదనీ, ఎప్పటికైనా పల్లెటూరి వాతావరణంలో నేనుండకపోతే జీవితంలో నా మనసుకు శాంతిలేదనీ గ్రహించాను. దేనికైనా సమయం రావాలిగదా అని పెద్దవాళ్లన్నట్లు, సమయం కోసం కాసుక్కూర్చున్నాను— నా వివాహానంతరం నా చిన్ననాటి కోరిక కాస్త విజృంభించింది. ఇప్పుడైనా ఒక పెద్ద తోటలో ఒక చిన్న ఇల్లు కట్టించుకుని వుండకూడదా! అని-కాని సమయం రాలేదు నోరుమూసుకోమన్నాను నా కోరికను. చివరకు అయిదారేండ్లనాడు అంతకుముందు ఎన్నోసార్లు ప్రయత్నించినా మాకు దొరకని ఈ తోట సమయం రాగానే సులభంగా దొరికింది—ఈ మధ్యనే ఇలు కట్టించగలిగాం.

అయినా మా తాతవాళ్ల పల్లెటూరు సౌభాగ్యాన్ని ఈ పట్నంలో నేను తేలేకపోయినా, ఈ పదిహేనెకరాల తోటలోనే పల్లెటూరు వాతావరణాన్ని సృష్టించుకుని నా కోరికను తృప్తిపరచాను.

అదృష్టవంతురాలివి అన్నది నా స్నేహితురాలు.

కోరికలు తీరక

నిజానికి ఒకందుకు నే నదృష్టవంతురాలినే. నేను కోరుకున్న పల్లెటూరు వాతావరణం పూర్తిగా దొరక్కపోయినా దొరికిన దానితో తృప్తిపడ్డాను.

ఏనాడూ నేను నా కోరికలకోసం పరుగులు తీయలేదు.

ప్రపంచంలో ప్రకృతి సహజమైన కోరికలు కొరతలూ ప్రతివాళ్ళకూ కలుగుతుంటాయి. కాని తృప్తితోనే కోరికలనూ కొరతలనూ కూడా జయించాలి. తృప్తిలేని వాళ్ళ కోరికలు తీరినా, తీరనట్లే బాధపడతారు.

భగవంతుని స్వరూపమైన ఆత్మ ప్రతిక్షణం మనిషికి తను సహాయపడాలనే తాపత్రయపడుతుంది. మనిషి కష్టాలపాలు కాకుండా హెచ్చరిస్తుంది. కాని ముసల్వాళ్ళ సణుగుడులాగా మనిషి లోపలగొణిగే ఆత్మను ఎవరు లక్ష్యపెడతారు?

ఆవిధంగా వినిపించుకోకుండా కోరికలకోసం ఎంతనీచానికైనా సిద్ధపడే మనుషులు అధఃపాతాళానికి కృంగిపోయిన తర్వాతగాని ఏదో తనలోగల తనకోసం బాధపడుతోందని గ్రహించలేరు.

కోరికలు ఆత్మస్వరూపం తెలుసుకోలేక అజ్ఞానంతో లొంగిపోయే వారిని వేశ్యల్లాగా లొంగదీస్తాయి. లోభులదగ్గిర పసిబిడ్డల్లాగా మారాం చేస్తాయి. ఆత్మజ్ఞానం గలవారిదగ్గిర భయపడి హద్దుల్లో వుంటాయి. ప్రతిమానవుడూ తనలోవున్న ఆత్మస్వరూపాన్ని గుర్తించి, ఆత్మయొక్క సలహాననుసరించి జీవితంలో ముందుకు పోగలిగితే, ప్రపంచంలోని సుఖ, దుఃఖాలకు కారణాలైన కోరికలనూ, కొరతలనూ సులభంగా జయించగలడు. ★

నా సూటుకేసు

(36 వ పేజీ తరువాయి)

"నా కవరూ నీవు ఉద్దిందీ? అది ఎవతే, పిచ్చి?"

"పిచ్చిది కాబట్టే ఇట్లా అడుగుతున్నారు!" సుశీల గొంతు బొంగురుపోయింది.

అప్పుడుగాని నాకు అసలు సంగతి బోధపడలేదు. ఆ చీర అదీ చూసి, నేను ఇంకెవరైనా...అయ్యో, ఇదొకటా? పెట్టె డబ్బు పోయింది కాకుండా?

"ఓహో, ఆమేనా? ఇంకా రాలేదు" అని దిగులుగా అన్నాను. ఎవరికో అన్నట్లు.

"ఆమె అనాల్నేం?—అది అని అనకూడదన్నమాట. నాకేం తక్కువ అయిందండీ, ఇంకోర్ని..." అని బావురుమంది సుశీల.

నాకేం చెప్పడానికి తోచలేదు. పెళ్ళయిందగ్గర్నుంచీ, ఇట్లాంటిగతి ఎప్పుడు పట్టలేదు. ఇదే క్రొత్త... హైద్రాబాదులో దిగగానే సూట్ కేస్ పోయింది—సూట్ కేసుతో ఉన్న మూడువందలు పోయినాయి—ఇంతకీ, లాయర్ని కలియలేదు, దావా విషయమై—ఇప్పుడు సుశీలే తన దగ్గరికి వచ్చి నేను ఇంకెవర్నో పిలుచుకుంటున్నానని అపోహ పడుతూంది!

కొంచెం తేరుకొని, మళ్ళీ ఏం విఘ్నాలు రాకుండా చేయి దేవుడా, అని వినాయకుణ్ణి, 'శుక్లాంబరధరం...' అని ప్రార్థించుతూ, సుశీల భుజాలు పట్టుకొని, "సుశీలా ఏమిటిదీ?" అని అడిగాను.

"ఈ భాగోతం అంతా ఏమిటండీ, మరి?" అని అడిగింది. ఏడుపుగొంతుకతో.

నా స్థితి మళ్ళీ మొదటికొచ్చింది. ఏమని చెప్పడం?

"అదిగో-ఆమె వే-రైలో...రాలే-ప్లైటులు మారాయి. ఈ వేళ తెల్లవారి వచ్చిందట కూడాను" అని తడబడుతూ అన్నాను.

"ఆహా, వచ్చిందీ మీకోసం! ఇంకేం?"

"అది గాదే..."

"ఏమిటండీ, అదిగాదు. నన్నింకా నుయ్యిలోకి తోయకండి" అని భోరున ఏడ్చేసింది. వొళ్ళంతా వేడిగా వుంది. ప్రసంగం మారుస్తే అయినా కొంచెం శాంతిస్తుందేమో అని "వొళ్ళు ఇంత వేడిగా వుందేం?" అని అడిగాను.

"నా వొళ్ళు ఎట్లా ఏడుస్తే మీకేం? ఆమె చక్కగా వుంది చాలదూ...?" అంది ఏడుస్తూనే.

"ఒసే, నేను చెప్తున్నా, నన్ను నమ్మూ."

"ఏమిటండీ నమ్మడం, కళ్ళతో చూస్తుంటే..." అని దండెంమీద వున్న

నటి శ్రీమతి పూర్ణిమకు సన్మానం

సుప్రసిద్ధ నటి శ్రీమతి పూర్ణిమకు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని హైదరాబాదులో మొన్న మార్చి 30-వ తేదీన గొప్ప సన్మానం జరిగింది. ఇది ప్రేక్షకుల, నటీనటుల, నాటక రచయితల తరఫున జరిగిన సన్మానం. సభకు దాదాపు నాలుగైదు వేలమంది హాజరయినారు. గవర్నర్ శ్రీ సాచార్, వారి సతి శ్రీమతి లలితా సాచార్ కూడా వచ్చారు. ముఖ్య అతిథులుగా వుండవలసిన శ్రీ గోపాలరెడ్డి, శ్రీ కళా వెంకటరావు గారలు కారణాంతరాలవల్ల హాజరు కాలేకపోయినా, తమ శుభాకాంక్షలు అందజేశారు. శ్రీ పినిశెట్టి మాధవరావు నాయుడు శ్రీమతి పూర్ణిమను గవర్నరు గారికి పరిచయం చేసి సన్మాన పత్రం చదివారు. ఆమెకు 'సంగీత సరస్వతీ నటకావతంసిని' అనే బిరుదును గవర్నరు చేత బహూకరింప జేశారు. శ్రీమతి లలితా సాచార్ సువర్ణ కంకణం బహూకరించింది.

ఈ సందర్భములోనే ఏలూరు పూర్ణిమా నాట్యమండలివారు 'విప్రనారాయణ' నాటకము ప్రదర్శించారు. శ్రీమతి పూర్ణిమ దేవదేవిగానూ, వంగర వెంకటసుబ్బయ్య శ్రీనివాసుడుగానూ, తురగా పుండరీకాక్షుడు విప్రనారాయణగానూ చక్కగా నటించారు. శ్రీ మాధవరావు నాయుడు గవర్నర్ చెంతనే కూర్చొని నాటకంలోని సంభాషణలను ఇంగ్లీషులోకి తర్జుమాచేసి వారికి చెప్పారు. శ్రీ సాచార్ నాటక ప్రదర్శనల ప్రాముఖ్యాన్నిగురించి ముచ్చటించారు. ★

★ నా సూటుకేసు ★

చీరలనూ, జాకెట్లను ఓసారి చూసి, మళ్ళీ వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూంది. నాకేం పాలు పోలేదు. ఎట్లా సముదాయించాలో తెలీలేదు. ఏమైనా ఇట్లాగే మాటమారుస్తే ఫలితం వుండకుండేమో అని, "బెల్గ్రాం చూడంగానే, రాత్రి బండికే బయల్దేరి వచ్చావా?" అని అడిగాను.

"ఆఁ! చూచి సంతోషిద్దామని గంతు వేసుకుంటూ వచ్చాను. ఈ లక్షణానికి వందలు కావాలట, నా బొందలు..."

ఇంక మన వల్లకాదురా భాయీ అని, "సరే, నీ యిష్టం ఎంతసేపు ఏడుస్తావో తీరిగ్గా ఏడు", అని నేను పోయి తడి తువ్వాలు విప్పి, కుర్చీమీదున్న క్రొత్తపంచె కట్టుకొని మంచంమీద కూలబడ్డాను. విప్పివేసిన తడి తువ్వాలు క్రిందబడి నన్ను వెక్కిరిస్తున్నట్లయింది. వెంటనే దృష్టి మరల్చుకొని, సుశీలను చూస్తూ కూర్చున్నాను.

కొంచెం సేపటికి సుశీలే సమాధాన పర్చుకొని, "పీడరుగారింటికైనా వెళ్లారూ?" అని అడిగింది.

"దస్తావేజులు, డబ్బూ లేకుండానే ఎట్లా వెళ్ళడం"

"దానివల్లో పడి వుండకపోతే ఈ రభసే వుండదు కదా? బండి ప్లాట్ ఫారం దాటగానే అది మీకు ఉచ్చులు పన్ని వుంటుంది. లేదూ, మీరే దాంతో సరసాలాడి, లాక్కొచ్చి ఉంటారు."

"ఇదిగో మళ్ళీ అంతా కలియబెట్టున్నావ్. ఆమె ఎవర్తో నాకు నిజంగా తెలీదు, సుశీ."

"ఆహాఁ! మీలాంటివాళ్ళే ఎవరో రామాయణం అంతా చెప్తే విని, సీత రాముడికేం కావాలని అడిగారుట."

"నువ్వు ఎప్పుడూ ఇంతేనే. ఒక్కసారి చెప్తే వినవు. ఎప్పుడూ మొండే," కొంచం కోపంతోనే అని,

"రాసిన డబ్బు తీసుకొచ్చావా?" అని అడిగాను.

"ఆఁ. లాయరు కిచ్చివచ్చా."

"లాయరుకా! ఎప్పుడు వచ్చావు?— ఎప్పుడు లాయరు దగరకు వెళ్లావు"

"మరేం చెయ్యమన్నారు, మొగుడు కాస్తా..." నవ్వు వచ్చేసింది సుశీలకు, కాని నన్నే గ్రుచ్చి గ్రుచ్చి చూస్తూ పెదిమలతో ఆపుకొంటుంది. నేనుమాత్రం పైకే నవ్వేశాను.

"అసలు నువ్వెప్పుడు వచ్చావ్?"

"నాకు నిన్న మధ్యాహ్నమే మీ బెల్గ్రాం చేరింది. దానిమీదట మూడు వందలు పంపిద్దామనుకొన్నాను. కాని దాన్నికూడ ఎక్కడ పారేసుకుంటారో అని రాత్రి బండికి బయల్దేరి, తెల్లవారి వచ్చి చేరాను.

ఊరుక్రొత్త. మీరెక్కడ దిగింది తెలియదు. దోవ తెలియదు. సరే, లాయరు సికింద్రాబాదులో గదా వుంటేది అని అక్కడికెళ్ళాను. మీకంటే అక్కడుంటే ఆ గుమాస్తాయే మేలు. తక్కువ గుర్తు తెచ్చుకొని, డైరీ చూసి, ఇంకో వాయిదా అడగొచ్చని చెప్పాడు. మొగుడు పరారీ గనుక, ఆమూడు వందలు వాడికిచ్చి ఇంకో వాయిదా వేయించమని చెప్పి వచ్చాను. అతడే ఇచ్చాడు, ఈ హోటల్ అడ్రసు—పోయిన సారికూడ ఇక్కడే దిగారని. పని అయింది గదా అని రూం నెంబరు అడిగి, వచ్చే సరికి కళ్ళు జిగేల్ మన్నాయి. దండెం మీద ఎఱ్ఱ సిల్కు చీర అన్నీ వెక్కిరిస్తున్నాయి. మరి ఏమిటనుకోమన్నారు చెప్పండి?" అని గడగడ చెప్పేసింది.

"అనుకోవలసిన దంతా అనుకొని, ఇంత సేపు చేసిన రగడ చాలదూ?"

"ఈ చీరలూ, తలనూనె దానివేనాండీ?

"ఏం?"

"కొనిచ్చారేమో అని."

"ఆమెవే"

"ఎలా నోరు వచ్చిందండీ, ఆమెవే అని చెప్పడానికి."

నాకేం అర్థంగాక, ఆకాశంలోకి క్రొత్తగా వచ్చిన రష్యన్ బాల చంద్రుణ్ణి చూస్తున్నట్లు చూచాను.

ఇంతలో హోటల్ బాయ్ వచ్చి, "సార్ మీకోసం ఇందాక వచ్చినావిడ వచ్చారు సార్" అని చెప్పాడు.

"ఆఁ, వచ్చిందీ?" సుశీల మళ్ళా అంతా రగులుకొన్నట్లు అడిగింది.

"అబ్బ, సుశీ! కొంచం సేపు గమ్మనుండవే. అది ఎవరో ఇంకా తెలీదు" అని వాడికేసి తిరిగి, "రమ్మని చెప్పు" అని అన్నాను.

ఆకుచెప్పులు వేసుకొని వచ్చింది. కాలేజి స్టూడెంటులాగ అచ్చంగా ఆమే. వసూనే దండెంమీద ఉన్న చీరనుచూసి చిరునవ్వు నవ్వింది. సుశీల కుర్చీలోంచి లేచి, మంచం మీదకుపోయి కూర్చుంది.

"అల్లాగకూర్చోండి" అన్నా మర్యాదగా.

"ఎక్స్క్యూజ్ మీ, నిన్న రైలుదిగిపోతూ, మీ పెట్టెను పొరపాటున తీసుకెళ్లాను."

"నా సంగతీ అంతేలెండి. ఇక్కడికివచ్చి చూచుకొంటేగాని పెట్టె మారిపోయిందని తెలీలేదు."

"మీ పెట్టె తాళాలుకూడా తీశాను—మీ అడ్రసు ఏమైనా దొరుకుతుందేమోనని."

"నేనూ తీశానులెండి" అని దండెంవైపు చూచాను.

ఆమె కనిపిస్తోందన్నట్టు తలూపి, "దాంట్లో దస్తావేజులు, మూడువందల రూపాయలువున్నాయి. ఆమీదట, పాపం, మీరే అవస్థపడుతున్నారోఅని, వాయిదాకి రమ్మనమని లాయరురాసిన కార్డుతీసుకొని సికింద్రాబాదు వెళ్లాను—మా స్నేహితురాలి చీర కట్టుకొని," అని నవ్వుతూ అంది, మాట కలిపి.

"నేనూ అంతేలెండి. రెడీమేడ్ గుడ్డలు కొనుక్కొని గడుపుతున్నా. కానయితే ఇంకా లాయరుఇంటికి వెళ్ళలేదు."

"అదే, మీరింకా రాలేదని, అయితే ఎప్పుడువచ్చినా ఇక్కడే దిగుతూంటారని చెప్పారు. అప్పైన ప్రొద్దున్న ఓసారి వచ్చాను. మీరులేరు."

"అవును, బాయ్ చెప్పాడులెండి."

ఆమె నాసూట్ కేస్ కొంచెం నాముందర జరిపించి, హ్యాండ్ బాగ్ లోనుంచి 800 రు॥లు తీసిఇచ్చింది."

"థాంక్స్. మీ పెట్టెతీశాను. క్షమించాలి. మీసబ్బు, తలనూనె అన్నివాడాను. కాని సర్దుదామన్నా చేతకాలేదు" అని అన్నాను.

ఆమెనవ్వుతూ, "పరవాలేదులెండి. అంతాఉంటేచాలు" అంది చిలిపిగా.

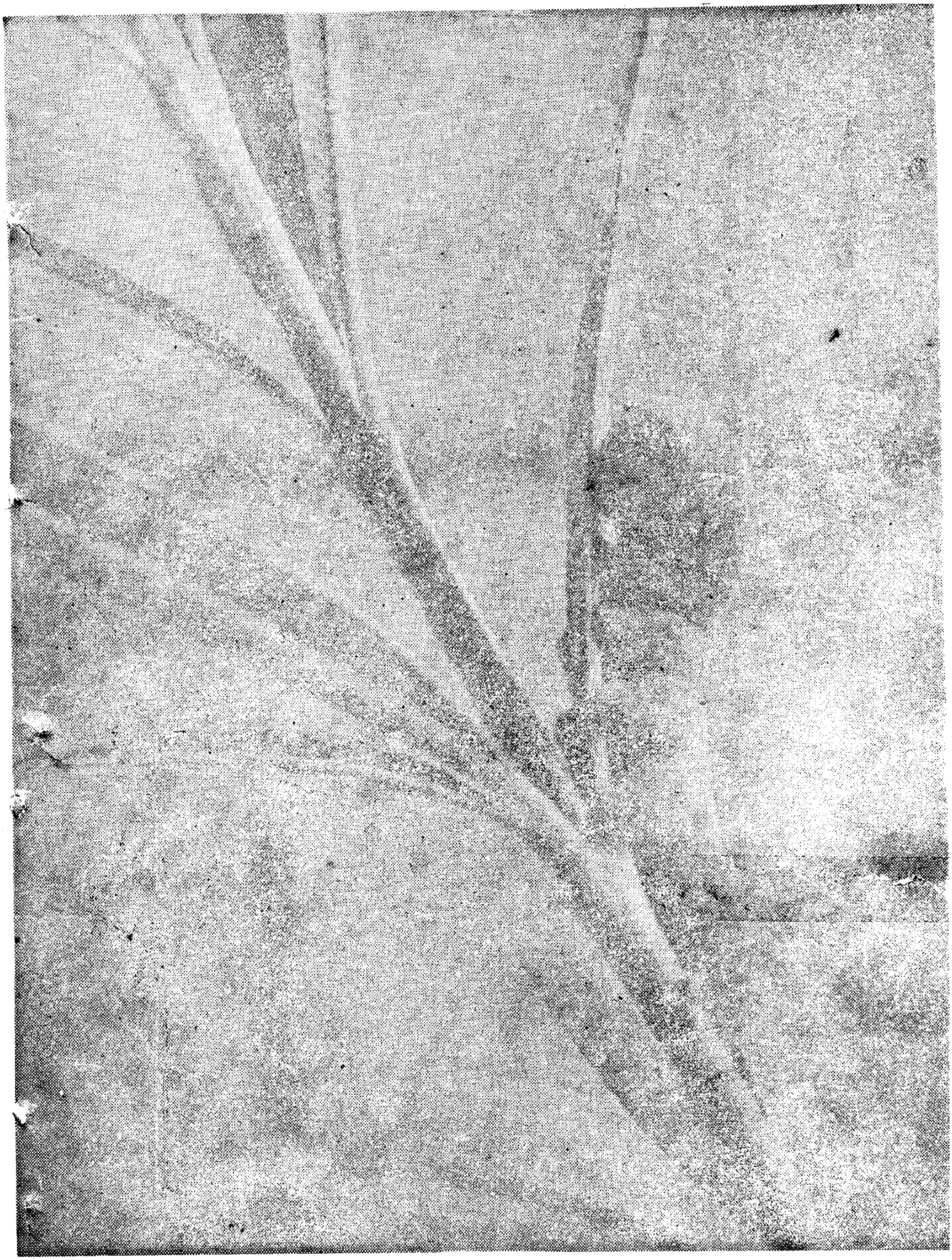
సుశీల ఇంతసేపట్నుంచీ అంతా వింటూంది కాబోలు. ఇప్పుడు అందుకొని, "ఇదిగో, చెల్లీ, భోంచేసి పోదువుగాని వుండు" అంది.

"వీల్లేదండి. వేరేపనివుంది."

"ఉహూ, వీల్లేదు, భోంచేసేపోవాలి" అని వెళ్ళిపోతున్న ఆమెను చెయ్యిపట్టుకొని కుర్చీలో కూర్చోబెట్టి, నావంక చూస్తూ, క్రిందపడిన ఆతడితువ్వాలూ, వేరొకటి తీసుకొని స్నానానికి వెళ్లిపోయింది.

నేనుమట్టుకు ఇప్పుడు ఇంతధైర్యంగా మమ్మల్నిద్దరినీ ఒంటరిగా వదిలేసి ఎట్లా పోయిందా అని ఆలోచిస్తున్నాను. ★

Printed and Published for Nageswara Rao Estates (Private) Ltd., by S. Radha Krishna at
The Andhra Patrika Press, 6 & 7, Thambu Chetty Street, Madras-1. Editor S. Sambhu Prasad

కీటకము

ఫొటో : పి. వి. నారాయణ్.

పాండ్స్

డ్రీమ్‌ఫ్లవర్ టాల్క్

మిమ్మల్ని రోజంతా హాయిగా మరియు సువాసన వెదజల్లుతూ ఉంచుటలో సాటిలేనిది

ఉత్సాహమునిచ్చే, పరిమళముగల పాండ్స్ డ్రీమ్‌ఫ్లవర్ టాల్కమ్ పౌడరు వాడితే తీక్షణమైన ఎండతో చికాకు కలిగించే వాతావరణములో కూడ మీకు చల్లగా, హాయిగా ఉంటుంది. ఈ మెత్తని పౌడరును ఒళ్లంతా రాసుకొంటే చెమట వలన కలిగే చికాకు లేకుండా మీరు రోజంతా ఉత్సాహముగా మరియు హాయిగా ఉంటారు రోజంతా హాయిగా ఉండుటకు ఎల్లప్పుడూ పాండ్స్ డ్రీమ్‌ఫ్లవర్ టాల్కమ్ పౌడరునే వాడండి.

చీస్‌బ్రో-పాండ్స్ ఇన్ కార్పొరేటెడ్
పరిమితమైన బాధ్యతతో యు.ఎస్. అమెరికాలో
సంస్థాపితము)

